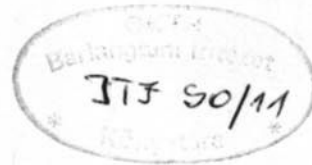

A
MARCEL LOUBENS
BARLANGKUTATÓ EGYESÜLET
ÉVKÖNYVE 1990-RŐL.

A
Marcel Loubens
Barlangkutató Egyesület
Évkönyve 1990-ről

Irták:

Botos Zsolt
Ferenczy Gergely
Ferenczy Kristóf
Hakl József
dr Hunyadi Ilona
Kiss János
Kovács Attila
Kovács Viktor
Kovács Zsolt
Kovácsné Révész Rita
dr Lénárt László
Majoros Zsuzsanna
Nagy Zsuzsanna
Oláh Sándor
Reusz Géza
Román Renáta
Vincze Ferenc

Fényképeket készítettek:

Kovács Attila
Kovács Zsolt
Nagy Zsuzsanna
Novotny István
Reusz Géza

Grafika:

Berki Arpádné
dr Lénárt László
Oláh Sándor

Az anyagot gépre vitte

Szabó Tamás
Angel Éva

Szerkesztette

dr Lénárt László

Kapják:

Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület
Bükki Nemzeti Park Igazgatósága
Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
Barlangtani Intézet
Szerkesztő

Miskolc, 1991. január-február

T a r t a l o m j e g y z é k

Tartalomjegyzék	2
Abrajegyzék	5
Kép, képeslap és grafikajegyzék	5
Táblázatjegyzék	6
1. Terveink és teljesítésük	
<i>(dr Lénárt László-Nagy Zsuzsanna)</i>	7
1.1. Az 1990 évi munkatervünk	7
1.2. Összefoglaló az 1990 évi tevékenységünkről	9
1.3. Az 1991 évi munkatervünk	13
2. Feltáró tevékenységünk	16
2.1. A Speizi-viznyelöbarlang beomlott bejáratának újra megnyitása <i>(Ferenczy Gergely)</i>	16
2.2. Bontási munkálatok a Kis-fennsíkon <i>(Kiss János)</i>	16
2.2.1. Vadmacskás-nyelő	17
2.2.2. Csókás-réti-barlang	18
2.2.3. Vénusz-barlang	19
2.3. Nagy-mezői-hasadékbarlang <i>(Kiss János)</i>	22
2.4. Nyelesgambi-barlang bontása <i>(Ferenczy Gergely)</i>	22
2.5. Feltáró tevékenység a Létrási-Vizes-barlang Visszhang-termében <i>(Ferenczy Kristóf-Kovács Viktor)</i> ..	23
2.6. Bontási munkák a Tuskós-barlangban és a Létrási- Vizes-barlang Búvár-ági szifonjában <i>(dr Lénárt László)</i>	24
2.7. Balekina-barlang <i>(Kiss János)</i>	29
2.8. Savós-tetői Hétpróba-barlang <i>(Ferenczy Gergely)</i>	29
3. Speleológiai tevékenységünk	30
3.1. Csepegés-, hőmérséklet-, vízállás-mérés, radondetektor csere és denevérszámlálás a Létrási-Vizes-barlangban <i>(dr Lénárt László)</i>	30
3.1.1. Csepegésmérés	30
3.1.2. Hőmérsékletmérés	30
3.1.3. Vízállás mérés	31
3.1.4. Radondetektor csere	31
3.1.5. Denevérszámlálás	38
3.2. Radondetektor csere, csepegés, vízállás és hőmérséklet mérés az Anna-, Szent István- és a tapolcai Tavas- barlangban, valamint az egyetemi karsztkútban <i>(dr Lénárt László)</i>	38
3.2.1. A tapolcai Tavas-barlangban végzett vizsgálatok	38
3.2.2. Az egyetemi karsztkútban végzett vizsgálatok	39

3.2.3. Az Anna-mésztufabarlangban végzett vizsgálatok	39
3.2.4. A Szent István-barlangban végzett vizsgálatok	44
3.3. Szorványos denevérészleléseink (<i>dr Lénárt László</i>)	44
3.4. A Létrási-Vizes-barlang Búvár-ági szifonjából előkerült agyag termikus elemzése (<i>dr Lénárt László</i>)	44
3.5. Mikromineralógiai vizsgálatok a Létrási-Vizes-barlang Y-ági törmelékes üledékrétegeiből (<i>Kovács Zsolt</i>)	45
3.6. Nagypétermenykői-barlangok leírása (<i>Majoros Zsuzsanna</i>)	47
4. Csoporttevékenység	50
4.1. Tagság és tisztségviselők 1990.dec. 31-én (<i>dr Lénárt László</i>)	50
4.2. Közgyűlés, vezetőségi gyűlések (<i>Nagy Zsuzsanna</i>)	52
4.3. Pályázat (<i>Nagy Zsuzsanna</i>)	53
4.4. Barlangi munkák a kutatási jelentések alapján (<i>Nagy Zsuzsanna</i>)	54
4.4.1. Az egyesület tagjainak leszállási óraszám, száma ..	54
4.4.2. A barlangi tevékenységünk megoszlása barlangonként ..	55
4.5. Nyári tábor (<i>Botos Zsolt</i>)	56
4.6. Előadások, diavetítések, kiállítások Egyesületünkben és azon kívül (<i>dr Lénárt László-Nagy Zsuzsanna</i>)	57
4.7. Tanulmányútjaink	58
4.7.1. Szlovákiai barlangász turné (<i>Oláh Sándor</i>)	58
4.7.2. Kirándulás a Lengyel-Tátrában, barlangokkal (<i>Kovács Attila</i>)	59
4.7.3. Kínában jártunk (<i>Reusz Géza</i>)	64
4.7.4. Részvétel a norwichi (Anglia), környezeti problémákkal foglalkozó nemzetközi konferencián (<i>Kovács Zsolt</i>)	68
4.7.5. Osztravai tanulmányút, barlanggal (<i>dr Lénárt László</i>)	69
4.7.6. Iskola helyett Erdélyben (<i>Román Renáta</i>)	70
4.7.7. Három nap az István-lápai-barlangban (<i>Kovács Attila</i>)	71
4.7.8. Barlangos hétvége a Gerecsében (<i>Kovács Attila</i>)	75
4.7.9. Kutatótáborban a József-hegyen (<i>Román Renáta</i>)	77
4.8. Barlangnap Cserszeztomajon (<i>Kovács Attila</i>)	78

4.9. "Barlangjáró 1" tanfolyam (Kovács Attila)	86
4.10. B.A.Z. megyei egyesületek II. nyílt napja (Kovács Zsolt)	88
4.11. Mentési Hírek 1990-ben	89
4.11.1. Baleset a Szepessy-barlangban (Vincze Ferenc)	89
4.11.2. Baleset a Jávorkúti-víznyelő-barlangban (Vincze Ferenc)	89
4.11.3. Alapítvány és egyesület a mentőszolgálatért (Nagy Zsuzsanna)	90
4.12. Barlangföldtani bélyeg és képeslapbemutató (dr Lénárt László)	91
4.13. Irodalmi tevékenységünk (dr Lénárt László-Nagy Zsuzsanna)	92
4.14. MLBE 1990 évi gazdálkodási mérlege (Kovácsné Révész Rita)	94
4.15. Külső szerveknél egyénileg végzett munkák (dr Lénárt László)	95
4.16. Elismerések (dr Lénárt László)	96
4.17. Függelék	
4.17.1. A bányászati tevékenység során feltárt barlangok okozta környezetvédelmi problémák az Esztramos- hegyen c. szakmérnöki diplomadolgozat összefog- lalása és záró fejezete (dr Lénárt László)	96
4.17.2. Barlangi vizek természetes eredetű radonszintjének vizsgálata. (Összefoglalás) (dr Lénárt László-Hakl József-dr Hunyadi Ilona) ...	99
4.17.3. 15 éve folyik rendszeres denevérészlelés a Létrási-Vizes-barlangban (képeslap) (dr Lénárt László)	105
4.17.4. Mentőgyakorlat a Létrási-Vizes-barlangban (Nagy Zsuzsanna)	106
4.17.5. Tisztelt Krajecz úr ! (Nagy Zsuzsanna)	108
4.17.6. Alapító okirat	109

Abrajegyzék

1. Csókás-réti-barlang alaprajzi térképvázlata	20
2. Vadmacskás-nyelő alaprajzi térképvázlata	20
3. Vénusz-barlang-új-ág alaprajzi térképvázlata	21
4. A Létrási-Vizes-barlang Visszhang-termének alaprajzi térképvázlata	25
5-6. Csepegésmérési eredmények a Létrási-Vizes-barlangból	32
7-10. Hőmérsékletmérési eredmények a Létrási-Vizes-barlang- ból	33
11. Patakaktivitások a Létrási-Vizes-barlangban	35
12. Tószint a Létrási-Vizes-barlangban	35
13. Csapadékmagasság (Jávorkút)	36
14. Vízszintek a taplcai Termál-forrásban és az egyetemi karsztkútban detektorcserék alkalmával	36
15. Az Anna-mésztufabarlang 1.sz. forrása gyűjtőaknájának vízszintjei detektorcserék alkalmával	40
16. Hőmérsékletmérési eredmények az Anna-mésztufabarlangban	40
17. A Létrási-Vizes-barlang Búvár-ági szifonjából előkerült agyagminta termikus elemzésének eredménye	41
18. Nagypétermenykői barlangok	49
19. Az esztramosi barlangok és öslénytani lelőhelyek hely- szinrajza	112

Kép, képeslap és grafikajegyzék

1-2. Felvételek a Létrási-Vizes-barlang Visszhang-termé- ből (Nagy Zs.)	26
3. Bontási viziók (Oláh S.)	27
4. Bontás a Tuskós-barlangban (Kovács A.)	28
5. Képződmény a Balekina-barlangból (Nagy Zs.)	28
6. A "tudós" denevér (Oláh S.)	43
7. A "jószivü" denevér (Oláh S.)	43
8. Az "aszalt" denevér (Novotny I.)	43
9-11. Felvételek Kínában a Guiling-karszton (Reusz G.)	66
12-13 És ahogy a kínai utat a karikatúrista látta (Oláh S.)	67
14. Az István-lápai-barlang szépségei (Kovács A.)	80
15-16 Barlangnapi felvételek a Cserszegtomaji-kútbarlangban (Nagy Zs.; Kovács Zs.)	80
17-18 A "barlangjáró 1" tanfolyam mászógyakorlata a Hámori- falon és vizsgája a Létrási-Vizes- barlangban (Kovács A.)	81

19. Egyesületi kiállítás a Vasas Művelődési Otthonban (Kovács Zs.)	82
20. A 80 éves szervezett magyar barlangkutató tiszteletére rendezett barlangföldtani bélyeg- és képeslapbemutató támogatói (dr Lénárt L.)	82
21-22 A bemutató meghívója (dr Lénárt L.-Berki Ané)	83
23-24 Képes levelezőlapok a bemutató tiszteletére (dr Lénárt L.-Berki Ané)	84
25-26 Emlékbélyegzés a bemutatóon (dr Lénárt L.-Berki Ané)	85
27-28 15 éve folyik rendszeres denevérészlelés a Létrási- Vizes-barlangban (dr Lénárt L.)	105
29-30 Mentési gyakorlat a Létrási-Vizes-barlangban (Nagy Zs.)	107

Táblázatjegyzék

1. A legtöbb barlangi munkát végzők	11
2. Denevérszámlálási adatok a Létrási-Vizes-barlangból	37
3. Szórványos denevérészleléseink 1990.	42
4. Az Esztramos barlangjai	101

1. Terveink és teljesítésük

(*dr Lénárt László-Nagy Zsuzsanna*)

1.1. Az 1990 évi munkatervünk

Szervezeti tevékenységünk:

- Rendszeres csoportgyűlések
- Két-három diavetítés illetve 4-5 szakmai kiselőadás megtartása csoportgyűléseken
- 4-6 szakelőadás megtartása szakforumokon
- A barlangnapon 10-15 fővel való részvétel
- A barlangi kupákért 1-1 csapat indítása
- Barlangkutató tanfolyamokon 1-3 fő beiskolázása
- A vállalt kötelezettségeinknek megfelelő részvétel az MKBT-ben és az Északmagyarországi Területi Szervezetben
- Igények szerint újabb barlangokra vonatkozó kutatási engedélyek kérése
- A kis barlangkutatók baráti körének segítségnyújtás a csoportba való teljes bekapcsolódáshoz, utánpótlás-nevelés
- Barlangkutató bázis kiépítésének előkészítése a Bükkben
- Barlangkutató propagálása a nagyközönség számára, tagtöbörzés
- Barlangos bélyegképeslap kiállítás szervezésében való részvétel

Barlangjárás, barlangkiépítés, barlangfeltárás

- Igények szerinti szoktató, gyakorló túrák elsősorban a Bükkben
- Mászógyakorlatok barlangban és külszínen oktatási céllal
- A Lánér-barlang feltárási és kiépítési munkáinak folytatása, lezárás a BNP anyagi hozzájárulása esetén
- A Szepessy- és Létrási-Vizes-barlangok létráinak felülvizsgálata, esetenként csavar vagy létracsere
- A Létrási-Vizes-barlang bejáratának újbóli lezárása

Kutatótáborok

- Nyári 2 hetes létrási központtal, bejáró-feltáró jelleggel
- Téli 4 napos létrási központtal, bejáró-dokumentáló jelleggel

Tudományos kutatómunka

- Radonmérések folytatása az ATOMKI-val közösen (Létrási-Vizes-, Anna-, tapolcai Tavas-, Szent István-barlangokban)
- A hőmérsékletmérések folytatása (Létrási-Vizes-, Anna-, Szepessy-, Szent István-barlangokban)
- Barlangi vízszintmérés folytatása Létrási-Vizes-barlangban
- Csepegésmérés és patakaktivitás mérés folytatása a Létrási-Vizes-barlangban
- Barlangfelmérések (Létrási-Vizes-barlang, és új feltárások)
- Denevérmegfigyelések folytatása (Létrási-Vizes-barlang és ahol járunk)
- Barlangföldtani vizsgálatok (Létrási-Vizes-, Láner Olivér-barlang)

Dokumentációs tevékenység

- Minden barlangi túra kutatási jelentésen való rögzítése
- Fotódokumentáció készítése barlangjainkban
- Évkönyvünk szükséges példányszámú előállítás
- 3-4 szakcikk megjelentetése szakkiadványokban
- 1-3 hírkártya anyag megjelentetése a Műsorfüzetben
- 3-5 cikk elhelyezés a napi sajtóban a barlangos tevékenységről
- 1 iskolai versenydolgozat elkészítésében segítségnyújtás
- A tagság számára alapszabálykivonat, barlangi viselkedési norma és az egyesület történetét összefoglaló anyag megjelentetése

Külföldi kapcsolatok ápolása

- Külföldi barlangkutatók kalauzolása barlangjainkban
- Hétvégi barlangtúrák Szlovákiában
- Újabb túra a Podóliai-gipszkarszton
- Jugoszláviai, albániai barlangász expedíció
- Levelezéses kapcsolat barlangkutatókkal

Megbízásos munka

- A BNP esetleges barlangi megbízásainak teljesítése (Láner-barlang bejáratának elkészítése, Létrási Vizes barlang jobb kiépítése, lezárása, stb.)

- Tudományos adatszolgáltatás igények szerint
- Segítségnyújtás barlangban a Barlangi Mentőszolgálat vagy a Vöröskereszt kérésére

1.2. Összefoglaló az 1990 évi tevékenységünkről

Az 1990-es évet a munkatervünk szerint vesszük sorra.

Szervezeti tevékenység:

- Egyesületünk taglétszáma a következők szerint alakult 1990 december 31-én

Teljesjogú tag: 38 fő	Tiszteletbeli tag: 9 fő
Ifjúsági tag : 4 fő	Tagjelölt : 19 fő
Pártoló tag : 24 fő	MKBT tag : 52 fő
- A rendszeres heti csoport (egyesületi) gyűléseket a Technika Házában tartottuk minden csütörtökön. Hétvégi túráink zöme a Létrási-házból indult.
- Gyűléseinken 3 alkalommal tartottunk diavetítéses előadásokat, főleg külföldi túráinkról.
- Szakfórumokon 21 előadást tartottunk, részben társszerzőkkel (Miskolc, Budapest, Aggtelek, Székesfehérvár, Marburg, Sárospatak)
- Barlangnapon 9 fővel vettünk részt.
- Barlangjáró I. tanfolyamra 32 főt iskoláztunk be, akik közül 26 fő tett eredményes vizsgát.
- Az MKBT-ben egy elnökségi tagot és az Oktatási Bizottság vezetőjét, Északmagyarországi Területi Szervezetében az elnököt és egy vezetőségi tagot adtunk.
- Az év folyamán a Balekina-, a Csókás-réti-, a Nyelesgambi-barlangokra, a Nagy-mezői-hasadékbarlangra, a Cseresznyés-bontásra a Vadmacskás-nyelőre kértünk és kaptunk kutatási engedélyt.
- Utánpótlás-nevelés érdekében a "kis barlangászok baráti köréből" több "kiöregedett" kutatópalántát istápolunk, valamint több tucatnyi érdeklődőt vittünk le barlangokba, akik közül sokan lettek tagjelöltek.
- A 80 éves szervezett magyar barlangkutatás tiszteletére Jósvafőn rendezett barlangos bélyeg- és képeslapbemutatót gyakorlatilag egyesületünk tagjai csinálták.
- A barlangkutatás propagálására a BAZ megyei Egyesületek nyílt napján diavetítéssel (Kovács A.) és kiállítással (Kovács Zs.) került sor, valamint egy előadással a

Vörösmarthy Művelődési Házban (Nagy Zs.).

Barlangjárás, barlangkiépítés, barlangfeltárás

- Túráinknak mintegy egyharmada gyakorló-szoktató-tanító túra volt, elsősorban a "Barlangjáró I." tanfolyam keretében.
- Mászógyakorlatokra 3 alkalommal került sor a Hámorisziklafalnál a tanfolyam keretében, (azonkívül 6 alkalommal) amelyeken csoportunkból hallgatóként és oktatóként is népes számmal voltak jelen.
- Barlangkiépítésre, bejáratbiztosításra "megrendelés" hiányában nem került sor.
- A Szepessy- és Létrási-Vizes-barlangokban a létrák egy részét felülvizsgáltuk, egyes helyeken csavarcserét végeztünk.
- Ez éven jelentős barlangfeltárásokra került sor.
  - kibontottuk a Balekina és a Speizi-barlangok beomlott bejáratait.
  - feltártuk:
    - a Csókás-réti-barlangot (120 m hossz),
    - a Vadmacskás-nyelöt (15 m hossz),
    - a savósi Hétpróba-barlangot (-15 mély),
    - a Lusta-völgyi Nyelesgambi-barlangot (-8 m),
    - a Nagy-mezői Hasadék-barlangot (-40 m mély)
  - három kis új andezit üreget találtunk a Zempléni-hegységben.
  - új részleteket tártunk fel:
    - a Létrási-Vizes-barlangban (Visszhang-terem 150 m),
    - a Vénusz-barlangban (kb. 15 m),
    - a Tuskós-barlangban (kb. 10 m)

A barlangokban végzett tevékenységünk a következő számokkal jellemezhető.

14 barlangra volt kutatási engedélyünk, ahol 4626,5 munkaórát teljesített 898 leszálló, összesen 245 alkalommal. 25 egyéb bükki barlangban ezek a számok: 728/164/53 és 9 nem bükki barlangban 121/37/10 értékű. Így tevékenységünk során 5475,5 munkaórát teljesítettünk 1099 alkalommal történő leszállással. A leszállásokban 31 tag (2182,5 óra/388 leszállás) 4 ifjúsági tag (124/27) 5 pártoló tag (304/55) és 18 tagjelölt (994,5/193) vett részt, azaz 3605 munkaórát teljesítettünk 663 leszállás alatt. A legtöbb leszállást teljesítők közül az első 10 a következő volt:

A legtöbb barlangi munkát végzők

1. táblázat

Kiss János	398 /76	Jáborcsik László	129 /27
Ferenczy Gergely	282,5/45	Bátori Károly	124 /20
dr Lénárt László	139,5/30	Kovács Viktor	122,5/23
Onodi Zsolt	136,5/27	Lerch Tamás	110 /20
Ferenczy Kristóf	135,5/23	Vadász István	109,5/18

Kutatótáborok

- A nyári 2 hetes, Létrási kutatótábor elsősorban feltáró (Láner, Speizi, Létrási-Vizes, Tuskós) és bejáró jellegű volt. A résztvevők száma 47 fő, 52 kutatási jelentéssel dokumentált leszállást teljesítettünk.
- A téli 4 napos, Létrási kutatótábor bontó (Nagy-mezői Hasadék, Láner) és bejáró jellegű volt, a létszám 20 fő.

Tudományos kutatómunka

- Folytattuk az ATOMKI-val a radon méréseket Létrási-Vizes-, az Anna-, a tapolcai Tavas-, Szent István-barlangokban és az egyetemi karsztkútban.
- Folytattuk a víz, lég, és talajhőmérséklet méréseket a Létrási-Vizes-, a tapolcai Tavas-, és a Szepessy-barlangokban, kibővítettük azokat az Anna- és a Szent István-barlangokban.
- Folytattuk a vízszint méréseket a Létrási-Vizes-barlangban, a tapolcai termálforrásban és az egyetemi karsztkútban.
- Folytattuk a csepegésméréseket a Létrási-Vizes-barlangban és beindítottuk azokat a Szent István-barlangban is.
- Folytattuk a barlangföldtani vizsgálatokat a Létrási-Vizes-barlangban.
- Folytattuk a denevérszámlálási adatok gyűjtését elsősorban a Létrási-Vizes-barlangban, valamint esetlegesen onnan ahol jártunk.

Dokumentációs tevékenységünk

- Túráinkat kutatási jelentésen rögzítettük, ezek ezévi száma 302 darab volt, ami mintegy 90%-os dokumentáltságot jelent.
- Évkönyvünket a szokásos 7 példányban készítettük el.

- Szakkiadványokban 4 cikket és összefoglalót jelentettünk meg.
- Az MKBT Műsorfüzetében 10 hírkártya anyagot közöltünk.
- Egy középiskolai versenydolgozat elkészítésében segítettünk adatokkal (denevér feldolgozás) valamint egy szakmérnöki diplomatervet készítettünk az Esztramosról.
- A napi sajtóban 8 cikket közöltünk barlangos tevékenységünkről.

Külföldi kapcsolatok

- Két túrát tettünk Szlovákiában rimaszombati barátainkkal.
- Egy tagjelöltünk Erdélyben volt a Rózsadombi Kinizsi vendégeként.
- Egyéni kutatóként, barlangokat is érintve egyesületünk tagjai Kínában (5fő) Csehszlovákiában (1fő) Lengyelországban (1 fő) Angliában (1 fő) Németországban (1 fő) voltak.
- Mintegy tucatnyi külföldi barlangkutatóval tartunk levelező kapcsolatot.

Belföldi kapcsolatok

- Igen sok csoport megfordult ez évben is kutatási területünkön, amiből esetenként problémák is adódtak.
- A Rózsadombi Kinizsi társulati táborán 2 fővel vettünk részt.
- Az MKBT tardosbányai központi barlangkutató táborában 1 fővel képviseltettük magunkat.
- A tataiak meghívására egy alkalommal tett látogatást 4 fő a környékükön.
- Börcsök Péter és Gyovai László Létráson mentéstechnikai oktatást tartott számunkra.

Megbízásos munkák

- Az MKBT megbízásából végzett denevér számlálási adatokat az illetékeseknek átadtuk.
- Az egyesület (csoport) részére tudományos munkára vonatkozó megbízás nem érkezett, de tagjaink különböző helyeken végeztek karsztos és barlangos jellegű munkát.

Mentési ügyek

- Az országos Mentőszolgálat részére két alkalommal kellett segítséget nyújtanunk (egy nyiregyházi rossz szervezés után a Szepessyben 9+6 fővel, egy budapesti szervezés után a Jávorkútiban 5 fővel). Két alkalommal volt még riasztásunk, de a Bolhási-viznyelőbarlangban egy alkalommal nem volt ránk szükség, egyszer pedig önerőből megoldottuk a problémát.
- Létrehoztuk a barlangkutatók Észak-magyarországi Mentőszolgálatának alapítványát. A kuratórium ügyvezető elnöke Onodi László lett. (Alapító tag az MLBE és a SPELEO GMK, valamint három másik bükki egyesület is).
- A nyári táborozás során a Létrási-Vizes-barlangban mentési gyakorlatot tartottunk az egyesület 24 tagjának részvételével.
- Több bükki sikeres barlangi mentésben való részvételéért Vincze Ferenc "Életmentő" kitüntetést kapott.

1.3. Az 1991 évi munkatervünk

Szervezeti tevékenységünk:

- Rendszeres csoportgyűlések
- 2-3 diavetítés ill. 4-5 szakmai kiselőadás megtartása, csoportgyűléseken
- 4-6 szakelőadás megtartása szak fórumokon
- A barlangnapon 10-15 fővel való részvétel
- A barlangi kupákért 1-1 csapat indítása
- Barlangkutató tanfolyamokon 1-3 fő beiskolázása
- A vállalt kötelezettségeinknek megfelelő részvétel az MKET-ben és az Északmagyarországi Területi Szervezetben
- Igények szerint újabb barlangokra vonatkozó kutatási engedélyek kérése
- A kis barlangkutatók baráti körének segítségnyújtás a csoportba való teljes bekapcsolódáshoz, utánpótlásnevelés
- Barlangkutató bázis kiépítésének további előkészítése a Bükkben
- Barlangkutatók propagálása a nagyközönség számára, tagtoborzás
- Barlangos bélyeg és képeslap kiállítás szervezésében való részvétel

Barlangjárás, barlangkiépítés, barlangfeltárás

- Igények szerinti szoktató, gyakorló túrák elsősorban a Bükkben
- Mászógyakorlatok barlangban és külszínen oktatási céllal
- A Lánér-barlang feltárási és kiépítési munkáinak folytatása, lezárás a BNP anyagi hozzájárulása esetén
- A Szepessy- és Létrási-Vizes-barlangok létráinak felülvizsgálata, esetenként csavar vagy létracsere
- a Létrási-Vizes-barlang bejáratának újbóli lezárása
- Próbamentési akció szervezése 1 alkalommal

Kutatótáborok

- Nyári 2 hetes létrási központtal, bejáró-feltáró jelleggel
- Téli 4 napos létrási központtal, bejáró-dokumentáló jelleggel
- Az esetleges központi István-lápai kutatótábor munkájában való részvétel

Tudományos kutatómunka

- Radonmérések folytatása az ATOMKI-val közösen (Létrási-Vizes, Anna-, tapolcai Tavas-, Szent István-barlangokban)
- A hőmérséklet mérések folytatása (Létrási-Vizes-, Anna-, Szepessy-, Szent István-barlangokban)
- Barlangi vízszintmérés folytatása a Létrási-Vizes-barlangban
- Csepegésmérés és patakaktivitás mérés folytatása, kibővítése (Létrási-Vizes-, Szepessy-barlang)
- Barlangfelmérések (Létrási-Vizes-barlang, és az új feltárások)
- Denevérmegfigyelések folytatása (Létrási-Vizes-barlang és ahol járunk)
- Barlangföldtani vizsgálatok (Létrási-Vizes-barlang, Lánér Olivér-barlang)

Dokumentációs tevékenység

- Minden barlangi túra kutatási jelentésen való rögzítése
- Fotodokumentáció készítése barlangjainkban
- Évkönyvünk szükséges példányszámú előállítás
- 3-4 szakcikk megjelentetése szakkiadványokban

- 1-3 hírkártya anyag megjelentetése a Műsorfüzetben
- 3-5 cikk elhelyezés a napi sajtóban a barlangos tevékenységről
- 1 iskolai versenydolgozat elkészítésében segítségnyújtás
- A tagság számára alapszabálykivonat, barlangi viselkedési forma és az egyesület történetét összefoglaló anyag megjelentetése
- Barlangos képeslapok kiadása, elsőként a 100. detektorcsere alkalmából

Külföldi kapcsolatok ápolása

- Külföldi barlangkutatók kalauzolása barlangjainkban
- Hétvégi barlangtúrák Szlovákiában
- Ujabb túra a Podóliai-gipszkarszton
- Jugoszláviai, albániai barlangász expedíció
- Levelezéses kapcsolat barlangkutatókkal

Megbízásos munka

- A BNP esetleges barlangi megbízásainak teljesítése (Láner-barlang bejáratának elkészítése, Létrási-Vizes-barlang jobb kiépítése, lezárása, stb.)
- Tudományos adatszolgáltatás igények szerint
- Segítségnyújtás barlangban a Barlangi Mentőszolgálat vagy a Vöröskereszt kérésére

2. Feltáró tevékenységünk

2.1. A Speizi-viznyelőbarlang beomlott bejáratának újra megnyitása (Ferenczy Gergely)

A csoport idősebb tagjainak elbeszélését követően a csoport néhány fiatalabbjában olymértékben felfokozódott az érdeklődés a több mint egy évtizede beomlott barlang iránt, hogy nekiálltak kibontani a bejáratát. A barlang valóban érdeklődésre adott illetve ad okot, hiszen például Létrás-tetőn a két legjelentősebb vízfolyást elnyelő barlangból ez az egyik (a Létrási-Vizes-barlang mellett).

A barlangot 1967-ben tárták fel a csoport "öregjei" és 1978 körül omlott be. Az "ifju titánok" 1987-ben láttak neki a természet rekultivációjának megszüntetéséhez. Kezdetben kis keresztmetszetet ácsoltunk, majd többször újra beomlott a bejárat, mivel a bejutás hiánya miatt a végleges ácsolat nem készülhetett el. A bontás az 1990-es nyári tábor alatt jutott el oda, hogy reménykedhettünk a járat elérésében. A munkát nehezítette, hogy a kezdeti szakasz viszonylag nagy keresztmetszetű és azok, akik előzőleg már jártak a barlangban, csupán úgy emlékeztek a helyes irányra mint hajós-kapitány a süllyedő hajóra. Végül sikerrel jártunk és mintegy 8 méter bontás után sikerült a szabad járatot elérni. Az ácsolat kb. 10 méteres jelenleg, ami szintén ideiglenes jellegű, hiszen fából készült. A barlang végén található vizes szifon némi továbbjutással kecsegtet.

2.2. Bontási munkálatok a Kis-fennsíkon

(Kiss János)

A Kis-fennsíkon 1990. évben a Csókásréti és a Vadmacskás-nyelőben, és a Vénusz-barlangban folytattunk bontási munkálatokat. A bontások során a Vadmacskás-nyelőben és a Vénusz-barlangban rövid új járatokat, a Csókás-réti-barlangban több mint 100 méter új járatszakaszt sikerült feltárnunk.

2.2.1. Vadmacskás-nyelő

A barlang a Kis-fennsíkon, a Csókási pihenőtől északnyugatra 450 méterre lévő, 12 méter mély és 50 méter átmárőjű nagyteber dél-nyugati sziklás aljában nyílik. A barlangban március végétől április végéig folytattunk bontási munkálatokat. Először a teber aljáról a kivágott fákat távolítottuk el, majd a bejárattól a Csont-teremig drótkötélpályát készítettünk, a törmelék barlangból való könnyebb kiszállítása céljából. Ezután a bejárattól a Csont-terem végéig a járat aljáról eltávolítottuk a bekerült fadarabokat és egyéb törmelékeket. A Csont-terem végéből, balra lefelé (Kelet felé) induló járatot kezdtük el bontani. Ezt három és fél méter mélységig és négy méter hosszán kibontottuk. A járat végénél - balra felfelé vezető járat indul, a vége összeszűkül, - jobbra rövid összeszűkülő keskeny hasadékjárat vezet. A kibontott mintegy 6 köbméter agyagos kötörmelék a teber északi aljába deponáltuk. A bontás során talált csontmaradványokat összegyűjtöttük, és megvizsgálásra továbbítottuk. A barlangban denevért nem láttunk és nyomát sem fedeztük fel. Cseppkőképződményei gyérek, néhol kis repedések mentén található borsókövek érdemelnek említést. A nagy esőzések alatt a barlang aktív nyelőként működött, a befolyt víz a bontásunk alján kis lyukon elfolyt, ezért is további bontása mindenképpen érdemes. A barlang térképvázlata 1:200 méretarányban elkészült (1. ábra).

A bontásban résztvevők munkáinak elosztása:

Kiss János	59	óra
Sántha Gergely	27	óra
Kovács László	25	óra
Tahi Tamás	17	óra
Hajdú Róbert	17	óra
Ferenczy Gergely	11,5	óra
Magda Zoltán	9	óra
Tahi Mónika	8	óra
Nagy Ervin	7	óra
Vadász István	5,5	óra
Kovács Attila	5	óra
Kovács Mátyás	5	óra
Kiss Anikó	4	óra

Összesen: 200 munkaóra

2.2.2. Csókás-réti-barlang

A Csókás-réti-barlang Csókáson, a réten átvezető időszakosan aktív patakmeder végén található. A barlang több mint 10 éve eltömődött bejáratának kibontása május 1-én kezdődött el. Május 2-án 7 munkaórás bontás után, Cincár Gáborral bejutottunk a már 1953-ban feltárt barlangba, és azt egészében bejártuk. Május 5-én a Szifon-ág végének 4 órás bontása után Ferenczy Gergellyel a szükületen átpréselve magunkat, új eddig ismeretlen barlangszakaszba jutottunk. A szükület után a 9 méter magas Lift-akna agyagos aljára értünk, majd ennek oldalán felmászva, és az összeszakadt kötémbökök között átbujva, csipkézett falú, néhol cseppkőképződményekkel diszes, tágas Rom-terembe érkeztünk. A Rom-terem dél-keleti oldalából közelíthető meg a 2 méter magas Kögyertyás-terem. Itt található a legszebb cseppkőképződmények. A Rom-teremből az Aggyagos-terembe értünk, amelynek oldalából a 14 méter magas Baldachinos-kürtő indul felfelé. Az Aggyagos-teremből az 5 méter hosszú hasadékjárat után a Bordás-terembe jutottunk. Itt találoztunk a Patakos-ág, kavicsos aljú, agyagos oldalú járatával. A Bordás-terem keleti vége után a Kis-baldachinos-kürtő, és alatta a 2 m mély Kút-akna található. Tovább menve a Patakos-ágon, a vízfolyás irányába, balra az agyagos aljú harangkürtőt találjuk. Ezután 5 méter hosszan a patakmeder felett traverzálva haladtunk a barlang jelenlegi végpontjáig. Alul a patakhordalék elzárja a továbbjutást, de mintegy 1,5 méterig be lehet látni a 10-15 cm magas járatba, ahol enyhe légmozgás is érezhető. A feltárt és általunk bejárt új járatszakasz hossza több mint 100 méter. Május 11-én sikerült az 1. kürtő aljának keleti oldalából induló, Rom-teremig vezető szifonkerülő-ág eltömődését kibontani. Így a bejáratától a Rom-teremig rövidebb úton lehet eljutni és kiiktatódott a kellemetlen Szifon-ági szükület is. A továbbiakban elkészült a bejárat ácsolata is, majd június 24-30-ig a barlang térképvázlatát elkészítettem 1:200 méretarányban (2. ábra). A Patakos-ág végén a Depós-kürtő oldalából keleti irányba induló járatát július 24 és október 13-a között 10 alkalommal bontottuk. 6 méter hosszan jutottunk előre a teljesen kitöltött kavicsos, agyagos járatban. Sajnos, a továbbiakban sem várható szabad járat, ezért itt befejeztük a bontást. Ezután a Patakos-ág aljában a patakhordalék bontását kezdtük el. A barlangban egy denevért is megfigyeltünk. A feltárási,

bontási munkák, összesen 256 munkaórájának személyenkéti megoszlása:

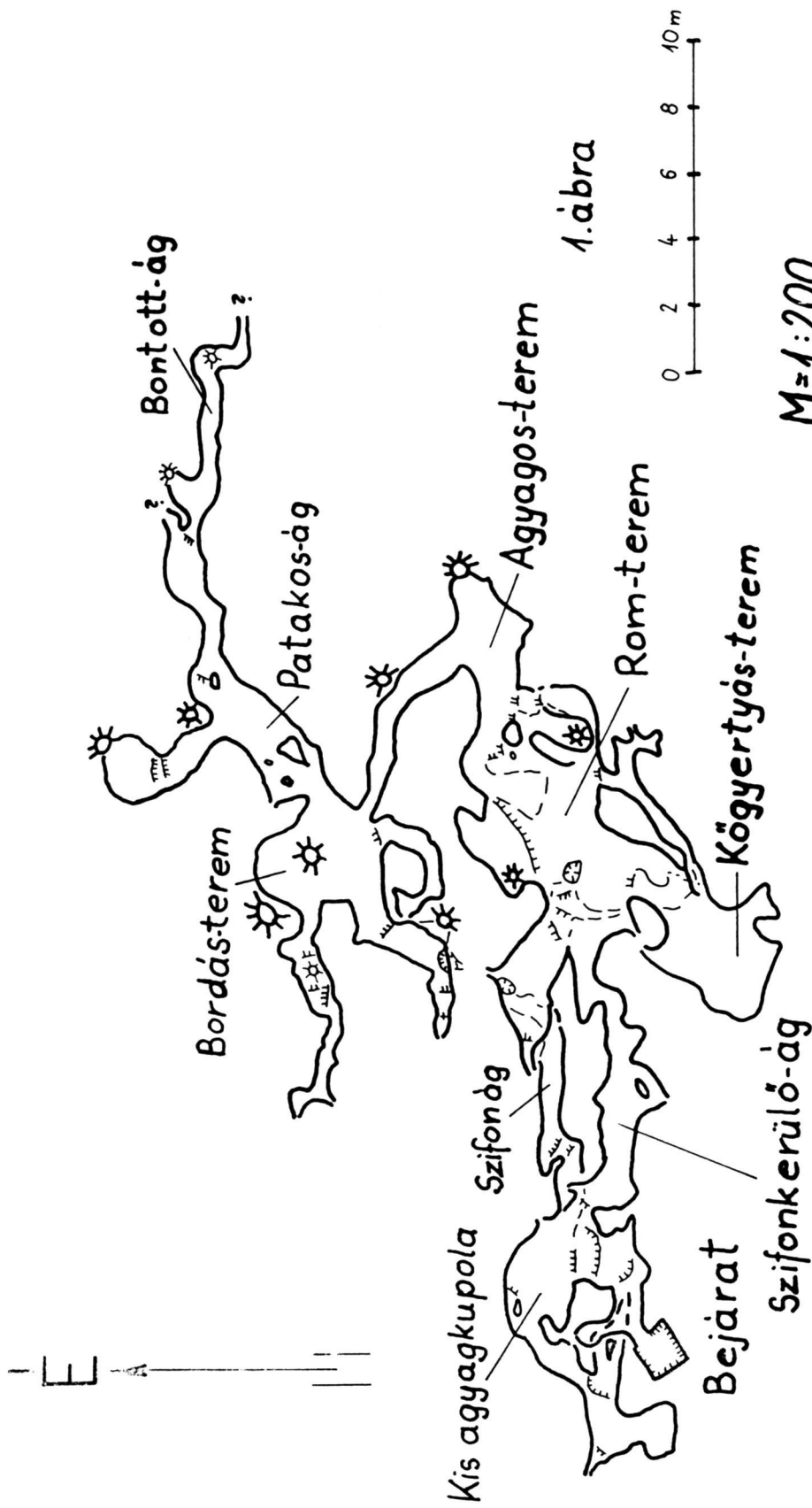
Kiss János	186	óra
Szegvári Zsolt	13,5	óra
Ferenczy Gergely	13	óra
Kovács Attila	8,5	óra
Cincár Gábor	8	óra
Tóth Károly	7	óra
Tahi Tamás	6	óra
Vadász István	5	óra
Hajdú Róbert	4,5	óra
Sántha Gergő	4,5	óra

Összesen: 256 munkaóra

2.2.3. Vénusz-barlang

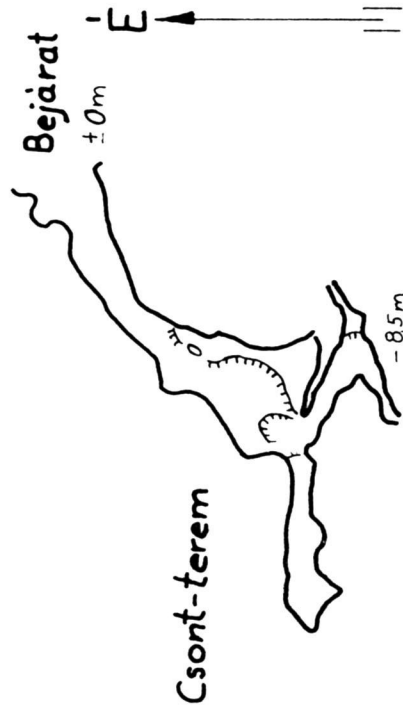
A barlang a Kis-fennsíkon, a Felső-forrástól északra mintegy 500 m-re található, egy 5 méter mély 40 méter átmérőjű teber aljában. A barlang alsó szintjén továbbjutás után kutattunk, de a vizes szifon utunkat állta, továbbjutnunk nem sikerült. Itt a patakmederben egy fekete szinezetű csontmaradványt találtunk, amit megvizsgálni továbbítottunk. A barlang Omlás nevű részének végében, pár nagyobb darab kő eltávolítása után, egy szükületen átbujva sikerült egy szép cseppköves fülkébe bejutni. Az aljából a darabos kötörmelék eltávolítása után, déli irányú fél méter magas, lefelé vezető járat vezetett tovább. Baloldalát agyag alkotja, fölötte sok szalmacseppkö képződött. A továbbiakban a járat leszűkül, cseppköképződmények zárják el a továbbjutást. A továbbvezető alacsony járatba be lehet látni mintegy 5 méterig, és jó huzat észlelhető. Továbbjutás csak a cseppkövésével lehetséges. Az új járatrész hossza kb. 12 méter. A feltárási munkákban Tahi Tamás, Hajdú Róbert és Kiss János vett részt. Az új ág térképvázlatát 1:200 méretarányban készítettem el (3. ábra).

Csókás-réti - víznyelőbarlang . Alaprajzi térképrészlet

M=1:200

Felmérte: Kiss János 1990. 06. 24.-30.

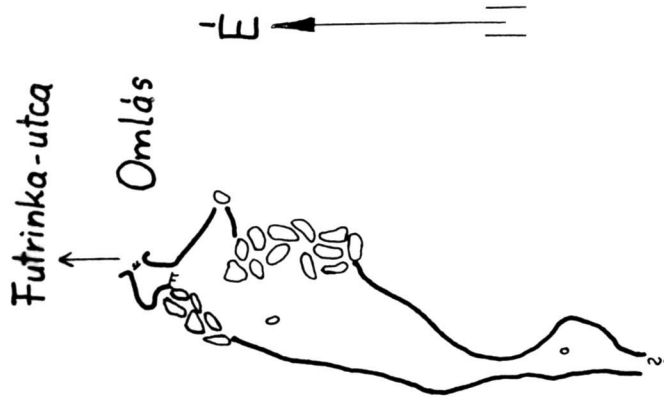
0 1 2 3 4 5m

2. ábra

Vadmacskás nyelő

Alaprajzi térképvázlat

Felmérte: Kiss János 1990. november 22.

0 1 2 3 4 5m

3. ábra

Vénusz barlang – Újág

Alaprajzi térképvázlat

Felmérte: Kiss János 1990.

2.3. Nagy-mezői-hasadékbarlang

(Kiss János)

A Nagy-fennsíkon, a Nagy-mezői síháztól északra 500 méternyire, egy dolina északi sziklás oldalában nyílik bejárata. A bejárati akna törmelékes aljából észak-kelet felé, lefelé rövid járat indul, az oldalfalain dús borsóképződmények keletkeztek. A járat végénél lévő repedésekből nagyon jó huzat észlelhető. Emiatt és morfológiai jegyei alapján, a további kutatások eredményesek lehetnek. A barlang kutatásához szükséges engedélyeket megkértük.

2.4. Nyelesgambi-barlang bontása

(Ferenczy Gergely)

A Lusta-völgyben egy igen mély, meredek falú, már kb 2 méterig kibontott töbröt kezdtünk el bontani 1990. október 24-én. Két alkalom után elértünk egy köves szintet -3 méteren, ahol a kövek közt lévő kis résen erős huzat volt észlelhető (befelé). A gyufa lángját csupán apró kékes lánggal hagyta égni. A huzat egyébként a naplemente után (a hőmérséklet csökkenése során) érezhetően még erősebbé vált.

Későbbi bontás során egy kis fülkébe jutottunk (kb 2 köbméter) ahol szálkővet találtunk -5 méteren. Ez azért volt meglepő, mert a Lusta-völgyben ismert egy üledékföldtani vizsgálatokat szolgáló bontás (Menyecske-töbör) ami -15 méter mélyen sem talált szálkővet. Ezután a szép köves törmelékben mélyítve a járatot, beláttunk egy kis járatba, amit bal és jobboldalt valamint a plafonon szálkő határol, lefelé kö-törmelék. A plafon kb 45-50 fokban lejt lefelé. A kö kb. 2 métert esik be. A következő bontás egy esős hét utáni szombaton történt. Ekkor meglepetéssel vettük észre, hogy az eddig cudar keménynek látszó agyag (amit csak gyökérkapa és 3 kg-os kalapács segítségével tudtunk megbontani) felázva behullott az akna faláról, és eltömte a járatot még a víz elöl is, így öt vödörnyi víz állt a kútban. Ezután ácsolás következett. Később ismét elértük a fülkét, aminek az alját malter szerű híg agyag folyta be. Télen sajnos nem tudtuk folytatni a bontást az időjárás viszontagságai miatt.

2.5. Feltáró tevékenység a Létrási-Vizes-barlang Visszhang-termében (Ferenczy Kristóf-Kovács Viktor)

A Visszhang-terem a Létrási-Vizes-barlang 4-es bejáratától közelíthető meg a legrövidebb úton. A terem előtt a barlangászok számára nagy rostát jelent a Kutas-szűkület, amelybe először 1962-ben Kutas Tamás merészkedett be, s onnan jutott a Visszhang-terembe. A további kutatás viszont itt megrekedt, melynek oka a kettős derékszögben meghajló, rendkívül szűk bejáratú szakasz volt. Az azóta eltelt 28 év alatt kevés ember járt a teremben. A további munkákhoz először is meg kellett találnunk a legkönnyebb bejutási módszert.

1990 június 19-én közel egy órás küzdelem után ez sikerült. A teremben jelentős képződményeket találtunk. Elhatároztuk, hogy közelebről is megszemléljük azokat. A teremből első látásra két kürtő szökött a magasba, melyet egy köhíd vágott ketté. Lámpáink fénye kb. 20 méterig hatolt a sötétségbe. Mivel a kürtő nem tette lehetővé a travizást, így alpin módszerhez kellett folyamodnunk.

Hosszú időt igénybe vevő mászás után feljutottunk a köhídra, mely 13-15 méter magasan volt a terem aljától. Innen leírhatatlanul szép látvány tárult elénk. Érintetlen, krémszínű cseppköleflyásokat, cseppközászlókat és fejnagyságú retek-cseppköveket pillantottunk meg. A kürtőből, megközelítőleg 20 méter magasan, egy keresztező járatot vettünk észre. Nyilvánvalóvá vált, hogy érdemes a mászást tovább folytatni.

A továbbjutáshoz nitteket kellett bevernünk, majd feljutva ugyanilyen technikával a kürtő tetejéből tudtunk leereszkedni a Répa-ágba. (Nevét a bejáratában lévő baldahinról belógó hosszú répa alakú cseppköről kapta.) A Répa-ág mintegy 30 m hosszú, falai képződményekben gazdagok. A járat fokozatosan elszűkül és egy omlásos terembe jut, a továbbjutást beékelődött kövek akadályozták. Viszont újabb kürtők adtak lehetőséget a továbbjutásra, s 20 méter után egy harmadik szintre utaltak a jelek. Itt egy kupolás termet találtunk, rengeteg denevérguánóval az alján, a másik végében 10 méter után omladék zárta el az utat. Innen erős huzatot éreztünk, bogarakat és pókhálót is találtunk.

Ezután kötélpályát alakítottunk ki a teremben a Répa-ághoz és a kürtő tetejébe. Ez utóbbiból további két kürtő nyílt. Az egyik életveszélyesnek tűnt, ezért nem másztuk ki. A másik kürtőben egy kis teraszra bukkantunk. A teteje a terem aljá-

tól 35-40 méter magasan törmeléssel fejeződik be, s néhány bogarat is találtunk.

A járatok a vázlatrajz alapján a Tuskós-barlanghoz közelítenek, melynek bontását a nyári táborban újrakezdtük. A felmérések még váratnak magukra. Megkíséreltünk más utat is találni a terembe a szükületen kívül, ezért az előtte lévő agyag dugót kezdtük bontani, ez a munka még nem fejeződött be. A barlang vázlata a 4. ábrán látható.

2.6. Bontási munkák a Tuskós-barlangban és a Létrási-Vizes-barlang Búvár-ági szifonjában (dr Lénárt László)

Létrástetőn az út jobboldalán található a fennsík egyik legszebb, időszakosan aktív víznyelő szádája, a Tuskós-barlang bejárata. Mindenki nagy barlangot keres mögötte, de eddig csak kicsit sikerült találni.

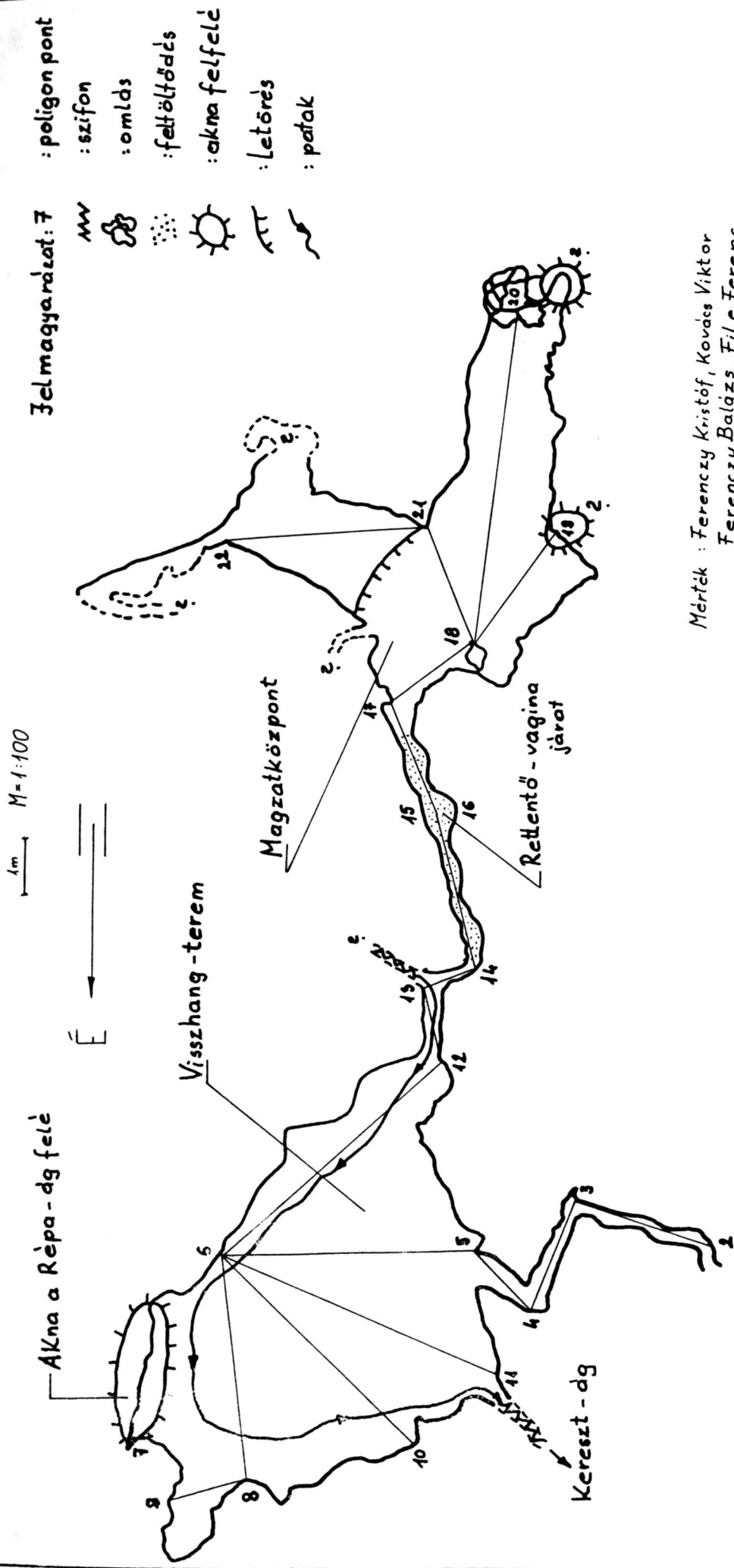
A 60-as években komoly bontási munkák folytak a barlangban, de az észak felé tartó mélyponton a hasadék úgy összeszűkült, hogy a munka feladására kényszerítette a kutatókat. A nyári táborunk alkalmával, vezetésemmel újra megidült a munka. A barlang felső részéből kiszedtük az életveszélyes ácsolatmaradványokat, majd nyugat felé tartó járatkezdeményben kezdtünk el bontani.

A munkálatok során 12 teljes műszakot teljesítettünk, melyhez egyszerre 5-7 ember kellett. Elég nehéz volt a ferde aknából kihúzni a törmeléket, amit nehezített, hogy a végén már mintegy 8 méter hosszú, kb. 1.2 m magas járaton kellett a tele vödröket "végigsétáltatni".

A bejutás egyenlőre nem sikerült, de a Létrási-Vizes-barlangban újonnan feltárt Visszhang-terem közelsége (kb. 80-100 m) és a földtani környezet nagyobbacska barlangot selytet.

A Létrási-Vizes-barlang Búvár-(Tavi)-ágának szifonja a tartós nyári szárazság hatására szeptember elején igencsak leapadt. Összesen 3 alkalommal próbáltuk a szifont véséssel bővíteni Balla Bélánéval és fiával, de munkánkat félbeszakította a megemelkedett vízszint. (Célunk az volt, hogy kifolyó víz esetén a víz fölött légrést nyissunk s azon át az ág bármikor megközelíthető legyen.)

4. ábra : Létrási - Vizes - barlang - Visszhang - termi - ág

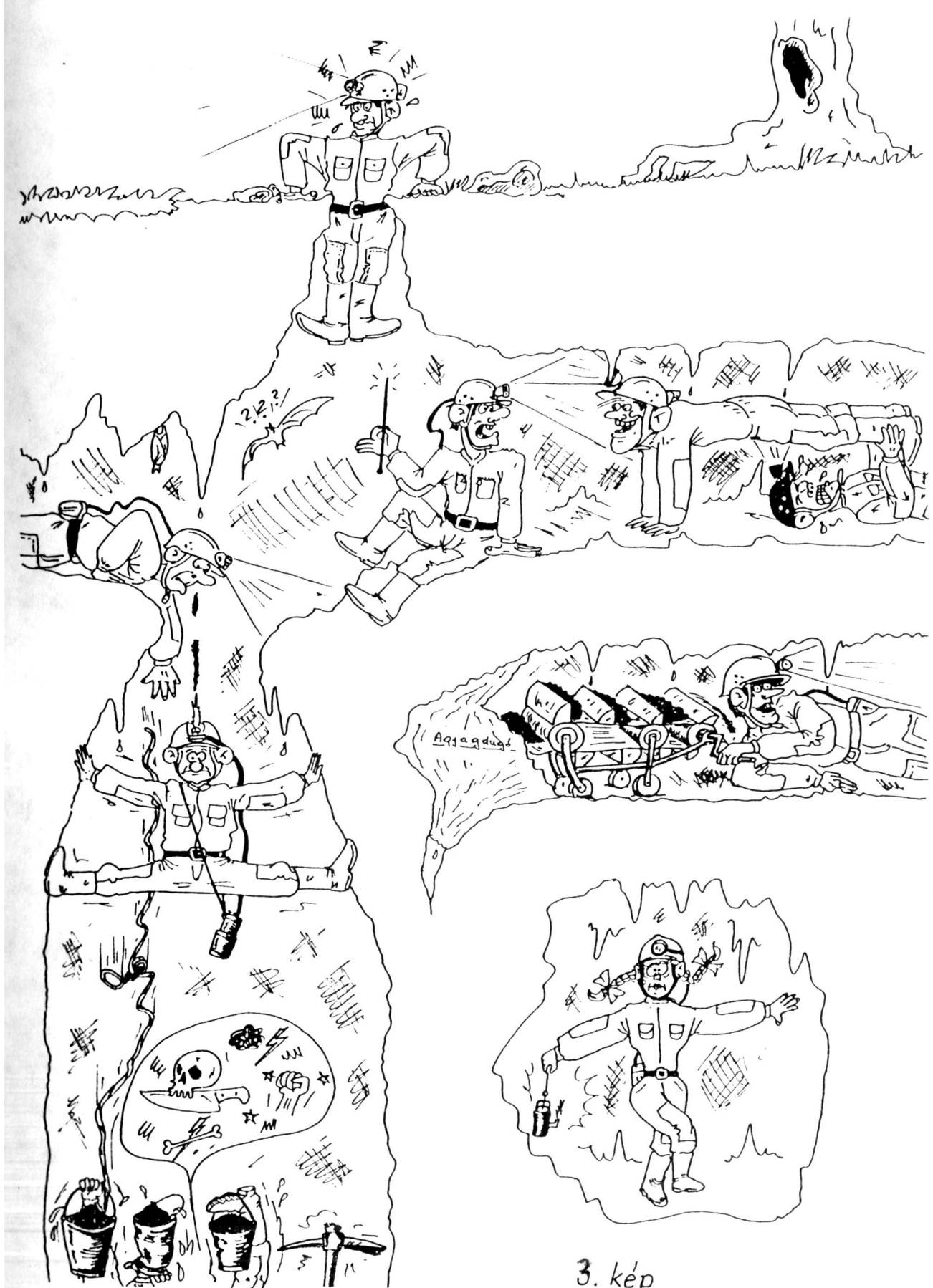
Mérték : Ferenczy Kristóf, Kovács Viktor
 Ferenczy Balázs, File Ferenc
 Deák Tibor / Marcell Loubens B.E./
 Méréseszközök : SUUNTO irány- és lejtőszögmérő,
 mérőszalag
 Kelt : Létrástető 1991. 01. 26-27.

1.

2.

3. kép

4.

5.

2.7. Balekina-barlang (Kiss János)

A Garadna-völgytől délre, a dolomit bányától délkeletre lévő völgyben található a bejárata. Évekkel ezelőtt, a bejárata után közvetlenül, a mennyezetről levált nagy kötömb zárta el a barlangba való bejutást. A nagy gambi és darabjainak eltávolítása után, március 25-én minden akadály elhárult a barlang bejárásának útjából. A barlangra kutatási engedélyt kértünk.

2.8. Savós-tetői Hétpróba-barlang (Ferenczy Gergely)

Savós-tetőn sétálás közben egy apró fekete lyukra lettem figyelmes egy szikla alatt. Az égő gyufát odatartva a huzat "beszívta" a lángot. Erre néhány követ odébbgörgetve betudtam kukkantani egy hasadékba, amely lejjebb kitágult egy kb. 2 köbméteres fülkévé. Az első bontás alkalmával a hasadékot tágítva jutottunk be oda. Sok avart találtunk, ami meglepő volt a kezdeti szűk nyílás (2x5 cm) miatt. Később még érdekesebb dolgot tapasztaltunk: bűdöset, és a legmélyebb ponton (kb. 2 méter) egy munkás kesztyűt. A bűdös egy adag rókaürülékből származott, de a kesztyűre nem találtunk elfogadható magyarázatot. A róka nyomai és a kesztyű is meglehetősen korosnak tunk. Elképzelhető a rókahasználta járat eltömődése, mert nem találtunk más bejáratot. A későbbi bontások során a fülke alját mélyítettük. Kezdetben sok földet találtunk, majd köveket, és köztük légrést is. Időnként a résekben befelé erős, gyertyaoltogató huzat jelentkezett. Mintegy négy alkalom után már akkora lyuk keletkezett, hogy be lehetett látni kb. 3-4 métert egy törmelékes, szűk aknába. Később mód nyílt arra, hogy az aknát megkerülve, bejussunk egy terembe. A teremből továbbvezető járatot a végpontig (kb. -15 m) egy party alatt sikerült elérni.

A barlang valószínűleg dolomitban keletkezett, a kőzet igen töredezett, hasadozott. Az eredetét tekintve valószínűleg hasadékok mentén kialakult, vízvezetésre alkalmassá váló üreg. Vizgyűjtő területe igen csekély lehetett, bár a hegygerinc vonalába húzódik egy patakmeder, amibe ez a bejárat is beleesik. A barlangban nincsenek cseppkövek, csak barna cseppkő bekérgeződések és fehér kiválások a plafon repedései mentén. Az alsó részek rendkívül szűkek. A leg-

kellemtlenebb az, hogy a szűk járat mozgó dolomit tömbök között megy, és helyenként neki kell feszülni némelyiknek, ami néhol elég életveszélyes kísérlet. Csupán igen vékony, de vakmerő kutatóknak ajánlott a bejárása. A járat helyenként elágazik, szűk tektonikus hasadékokba vezet. A végponton szintén kötörmelék és enyhe légmozgás tapasztalható. Bontás a helyszüke és az életveszély miatt nem lehetséges.

3. Speleológiai tevékenységünk

3.1. Csepegés-, hőmérséklet-, vízállás-mérés, radondetektor csere és denevérszámlálás a Létrási-Vizes-barlangban

(dr Lénárt László)

3.1.1. Csepegésmérés

A havi méréseinket folytattuk az eddigi 9 mérőhelyen. Ezek közül 3-3 görbét ábrázoltunk az 5. és 6. ábrákon. Az előbbin feltűnő, hogy a 4-es mérőhelyen van a legmagasabb csepegéshozam, mely tavaszra lecseng és egy alacsony tartós szintre áll be. Az 5-ös, 21-es tavaszi kissé magasabb hozamait nyárvégi, ill. tél eleji maximumok követik, a csapadéktól függően. A 12-19-20-as mérőhelyek csepegéshozamának jelleggörbéi jól megegyeznek. Ezenkívül a felszínhez legközelebb lévő 12-es mérőhely hozamváltozása a legerősebb.

A tavalyi mérési eredményekhez képest az 5-ös, 19-es kissé emeltebb hozamon, a többi gyakorlatilag azonos szinten adott. (A csapadékadatokat a 13. ábrán adjuk meg.)

3.1.2. Hőmérsékletmérés

Ebben az évben összesen 33 helyen mértünk havonta levegő, víz és talajhőmérsékletet. (Természetesen, a mérőhelyek száma ezévből is változott, részben a hőmérők összetörése miatt, részben azért, mert az MKBT segítségével újabb 3 darab hőmérőt tudtunk venni.)

Összeállításunkban a 7-10 ábrákon 12 görbét adunk meg. Az első ábrákon jól látszik, hogy befelé haladva 8-5-1-6-14 sorrendben "melegszik" a barlang, ill. a változások is egyre kisebb mérvűek. (A 21-es mérőhely egy erősen guanós helyen van, valamint az 1-es bejárat fölött, így télen ez a hely "csapdája" a meleg levegőnek.)

A 7-es, 23-as hőmérő a Háromszög-terem alján és tetején van, a változás jellege hasonló. (9. ábra) A 19-es hőmérő már a belső, barlangi szakaszt jelzi.

Legérdekesebb a 12-es hőmérő (10. ábra) a Tultáplált Mici Mackó-termében. A patakvíz, a légmozgás és a földi hőáram hatására állandó a hőmérséklet. (Többször volt hőmérő csere, de az újonnan beépített azonnal "beállt" egy hőmérsékletre s onnan nem mozdult.)

A Tó környékén a befolyó patak a Tavat kb. fél fokkal magasabba melegíti fel, mint a környező levegőt. Azaz a barlang végére mindig hideg levegő áramlik be, a Tó vize által felmelegített levegő pótlására. (Tóba befolyó patak csaknem mindig magasabb hőmérsékletű, mint a Tó vízhőmérséklete. Kivételt elsősorban a tél végi alacsony hőmérsékletű olvadékvizek képeznek.)

3.1.3. Vízállás mérés

A barlangban 6 helyen figyeltük meg havonta a patakhozamokat. Az eredményt a 11. ábrán tüntettük fel. Jól látható, hogy ez évben magas patakhozam ritkán fordul elő, emellett a Patakos-ág egész évben száraz volt. (Pontosabban: a detektorcserek alkalmával nem észleltünk patakot.) A különböző helyen lévő patakok hozamainak egymással való kapcsolatát ezévből sem sikerült egyértelműsíteni.

A Tóban lévő vízmércéről leolvasott adatokat a 12. ábrán tüntettük fel. Az átlagnál magasabb szintet csak egyszer észleltünk. (Közvetlen nagy eső után mentünk barlangba.) Viszont a nyáron megkezdődött apadás egészen novemberig tartott. (Szeptember-október folyamán így a Búvár-ági szifon tágítására is volt lehetőség, de át nem jutottunk rajta.)

3.1.4. Radondetektor csere

A barlangban ezévből is havonta 20 detektort cseréltünk, melyek törmeléken, vizen és levegőben voltak elhelyezve. Több helyen párhuzamosan mértünk levegőben és törmelékes talajon, de ennek kiértékelésére még nem került sor, hasonlóan a Tóban, függély mentén történő méréshez.

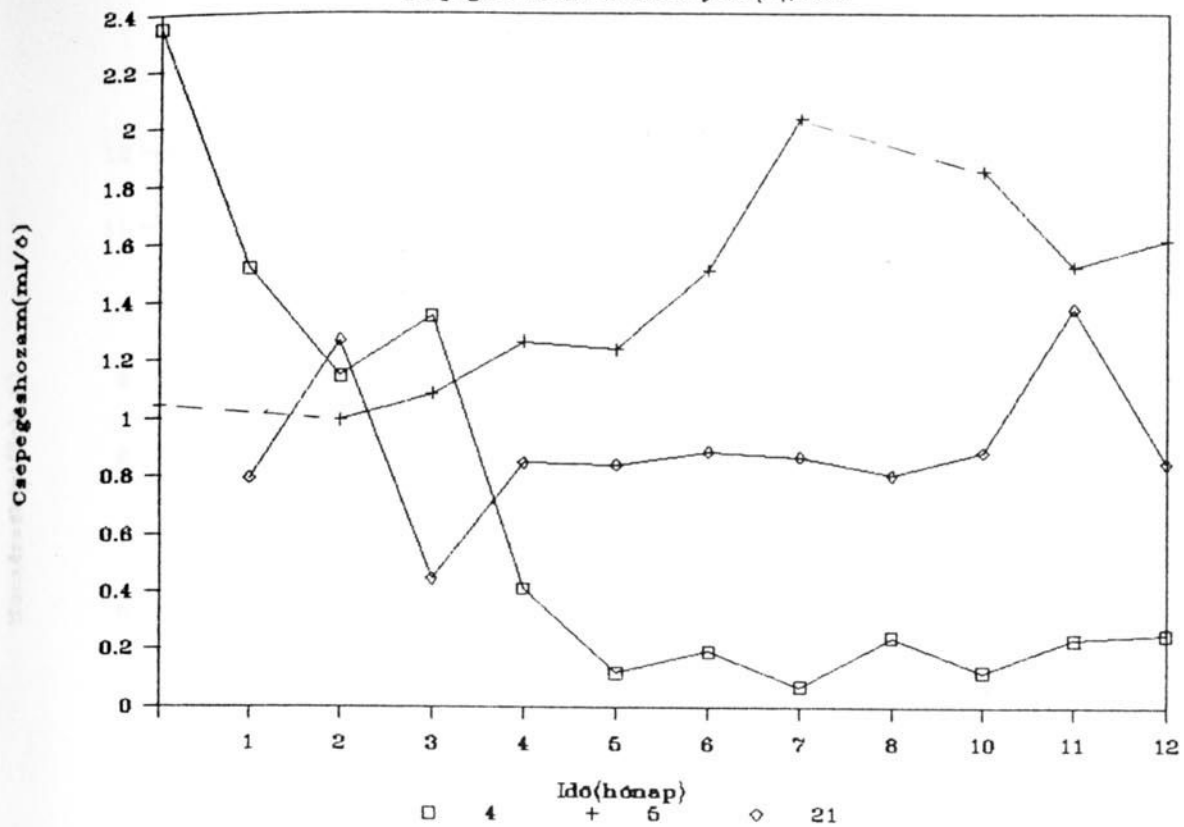
Az előzetes értékelésünk szerint az eddigiekhez képest érdemi változás nem történt. A továbbiakban a detektorok számát csökkenteni fogjuk, de helyette egyéb karsztvizekben akarunk mérni.

Létrási-Vizes-barlang

5. ábra

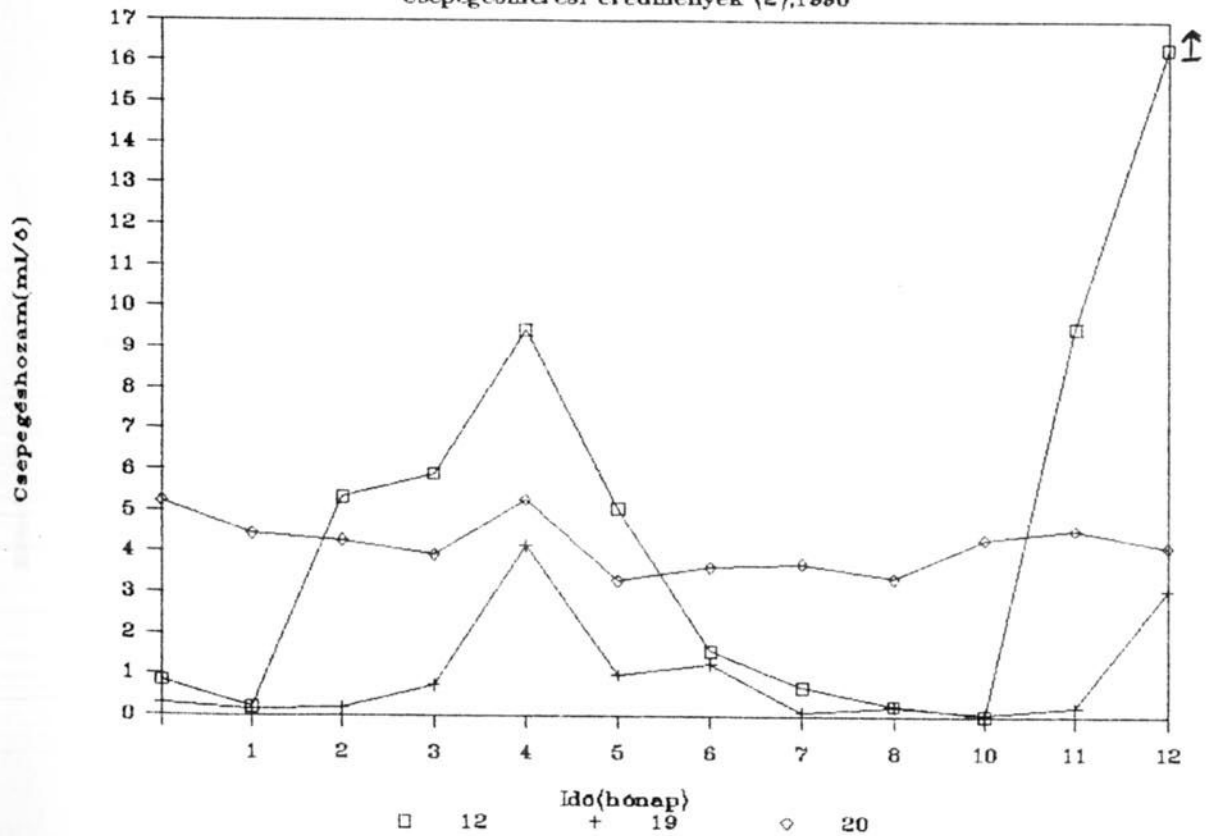
Csepegésmérési eredmények (1), 1990

Létrási-Vizes-barlang

6. ábra

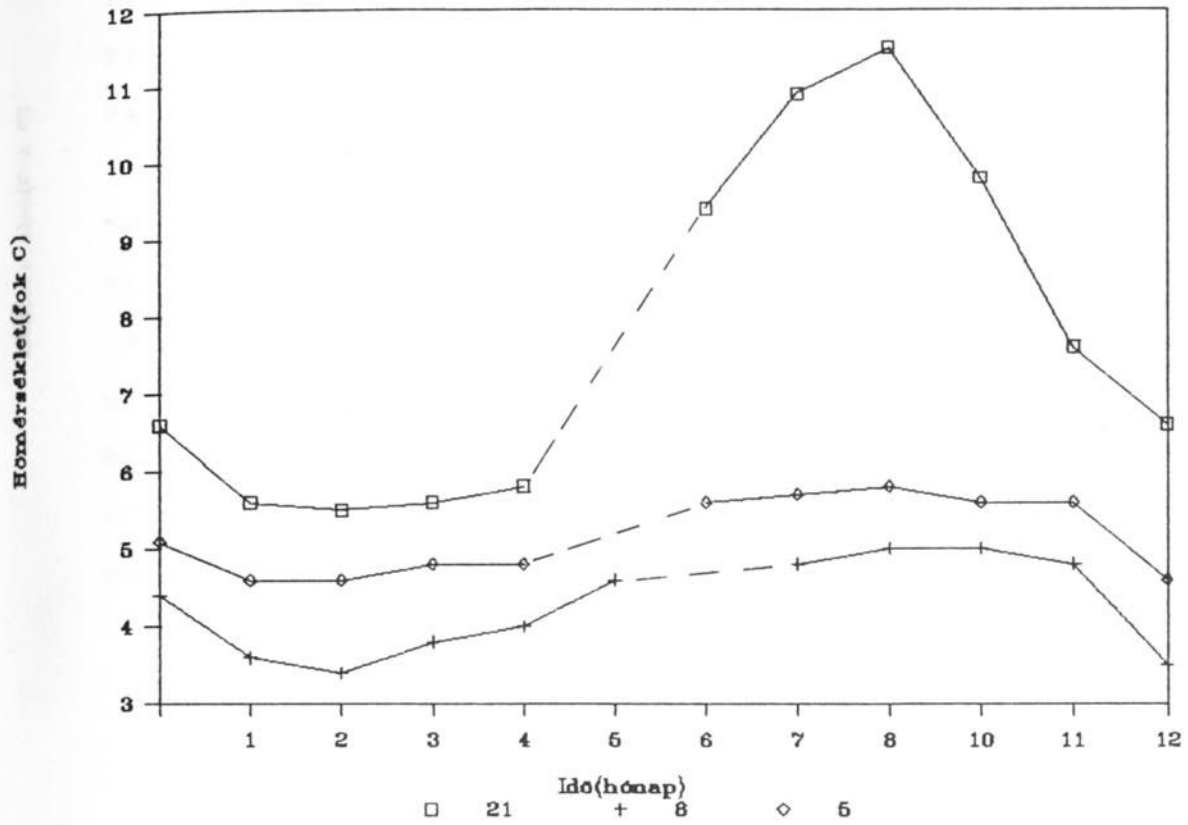
Csepegésmérési eredmények (2), 1990

Lé tr ási-Vizes-barlang

7. ábra

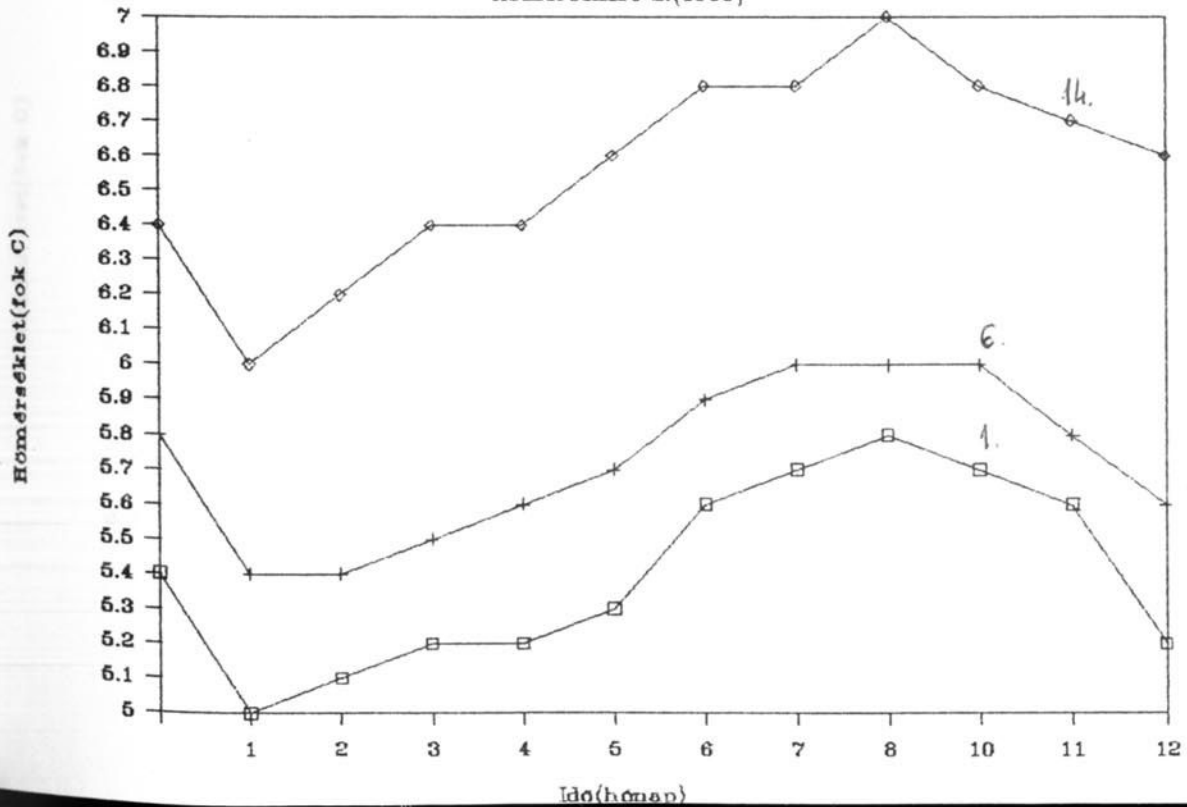
Hőmérséklet 1.(1990)

Lé tr ási-Vizes-barlang

8. ábra

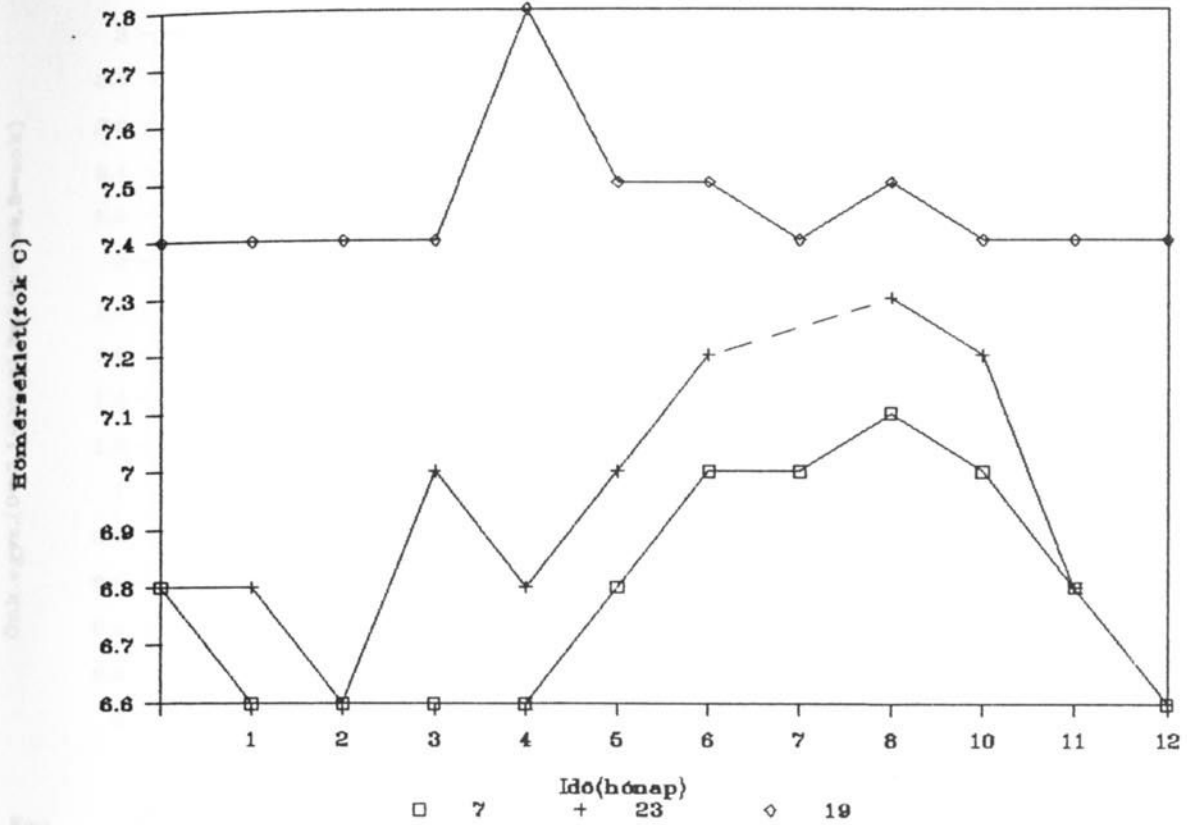
Hőmérséklet 2.(1990)

9. ábra

Létrási-Vizes-barlang

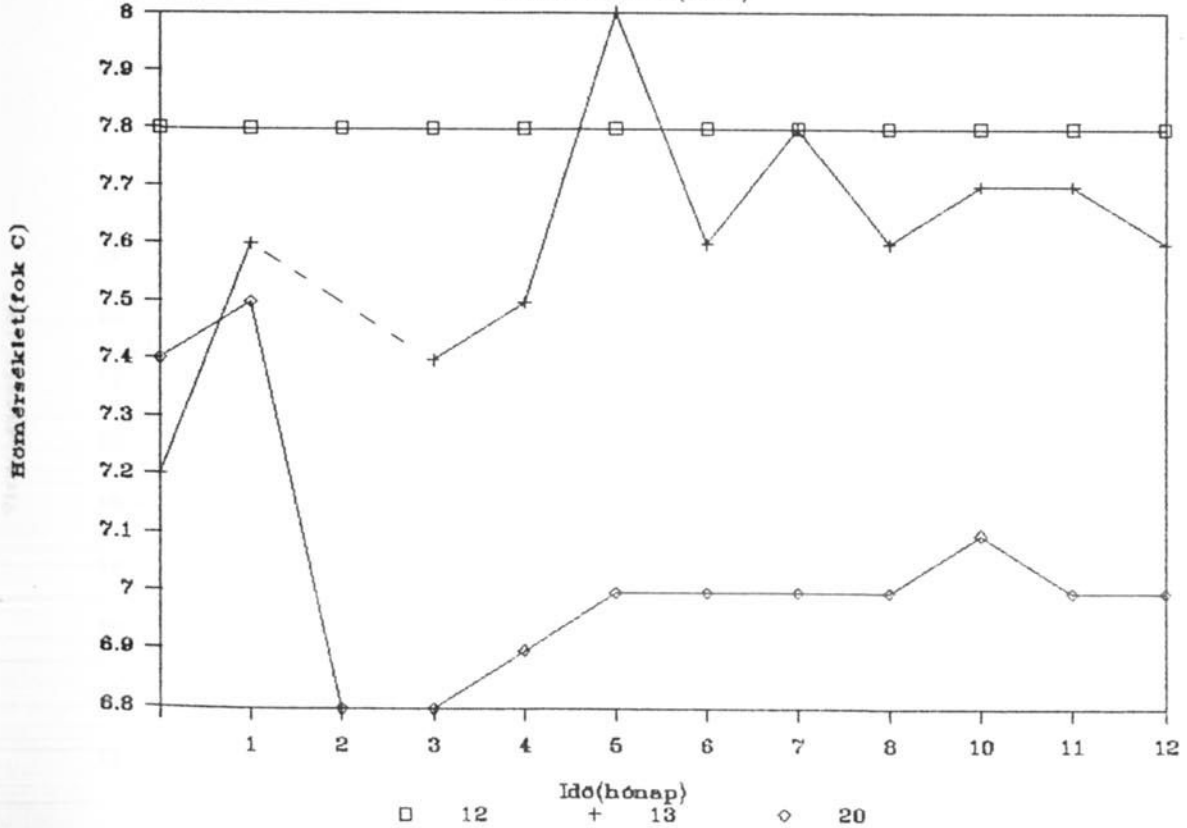
Hőmérséklet 3.(1990)

10. ábra

Létrási-Vizes-barlang

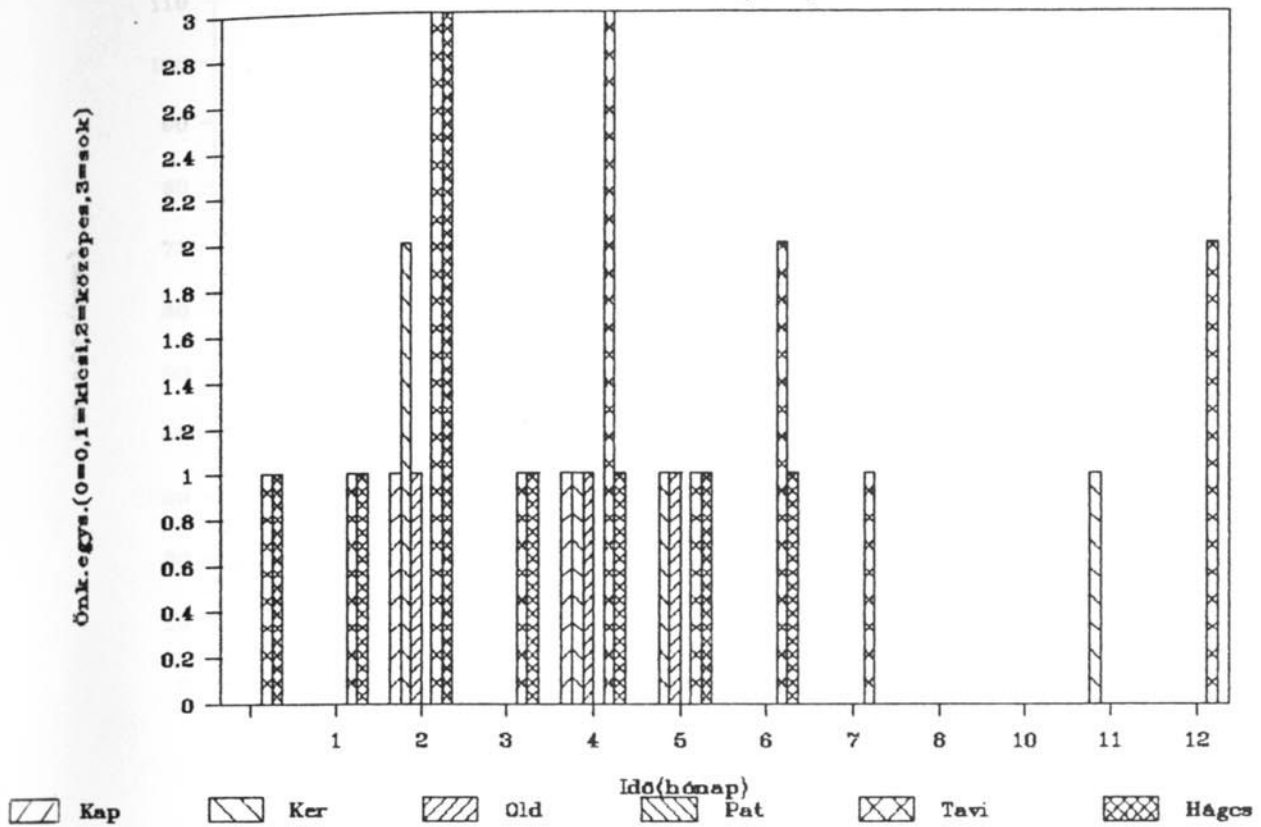
Hőmérséklet 4.(1990)

11. ábra

Létrási-Vizes-barlang

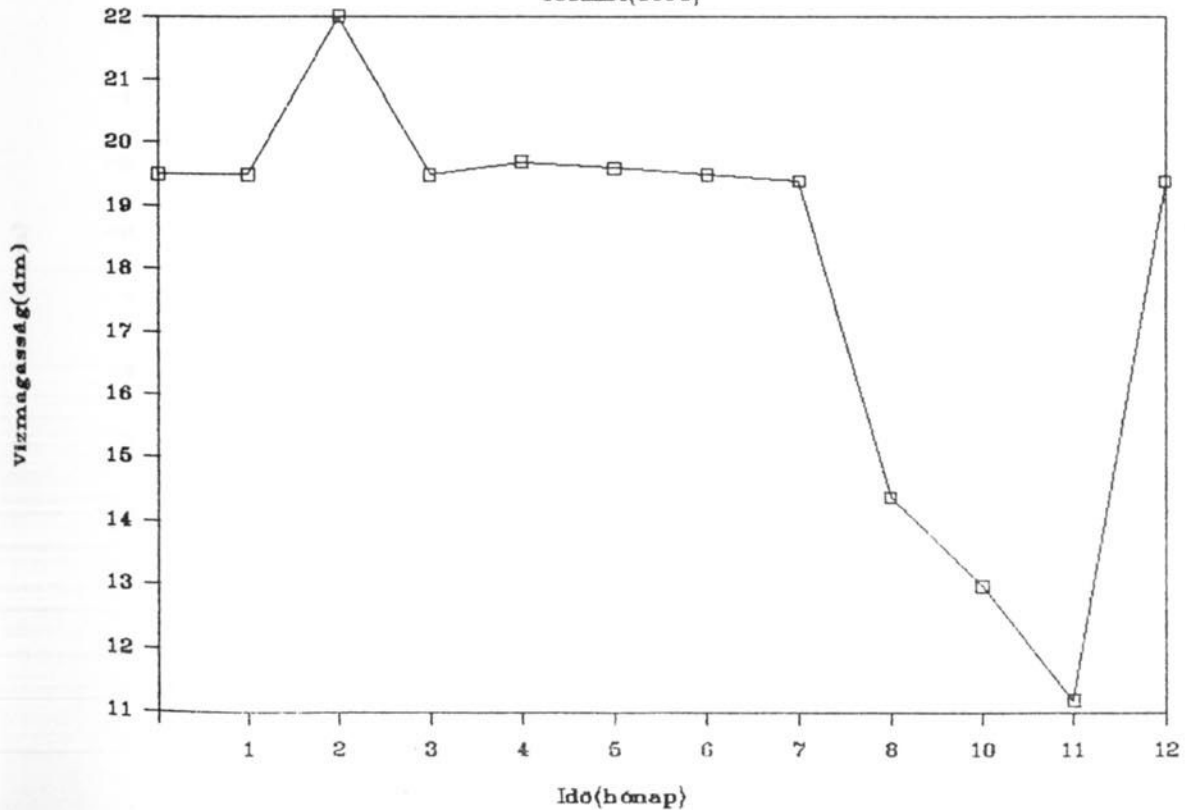
Patakhozamok (1990)

12. ábra

Létrási-Vizes-barlang

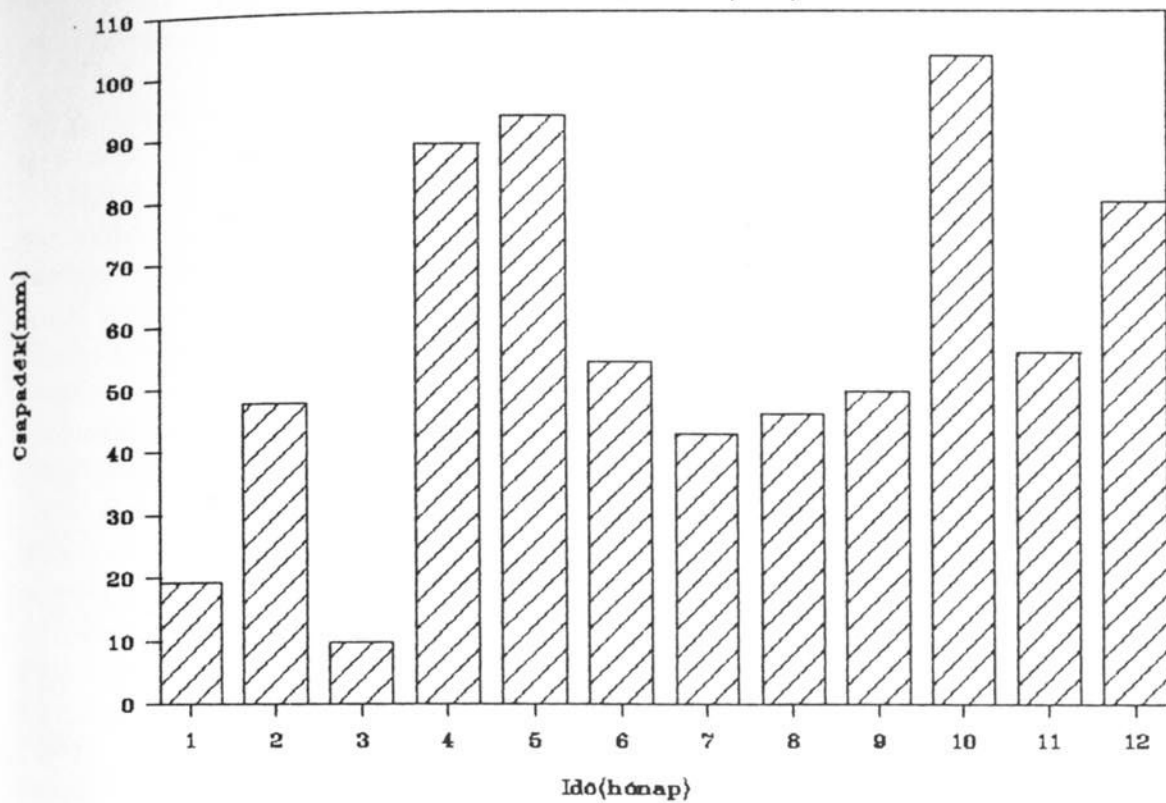
Tőszint(1990)

Csapadékmagasság

13. ábra

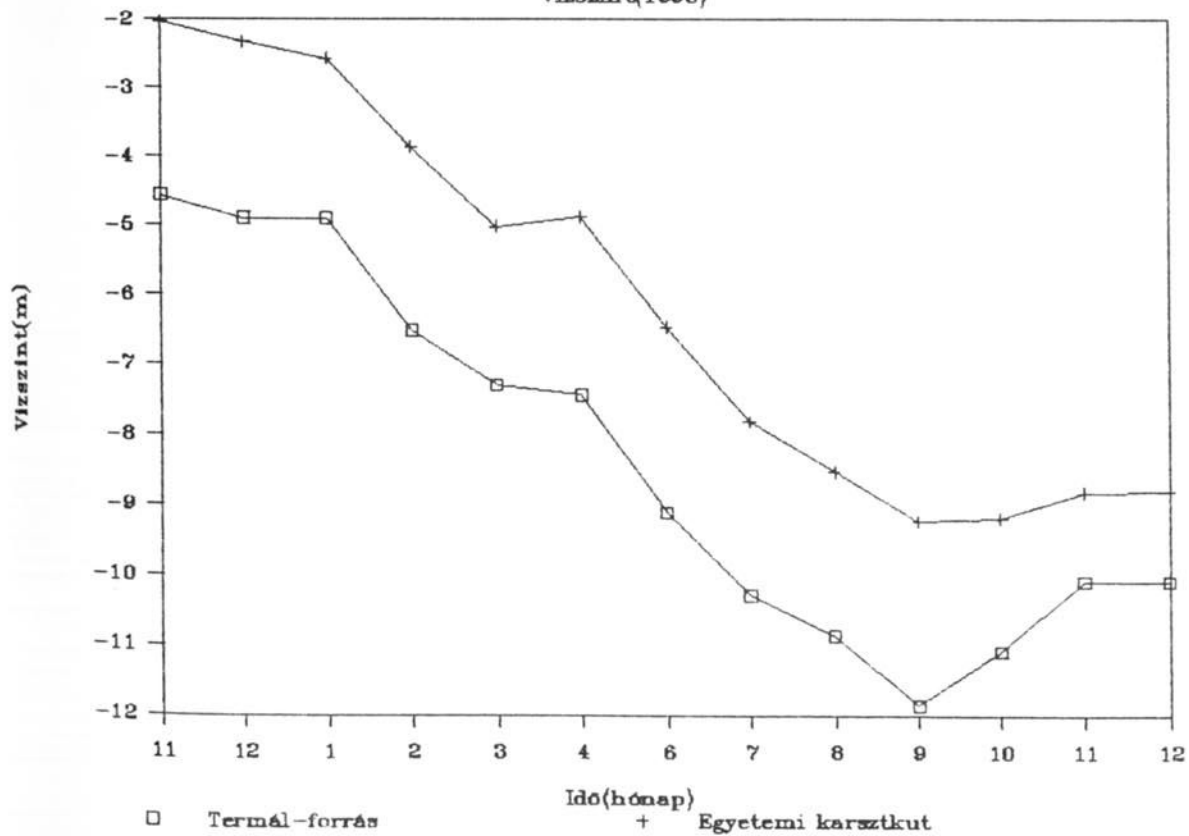
629.sz. Állomás, Jávorkút (1990)

Termál-forrás, egyetemi karsztkút

14. ábra

Vízszint(1990)

2. TÁBLÁZAT

Denevérszámlálási adatok a Létrási-Vizes-barlangból (1990)

észlelés	Fajok	Megoszlás	össz.	össz	
Jan.31	Közönséges	31*1,1*2,1*3,4*4,1*6,2*7,1*8,1*13,1*14,1*22	129		
	Kistermetű patkós	69*1	69		
	Nagytermetű patkós	17*1	17		
	Egyéb	4*1,1*2	6		
Febr.27	Röpködő	1*1	1	222	
	Közönséges	26*1,6*2,3*3,1*4,3*5,1*7,1*9,3*13,1*18	139		
	Kistermetű patkós	38*1	38		
	Nagytermetű patkós	16*1,1*2	18		
Márc.31	Egyéb	4*1	4	199	
	Közönséges	33*1,7*2,2*3,1*5,2*7,1*8,1*9,1*10,1*13,1*21	133		
	Kistermetű patkós	14*1	14		
	Nagytermetű patkós	3*1	3		
Apr.03	Egyéb	2*1	2	153	
	Röpködő	1*1	1		
	Közönséges	12*1,8*2,2*3,3*4,1*7	53		
	Kistermetű patkós	3*1	3		
Máj.26	Nagytermetű patkós	1*1	1	60	
	Egyéb	1*1	1		
	Röpködő	2*1	2		
	Közönséges	5*1	5		
Jul.02	Kistermetű patkós	1*1	1	11	
	Röpködő	5*1	5		
Jul.31				0	
Aug.13	Röpködő	2*1	2	0	
Aug.26	Röpködő	2*1	2	2	
Okt.13	Közönséges	27*1,1*2,3*3,1*8	2	2	
	Nagytermetű patkós	14*1	46		
	Egyéb	2*1	14		
	Röpködő	1*1	2		
Nov.25	Röpködő	1*1	1	63	
	Közönséges	30*1,5*2,1*3,2*4,4*5,1*9,1*10,1*12	102		
	Kistermetű patkós	30*1	30		
	Nagytermetű patkós	19*1	19		
Dec.23	Egyéb	1*1	1	155	
	Röpködő	3*1	3		
	Közönséges	24*1,7*2,3*3,2*4,1*5,2*10,1*11,1*24	115		
	Kistermetű patkós	40*1	40		
1990 (12 alkalom)	Nagytermetű patkós	25*1,1*2	27		
	Egyéb	4*1	4		
	Röpködő	2*1	2		
	Vegyes kolónia	3*1 (2 közönséges, 1 kis fekete)	3		
1989 (11 alkalom)	Közönséges		722	191	
	Kistermetű patkós		195		
	Nagytermetű patkós		99		
	Egyéb		20		
1989 (11 alkalom)	Röpködő		19	1058	
	Vegyes kolónia		3		
	Közönséges		753		
	Kistermetű patkós		191		
1989 (11 alkalom)	Nagytermetű patkós		149		
	Egyéb		20		
	Röpködő		16		
	Vegyes kolónia		0		
			0	1129	

3.1.5. Denevérszámlálás

3.2.2 A rendszeres, havi méréseink alkalmával most is megfigyeltük a denevéreket, mozgásukat. (2. táblázat)

Ujra bebizonyosodott, hogy a "téli álm" egy dinamikus kategória, mert a denevérek nincsenek hosszabb ideig nyugalomban, csak ha nagyobb kolóniákban vannak.

A denevérek számának változásában érdekes kettősség figyelhető meg. Az 1990 évben egy észlelés alatt a maximális denevéregyedszám 222 volt, szemben az 1989-ben észlelt 202 maximális egyedszámmal. A maximális kolónia létszáma viszont 1990-ben 24, 1989-ben 26 egyed volt, és a teljes megfigyelési időszak alatt 1990-ben 12 alkalommal 1058 egyedet észleltünk, 1989-ben pedig 11 alkalommal 1129 egyedet. (De, hogy ugyanazokat hányszor, azt nem tudjuk !)

Még két érdekességet tapasztaltunk december 23-i megfigyelésünk alkalmával: a Vértés-terem és az Y-cseppkö közötti szakaszon egy meggyűrűzött nagyméretű patkósorrút észleltünk (száma: ...1 Budapest, 503844). A Hágcsós-teremben teljesen szokatlan vegyes "kolóniát" tapasztaltunk 2 közönséges és egy kis fekete (Pipistrellus?) kapaszkodott össze).

3.2. Radondetektor csere, csepegés, vízállás és hőmérséklet mérés az Anna-, Szent István- és a tapolcai Tavasbarlangban, valamint az egyetemi karsztkútban

(dr Lénárt László)

3.2.1. A tapolcai Tavas-barlangban végzett vizsgálatok

Vizben és levegőben egy-egy radondetektorunk van. Detektorcsere alkalmával mértem a termálforrás vízszintjét és vízhőmérsékletét.

Ez évben a radonszintek maximális értéke alacsonyabb volt, mint az előző időszakban. de ennek okát még nem ismerjük. Elképzelhető, hogy ez is a vízszintcsökkenéssel van összefüggésben.

A forrás vízszintjének alakulását a 14. ábrán közlöm. Egyrészt a folyamatos csökkenés, másrészt az évvégi számottevő emelkedés érdemel említést. A vízhőmérséklete 27-30,5 C fok között ingadozott. Nem egyértelmű, mi határozta meg a változás mértékét.

A barlangban elhelyezett hőmérőket májusban összetörték. A rekonstrukció közben a légtér hőmérséklete 19.5 C fok volt.

fürdési időszakban 24-25 C fok.

3.2.2. Az egyetemi karsztkútban végzett vizsgálatok

Háromszor két radondetektort cseréltem s ugyanekkor mértem a vízszintek alakulását is. (Ez utóbbit a 14. ábrán mutatom be.) Jól látható, hogy a vízszint alakulása rendkívül jó egyezést mutat a Termál-forrás vízszintjének alakulásával. Ily módon teljesen egyértelmű, hogy regionális okot kell keresni, ami a csapadékhiányon kívül új víztermelők belépése is lehet.

3.2.3. Az Anna-mésztufabarlangban végzett vizsgálatok

Az Anna-mésztufa-barlangban 3 vízben, egy levegőben elhelyezett radondetektort cseréltünk havonta. Ugyanekkor leolvastam a forrásokban elhelyezett vízszintmérő táblákon a vízmagasságot, valamint víz és léghőmérsékletet is mértem.

A radonszintek változása nem számottevő az eddigi mérésekhez képest. Továbbra is lényegesen magasabb aktivitásuak a dolomitból fakadó vizek, mint a mésztufából kilépő forrásvizek.

A belső források hozama meglehetősen állandó, a vízszint érdemben nem változott. Az első (mésztufából) kilépő víz gyűjtőaknájában a vízszintek alakulását a 15. ábrán mutatom be. Jól látszik, hogy a magasabb április-májusi ill. évvégi csapadékok jelentős hozam (vízszint) emelkedéssel jártak.

A barlang léghőmérsékletét egy helyen mérem. A hőmérséklet ingadozása nem jelentős. A víz hőmérséklet változása a mésztufából kilépő víz esetén szintén nem számottevő és a szezonális ingadozás itt is jól érzékelhető.

A járat oldalain kilépő kis szökevényforrások vizének hőmérséklete már jelentősebben változik és maximuma-minimuma több hónapos késésben van a dolomitból kilépő források hőmérsékletének minimumához-maximumához képest.

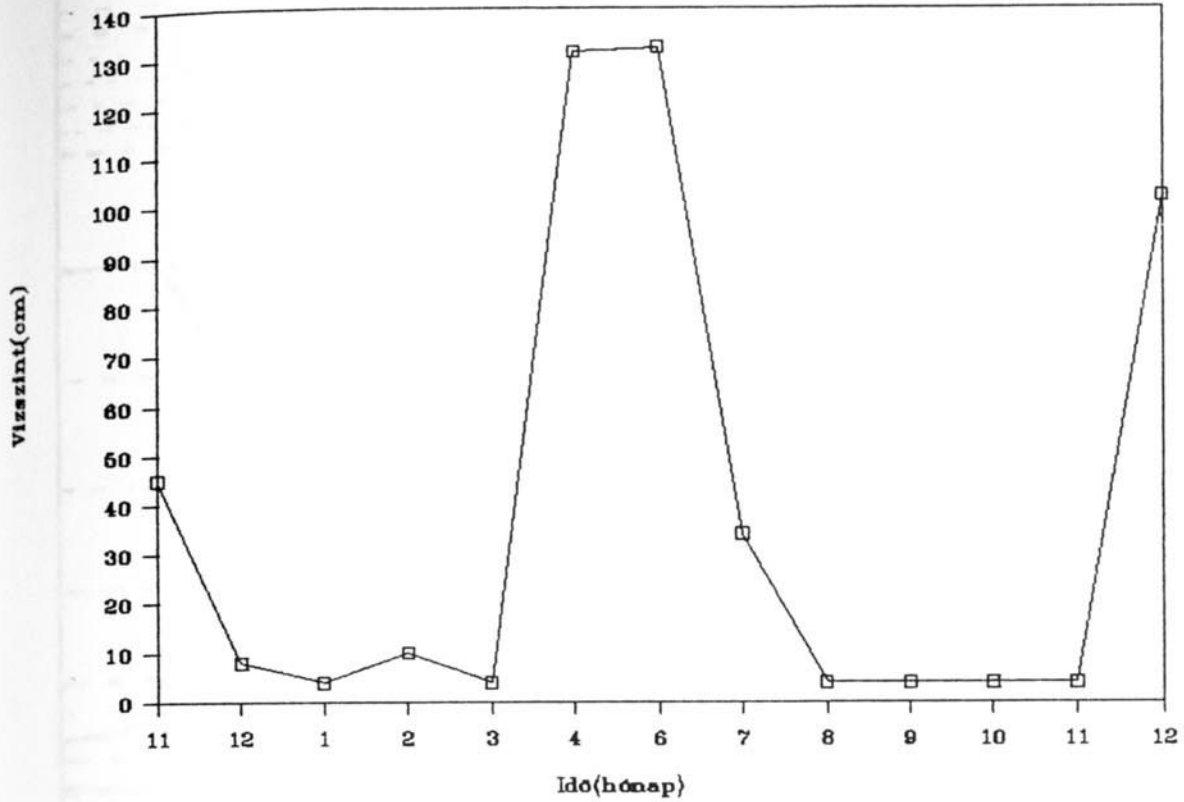
A két dolomitból fakadó forrás hőmérséklete igen erős ingadozást mutat. (A max. és min hőmérséklet aránya 2,27.) A maximuma szeptemberben, a minimuma februárban van. A barlang hőmérsékletének alakulását a 16. ábrán mutatom be.

15. ábra

Anna-mésztofubarlang

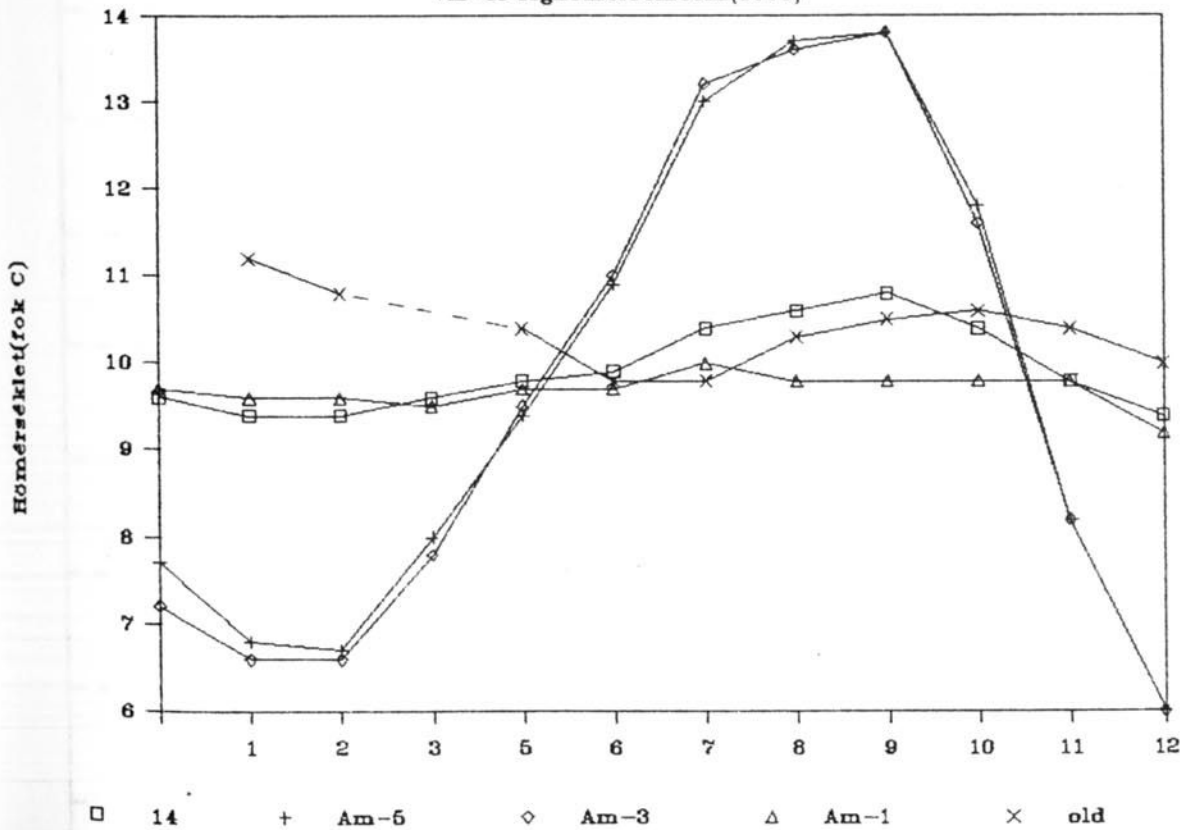
Vízszint(1.sz.forrás aknája,1990)

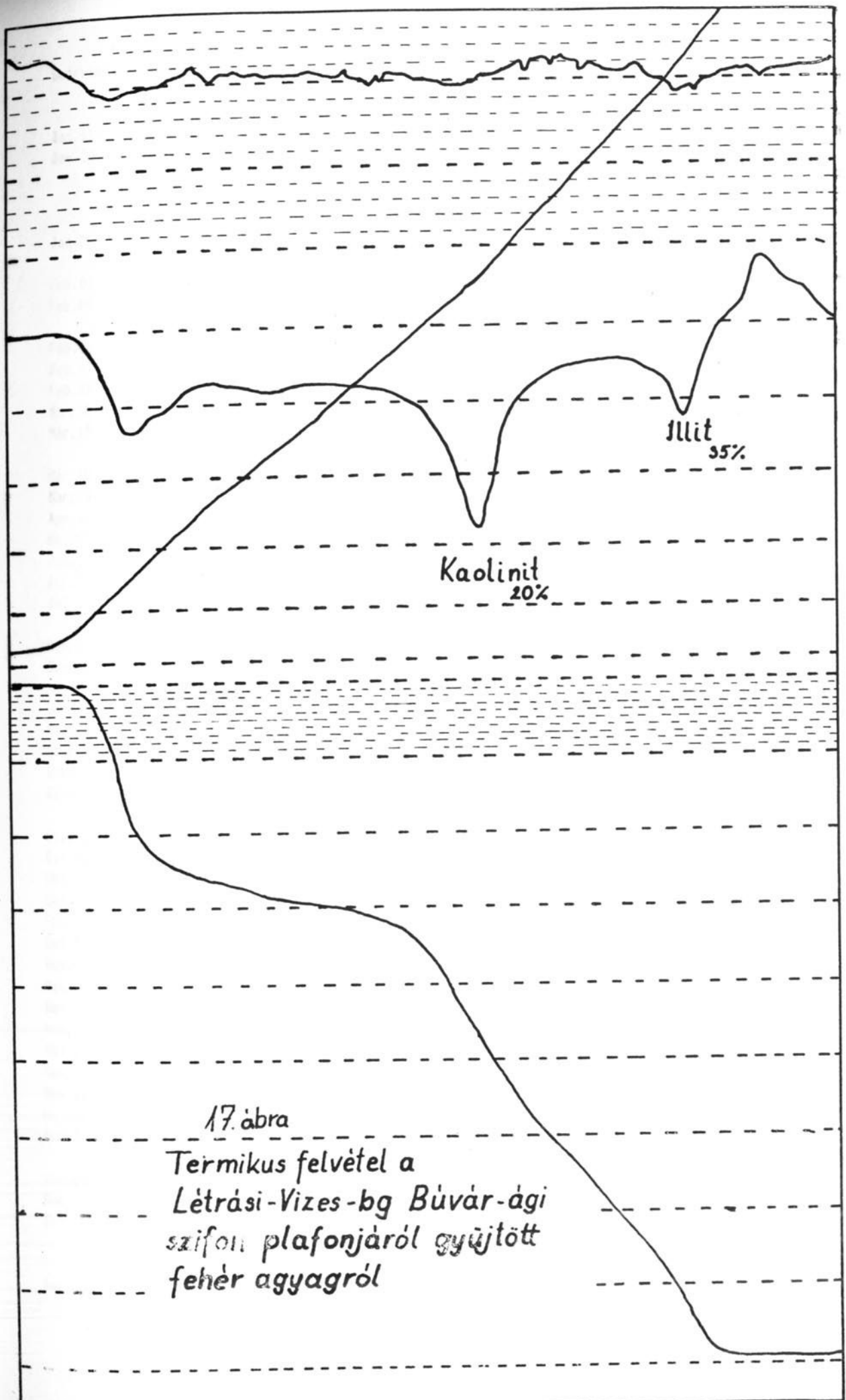
16. ábra

ANNA-BARLANGI FORRÁSOK

Víz-és léghőmérsékletek(1990)

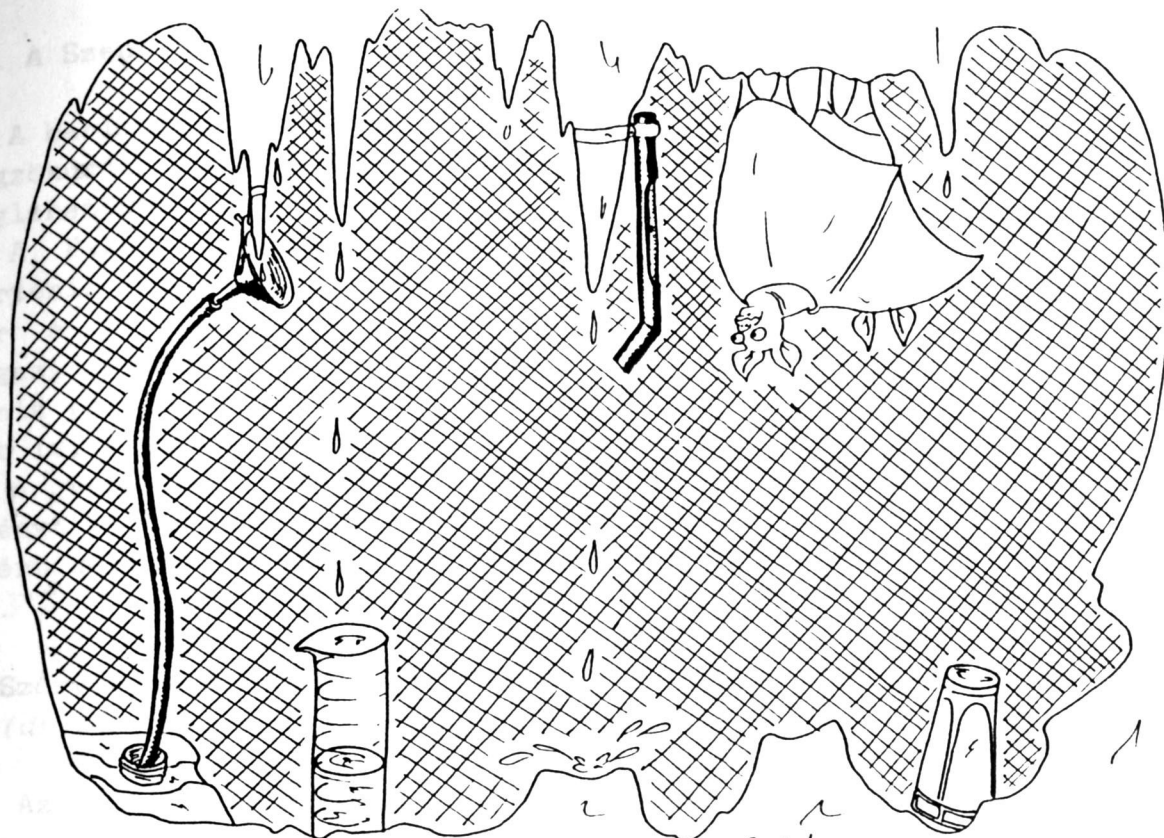
□ 14 + Am-6 ◇ Am-3 △ Am-1 × old

3. TÁBLAZAT

Szórványos denevérészleléseink.1990

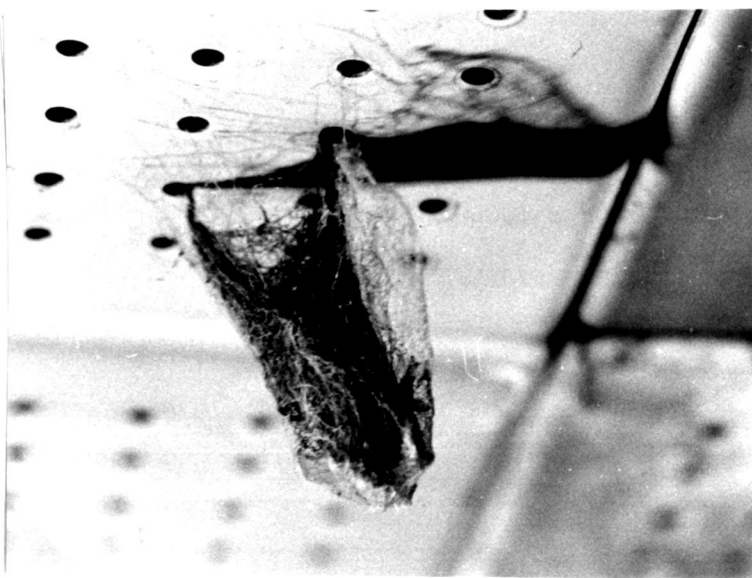
Jan.15	Vidróczy-bg	0	KJ
Jan.20	Láner-bg	1	Kzs
	Vénusz-bg	0	KJ
	Sajt-bg	1	KJ
	Csókás-bg	0	KJ
Jan.27	Kristály-bg	0	KJ
	Szepessy-bg	8	Kzs Közönséges:1*1,1*5,Kistermetű patkós2*1
Feb.03	Köpuskői-bg	0	KJ
Feb.04	Kis-csipkési-odu	0	KJ
	Borókás-1	3	VI
Feb.10	István-lápai-bg(akna)	3*1	KJ
Feb.17	Létrási-Vizes-bg(alsó labir)	sok	FG
Feb.18	Savósi-hasadék-bg	0	KJ
Már.10	Létrási-Vizes-bg(I.bej-Dógszifon)	kb.30	BM
Már.15	Vadmacskás-bg	0	KJ
	Kecske-lyuk	1	KJ
Már.18	Szilveszter-bg	1	KJ
Már.30	Láner-bg	2	Nzs
Apr.14	Balekina-bg	0	KJ
Máj.02	Csókás-réti-bg	0	KJ
Jul.12	Kossuth-bg,Béke-bg	0	KJ
Jul.22	Létrási-Vizes-bg	0	KJ
Jul.31	Vár-hegyi-zs	1	KJ
	Tiba-hegyi-odu	0	KJ
Aug.17	Bolhási-vybg	0	BA
Szep.01	Nagy-Kő-lyuk	sok	KJ
	Vénusz-bg	1	KJ
Szep.02	Csókás-réti-bg	0	KJ
Szep.10	Herman Ottó-bg	0	KA
Szep.12,15	Csókás-réti-bg	0	KJ
Szep.18	Csókás-réti-bg	1	KJ
Szep.22	Létrási-Vizes-bg	0	KJ
	Láner-bg	1	KJ
Szep.23,29	Csókás-réti-bg	0	KJ
Okt.06,13	Csókás-réti-bg	0	KJ
Okt.13	Kő-lyuk(nagy)	sok	TA
Okt.17	Vénusz-bg	0	KJ
Okt.22	Csókás-réti-bg,Vadmacskás-ny.	0	KJ
Okt.27	Kő-lyuk(nagy)	sok	TA
Nov.03,04	Nagy-mezői-hasadékbg	0	KJ
Nov.10	Vesszős-gerinci-bg	4	TA 4*1 kistermetű patkós
Nov.10	Nagy-mezői-hasadékbg	0	KJ
Nov.11	Nagy-mezői-hasadékbg	1	KJ
Nov.17,18	Nagy-mezői-hasadékbg	0	KJ
Nov.24	István-lápai-bg	3	FG 3*1 kistermetű patkós
Nov.24	Kecske-lyuk	0	TA
Nov.24,25	Nagy-mezői-hasadékbg	0	KJ
Nov.30	Szent István-bg	4	LL 4*1 nagytermetű patkós
	Anna-bg	1	LL 1 nagytermetű patkós
Dec.08	Nagy-mezői-hasadékbg	1	KJ Röpködött
Dec.09,16	Nagy-mezői-hasadékbg	0	KJ
Dec.23	Létrási-Vizes-bg(Utvonalon kívül)	11	FK 9*1 kistermetű patkós,2*1 Myotis
	Szent-István-bg	10	LL 8*1,1*2 nagytermetű patkós
	Nagy-mezői-hasadék-bg	0	KJ
Dec.30	Szirén-bg(I)	0	KJ

6. kép

7. kép

8. kép

3.2.4. A Szent István-barlangban végzett vizsgálatok

A barlangban 3 helyen végzünk radonméréseket, elsősorban a légzőkúrák gyógyításához kapcsolódóan. Egyértelmű, hogy a meglehetősen alacsony radonszintek a gyógyítást nem gátolják.

A Fekete-teremben beállított hőmérő leolvasása havonta történik. Bonyolítja a helyzetet, hogy az év egyik felében már a betegek által megzavart légtérben történt a mérés. (Igaz, bemenetelkor történik hőmérő leolvasás, de az nem tűnik túl megbízhatónak.) A hőingadozás több mint 1 C fok még itt is, azaz még a bejáratnál szakaszban vagyunk.

A terápiát előkészítők kérésére összesen 5 csepegésmérő edényt s további 3 hőmérőt helyeztem el a barlangban. Ennek kiértékelését a mérés rövidege miatt most még nem végeztem el.

3.3. Szórványos denevérészleléseink

(dr Lénárt László)

Az utóbbi évekhez hasonlóan ezévből is folytattuk a denevérmegfigyeléseket azon barlangok egy részében, ahol jártunk.

E munkában 30 barlangban összesen 63 alkalommal végeztünk megfigyeléseket (3. táblázat). Sajnos, az adatok sok esetben fajmeghatározást nem tartalmaznak, de a továbbiakban erre nagyobb hangsúlyt fogunk fektetni.

Az itt közölt megfigyelésekben összesen 10 tagunk vett részt. Kiemelkedően sok adatot szolgáltatott Kiss János, de rajta kívül Timkó Attila, Kovács Zsolt és Ferenczy Gergely neve érdemel említést.

A denevérmegfigyeléseink egyik érdekessége az egyik miskolci épületben talált "aszalt denevér" mely halála után is szívósan kapaszkodik az álfödémbe (8. kép).

3.4. A Létrási-Vizes-barlang Búvár-ági szifonjából előkerült agyag termikus elemzése

(dr Lénárt László)

A Búvár-ági szifon bontása során szennyesfehér színű, zsíros tapintású, szívós agyagot piszkáltunk ki az általában víz alatt lévő szifon főtéjének repedéseiből. Ezt az agyagot dr Bán Miklós termikus módszerrel (DTA) elemezte. Megállapítása szerint a mintában az agyagásványok közül 20%

kaolinit, 35% illit-montmorillonit található. Ez összeségében több, mint amennyit az e barlangból származó mintákban találtunk. A minden eddigi mintától elütő agyag kialakulási körülményeire nem tudunk egyértelmű magyarázatot adni. A DTA felvételt mellékeljük (17. ábra).

3.5. Mikromineralógiai vizsgálatok a Létrási-Vizes-barlang Y-ági törmelékes üledékrétegeiből

(Kovács Zsolt)

Az Y-ági rétegsor vizsgálatát (lásd. 1989-es évkönyv) kiterjesztettük az egyes rétegek 0,1-0,2 mm és 0,2-0,32 mm átmérőjű frakcióinak mikroszkópos feldolgozására is. A barlangból (18) és felszínről (4) begyűjtött minták közül 8 ill. 2 adott megfelelő mennyiségű szemcsefrakciót a nehézásvány-könnyűásvány szeparálásához, melyet a Miskolci Egyetem Földtani Intézete laboratóriumában bromoformos szétválasztással, tölcséres eljárással végeztünk. Az egyes ásványfélék részarányának kifejezésére Technival-2 típusú binokuláris sztereomikroszkóp alatt a nehézásvány frakcióból 300, a könnyűfrakciókból 200 szemcse került megszámlálásra mintánként.

A nehéz frakciókból az alábbiakat különítettük el.

1. Hematit (4-51%)
  - fekete idiomorf, hipidiomorf és xenomorf, koptatott, korrodált szemcsék
2. Limonit (10-40%)
  - vörösbarna xenomorf töredékek
  - matt szürke, szürkésfekete töredezett, korrodált szemcsék
  - sötétbarna, vörösbarna, kocka és hasábalakú, kissé gömbölyített pseudomorfózák pirit után
  - vöröses és sárgásfehér idiomorf, kissé koptatott pseudomorfózák hematit után
3. horzsás közettöredék (5-52%)
  - fehér, gömbszerű, mikrokristályos, félkemény, földes, horzsás töredékek
4. szericites közettöredék (7-37%)
  - szürkésfehér, selymesfényű, szálkásan töredező, szétmálló lapos szemcsék, helyenként vasas elszíneződéssel

5. kloritos közettöredék (2-12%)
  - világoszöldes, kékeszöldes, xenomorf, töredezett szemcsék
6. sárga szilikátos közettöredék (1-9%)
  - áttetsző, sárgás, kemény, xenomorf töredékszempcsék
7. kvarc, muszkovit, magnetit, ilmenit, cirkon, staurolit, rutil, hipersztén, turmalin, gránát, pirit: nyomokban, néhány szemcse

Könnyűfrakciók

1. Szericites közettöredék (28-71%)
  - ezüstszerű, lapos, laza töredékek
2. Limonit (3-15%)
  - sűrű, barna, laza, földes, töredezett szemcsék
3. sárga, szilikátos közettöredék (12-34%)
  - halványsárga és sárga, kemény, töredezett, gömbölyített szemcsék, gömbös agregátumok
4. horzsás közettöredék (2-10%)
  - fehér, laza, földes, horzsás töredezett, gömbszerű szemcsék
5. kvarc
  - víztiszta (0,5-4%)
  - koptatott, karcolt 6-17%
  - hipidiomorf, xenomorf szemcsék, néhány prizmás dipiramisos és dihexaéderezs idiomorf szemcse
6. kloritos közettöredék (0-3%)
  - zöldes, xenomorf laza töredékek
7. muszkovit (0,3%)
  - fehér, áttetsző pikkelyek

A vizsgálatok alapján megállapítható, hogy a vizsgált frakciókban, egyes epigén limonitok kivételével, a törmelekszempcsék a barlangon kívüli térszinről kerültek a rétegsorba. Felismerhetők a szemcsék között a barlang környéki triász idöszaki metamorf és magmás kőzetek lepusztulásának maradákl, az áthalmazott miocén riolittufa ásványai, valamint a pleisztocén löszből származó szemcsék. A karbonát szemcsék a vizsgált frakciókból maradéktalanul kioldódtak az üledékanyag szállítódása, ülepedése során és utána.

A minta anyag vizsgálati eredményeinek feldolgozása még nem fejeződött be, bővebbet később közlünk.

3.6. Nagypétermenykői-barlangok leírása (Majoros Zsuzsanna)

(Valamennyi barlang a Nagypétermenyköt alkotó, 8-15 méter magas andezit sziklatornyok sorozatában, a toronylábazatoknál található.)

1. Beülős-barlang (Regéc 33B)

1990 június 27-én a Nagypétermenykő sziklatornyainak sorozatát vizsgáló két csoport közül a toronylábaknál végigmenő alsó csoport egyik résztvevője: Hajgató Zoltán miskolci egyetemi bányamérnök hallgató fedezett föl egy üreget, amely becslésünk szerint megüti a barlang méretet.

Megfigyelésünk szerint: egy hasadék aljában egy kb. 0,8x0,8 méter átmérőjű sziklalap feletti rész kipergése révén jöhetett létre az üreg felső része. A sziklalap felett kb. 1,2 méterre van a menyezet. Ez szemrevételezésünk alapján (lámpa nélkül) álmenyezetnek látszott: fehérés kiválásokkal borított földes törmeléknek.

A sziklalap előtt kb. -0,8 méteres lépcső van a sziklapadozatig, s a sziklapadozat felett is szikladarabok fedik a hasadék légterét. Az "előtér" kb. 0,7x0,8 méter alapterületű. (A belső részben nem lehet felállni, csak sziklalapra lehet beülni szemlélődés végett, ezért neveztük Beülős-barlangnak.)

2. Beállós-barlang (Regéc 33B)

A Beülős-barlangtól észak felé haladva Nagypétermenykő lábazata mentén egy sziklabeugró után lehet észrevenni. A magas, keskeny hasadékhoz kötődő barlangot meredek, szikladarabokkal borított lejtőn lehet megközelíteni. A barlang kb. 2 méter hosszban kb. 4 méter magas és 0,4 méter széles: csak lapjával lehet beállni a falai közé (innen a névadás). A belsőbb részen 0,2 méter szélességre szűkül és 2 méter magasságra csökken, s kb. ez 2 méteren keresztül tart befelé. Oldalait szálban álló andezit alkotja, talpát törmelékes talaj fedi. (Majoros Zsuzsanna fedezte fel)

3. Átmenő-barlang (Regéc 33B)

A Beállós-barlangot megközelítve lehet csak észrevenni oldalsó északi bejáratát. (kb 0,7x0,8 méter) Összhossza kb. 2,2 méter, magassága kb. 0,8 méter, szélessége 0,7-1,0 méter között változik. Az üreg bejáratától 0,8-1,2 méterre balra kanyarodik, és kb. 1 méternyi szakasz után egy másik nyílásban végződik, amely egy meredek, sziklafal oldalában ablakként szolgál, pár méterrel a sziklafal törmelékekkel borított lába felett. A barlang oldala, mennyezete andezit szálközet, alja egyenetlen, sziklás törmelékes. (Majoros Zsuzsanna fedezte fel.)

Átmenő-barlang
aloprajz

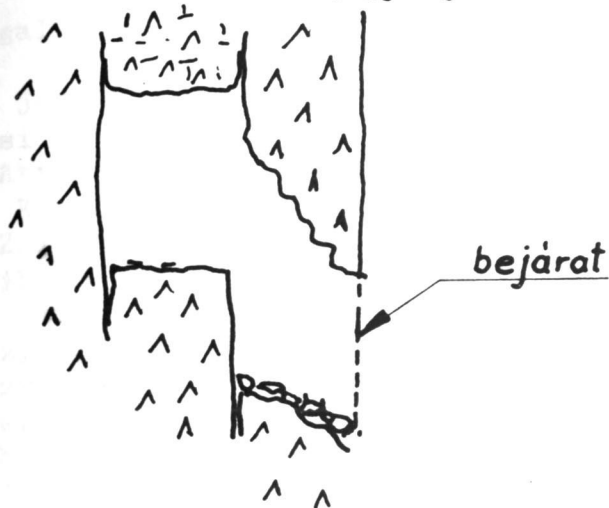
Nagypétermennykői barlangok térképvázlatai

Regéc 33 B

M = 1:50

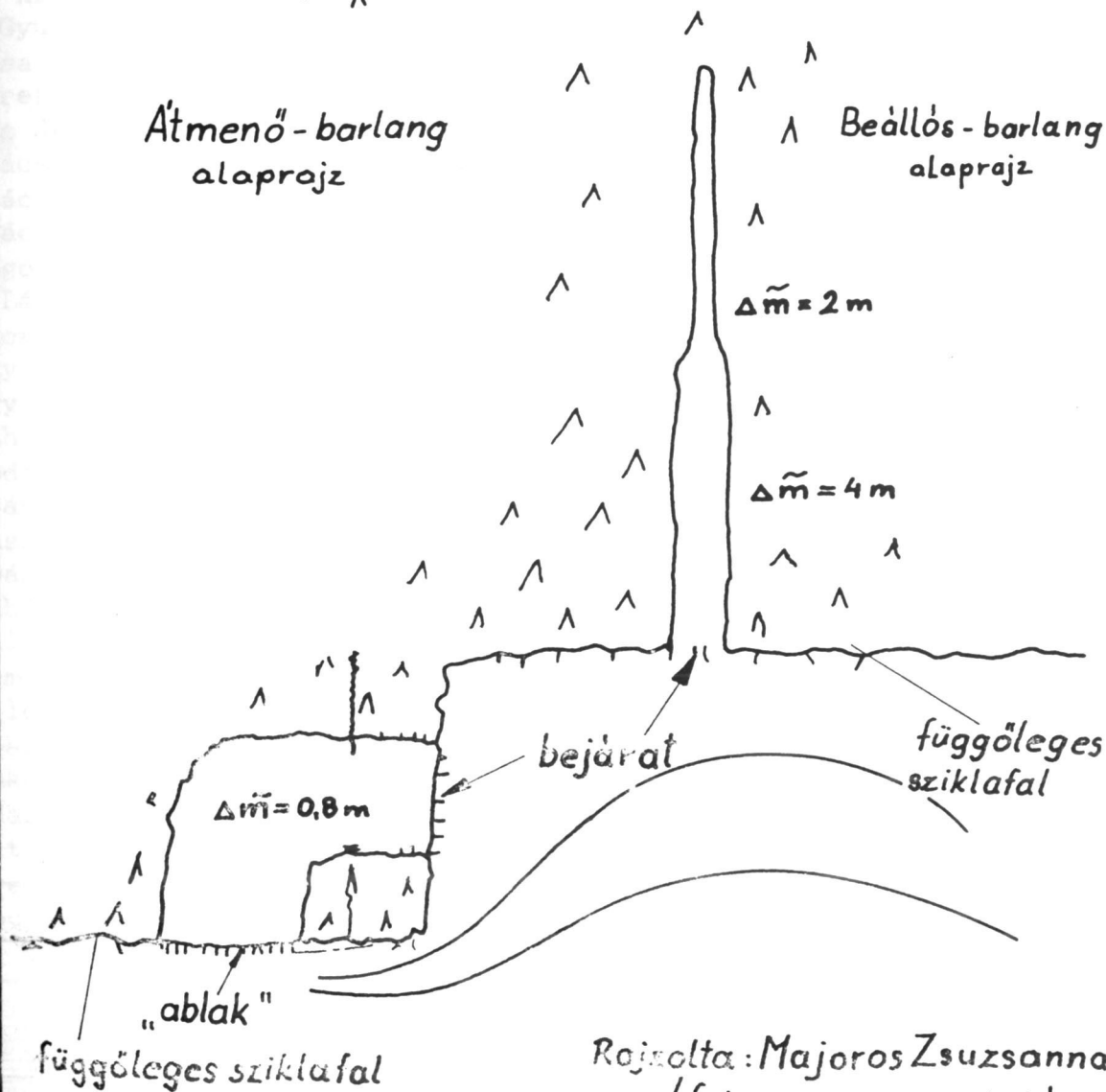
Beülős-barlang

függőleges hosszmetset

Átmenő-barlang
alaprész

Beállós-barlang
alaprész

Rajzolta: Majoros Zsuzsanna
(felmérés nem történt)

4. Csoporttevékenység

4.1. Tagság és tisztségviselők 1990.dec. 31-én (dr Lénárt László)

(a *-gal jelöltek tagjai az MKBT-nek)

Teljes jogú tagok:

Aranyosi Péter
Borka Attila
Bátori Károly *
Dajka Zoltán
Deák Tibor
Egresi Tibor
Ferenczy Balázs * ellenőrző bizottsági tag
Ferenczy Gergely fegyelmi bizottsági tag
File Ferenc *
Galán Mihály * alelnök
Gál Krisztina
dr Gyurkó Péter * ellenőrző bizottsági tag
Hacsa Gyula
Harrer Zoltán *
Kiss János *
Kovács Attila * fegyelmi bizottság elnöke
Kovács Zsolt * fegyelmi bizottsági tag
Kovácsné Révész Rita * gazdasági vezető
Langó Mária
dr Lénárt László * elnök
Majoros Zsuzsanna *
Nagy Flórián *
Nagy Zsuzsanna * titkár
Oláh Sándor *
Onodi László * vezetőségi tag
Oprável Judit *
Reusz Géza *
Répáskyné Németh Mária *
Szabó Tamás * ellenőrző bizottsági elnök
Szalai Ferenc *
Szamosi Csaba
Tallós Tibor
Tapasztó György
Timkó Attila *
Vadász István *
Veit Péter *
Veres Imre
Vincze Ferenc

Ifjúsági tagok

Balla Béla *
Dobos Judit
Harrer Gábor
Reusz Gábor *
Vicze Klára

Örökös tiszteletbeli elnök:

Láner Olivér

Tiszteletbeli tagok

Balogh Tamás
Borbély Sándor *
Kuchta Gyula
Szabadkai Béla *
Szeremley Szabolcs *
dr Tapasztó György
Veit István
Veit Sándor

Pártoló tagok

Balla Béláné *
Bogsán Gyula *
Cserhádi Zoltán
Csorba János
Csörsz Attila
Fabó Tamás *
Fabó Klára *
Ficsor Lajos *
Ferenczy Kristóf
Gonda Gyula
Hadobás Sándor *
Kardos József
dr Miklós Gábor *
Nagy János
Onodiné Mocsári Ildikó
Papp László *
Szabó József *
Szögeczki László
Szepesi József *
Tóthné Palitz Noémi *
Virág Ágnes *
Virág Zoltán *
Vincze Erzsébet
Vincze Ferencné

Tagjelöltek

Balkányi Anna *
Barva Mónika
Boksán Ákos *
Boksán Zsolt *
Botos Zsolt
Budai Júlia
Demkó Gábor
Faller István
Funákné Szilágyi Anikó
Galyasy Krisztián
Jáborcsik László *
Kovács Viktor
Lerch Tamás
Moharos Hajnalka
Onodi Zsolt
Román Renáta *
Sántha Gergely
Szabó Zoltán

4.2. Közgyűlés, vezetőségi gyűlések (Nagy Zsuzsanna)

Közgyűlésünket január 18-án tartottuk, melyen 37 teljesjogú tagból 27 volt jelen, valamint számos pártoló, ifjúsági tag, illetve tagjelölt.

A közgyűlés elfogadta, hogy az egyesületen belül a különböző érdeklődésű csoportok (bejárás, bontás, tudományos kutatás, utánpótlás nevelés, stb.) az egyesület tevékenységének sokszínűségét gazdagítja.

Az egyesületről szóló beszámolót és a jövő évi tervet azzal a megkötéssel fogadtuk el, hogy a BNP-től ismételten segítséget kérünk barlangjaink megvédéséhez, hiszen évek óta nem kaptunk megbízást barlangvédelmi munkákra.

A tagfelvétel eredményét illetve tisztségviselők körében bekövetkezett változásokat az előző 4.1. fejezetben mutattam be. Ugyanitt látható tagok törlésére, illetve átminősítésére vonatkozó eredmények is.

A közgyűlés (változtatások után) elfogadta az új alapszabályt.

Az 1989-ben végzett kiemelkedő munkájáért 2 főt pénz, 3 főt könyvjutalomban részesítettünk. (Lásd 4.16. fejezetet)

Két alkalommal tartottunk vezetőségi ülést, melyen a közgyűlés határozatának végrehajtásával, illetve aktuális ügyekkel foglalkoztunk.

A Természetbarát Szövetség Megyei Bizottságában érdekeinket a továbbiakban Nagy Zsuzsanna képviseli.

Egyesületünk passzív tagjait levélben kértük, hogy vagy aktivizálják magukat, vagy pártoló tagként számítanánk segítségükre.

Értékeljük a nyári tábor mentési gyakorlatát, s arról határoztunk, hogy évente legalább egy alkalommal (az Északmagyarországi Mentőszolgálattól függetlenül) egyesületünk mentési gyakorlatokat szervez.

Elfogadtuk az 1991-es munkatervünket.

A Létrási-Vizes-barlangban 15 éve folyó denevérszámlálásról és 100. detektor cseréről képeslap kiadásához nyújt támogatást a vezetőség, melynek koordinálását dr Lénárt László végzi majd.

Vezetőségi ülésen határoztunk arról, hogy az Északmagyarországi Barlangi Mentőszolgálat újjászervezését megkezdjük.

4.3. Pályázat (Nagy Zsuzsanna)

Nemigen lévén munkánk 1990 első félévében, kérdésessé vált, hogy nyári táborunkat az előző évvel azonos színvonalon meg tudjuk-e rendezni. Ráadásul júliusban még lekesen vártuk podóliai barátainkat is, (akik végül most sem érkeztek meg), tehát attól féltünk, anyagi gondjaink keletkezhetnek a kutatótábor megrendezésével kapcsolatban.

Szerencsére, éppen ekkoriban irt ki a Központi Ifjúsági Alap kimondottan táborozási céllal pályázatot. Az alkalmon kapva-kaptunk, s a kijelölt kuratórium döntése alapján céljainkat támogatták. 20.000 forint vissza nem térítendő támogatást kaptunk, kimondottan a nyári tábor megrendezésére.

Miután Csernovicból barátainkat ismét nem engedte el a szovjet állam, immár második ízben hiába vártuk őket. Így tehát majd 10.000 forint megmaradt a tábor végére (miután nem költekeztük túl magunkat).

A Központi Ifjúsági Alaphoz azzal kéréssel fordultunk, hogy a maradék pénzt ennek ellenére használhassuk fel, például a téli tábor megrendezésére. Bár válasz nem érkezett, mégis eszerint cselekedtünk, így a téli kutatótáborban nem kellett senkinek sem élelmiszer kiadásai miatt csődöt jelentenie.

1990-es tábor:

Balla Béla

Harrer Gábor

Neusz Gábor

Vincze Klára

Tajfelöltők:

Balkányi Anna

Barva Mária

Bódi Tamás

Bódi Tibor

Bokros Ágnes

Bokros Eszter

Botos Eszter

Budai Zoltán

Budai Zoltán

4.4. Barlangi munkák a kutatási jelentések alapján
(Nagy Zsuzsanna)

4.4.1. Az egyesület tagjainak leszállási óraszám, száma

Teljes jogú tagok:

Bátori Károly	124 /20	dr Lénárt László	139,5/30
Dajka Zoltán	49 /10	Nagy Flórián	31,5/ 5
Deák Tibor	5,5/ 1	Nagy Zsuzsanna	86,5/19
Egresi Tibor	63 /16	Oláh Sándor	115,5/27
Ferenczy Balázs	45,5/ 7	Onodi László	28,5/ 3
Ferenczy Gergely	282,5/45	Reusz Géza	63,5/12
File Ferenc	66,5/13	Répáskyné Németh Mária	5 / 1
Galán Mihály	20,5/ 5	Szalai Ferenc	4,5/ 2
Gál Krisztina	52,5/12	Szamosi Csaba	62 /14
dr Gyurkó Péter	24 / 6	Tallós Tibor	10,5/ 2
Hacsa Gyula	35,5/ 7	Timkó Attila	5 / 1
Harrer Zoltán	58 /17	Vadász István	109,5/18
Kiss János	398 /76	Veit Péter	21 / 3
Kovács Attila	102,5/18	Veres Imre	30 / 5
Kovács Zsolt	96,5/15	Vince Ferenc	26,5/ 7
Langó Mária	20 / 4		

Ifjúsági tagok:

Balla Béla	6,5/ 1
Harrer Gábor	26 / 9
Reusz Gábor	62,5/11
Vincze Klára	27,5/ 5

Pártoló tagok:

Balla Beláné	24,5/ 5
Cserhádi Zoltán	5,5/ 1
Ferenczy Kristóf	135,5/23
Kardos József	5,5/ 1
Kovács Viktor	122,5/23

Tagjelöltek:

Balkányi Anna	25,5/ 7	Faller István	9 / 2
Barva Mónika	34,5/11	Fenyvesi Roland	43,5/13
Bódi Tamás	29,5/ 8	Galyasy Krisztián	73,5/12
Bódi Tibor	61,5/13	Jáborcsik László	129 /27
Boksán Akos	97,5/ 8	Lerch Tamás	110 /20
Boksán Zsolt	58 / 9	Onodi Zsolt	136,5/27
Botos Zsolt	62 /15	Román Renáta	19,5/ 4
Budai Júlia	7 / 2	Sántha Gergely	46 / 7
Egerszegi György	18 / 5	Szabó Zoltán	52,5/12

4.4.2. A barlangi tevékenységünk megoszlása barlangonként

	munkaóra	leszáll- lók száma	túrák száma
Kutatási engedélyes barlangokban			
Létráisi-Vizes-barlang	1920	437	105
Láner-barlang	354,5	64	16
Speizi-barlang	357	61	15
Szepessy-barlang	432,5	59	18
Balekina-barlang	236	41	12
Csókás-réti-barlang	340	48	32
Cubákos-barlang	53	27	8
Cseresznyés-barlang	60	10	2
Vadmacskás-nyelő	180	22	6
Tuskós-barlang	389	77	12
Utmenti-barlang	6	6	1
Kismogyorós-barlang	12	3	1
Nagymezői-hasadékbarlang	127,5	23	11
Nyelesgambi-barlang	159	20	6
Egyéb bükki barlangokban			
15 barlangban 1-1 alkalommal	106	30	15
9 barlangban 2-5 alkalommal	321	91	28
István-lápai-barlangban	301	43	10
Bükkön kívüli barlangokban			
9 barlangban 1-3 alkalommal	121	37	10
Összesen:	5475,5	1099	308

Nem készült kutatási jelentés, így az összesítés nem tartalmazza: Anna-, Szent István-, Tavas-barlangi detektor-cserék, cseh, lengyel, kínai, erdélyi, német tanulmányutak, tardosbányai, józsef-hegyi kutatótáborokban való részvétel.

4.5. Nyári tábor (Botos Zsolt)

A tábort 1990 augusztus 13-án hétfőn nyitottuk meg, de az előkészítéshez már sokan előző hétvégén feljöttek. Sajnos a vártnál sokkal kevesebb résztvevő volt, mert a két meghívott csoport, a rimaszombatiak, illetve az ukránok nem tudtak eljönni.

A tábor vezetője az első héten dr Lénárt László volt. A nyitónapon megbeszéltük a tábor tennivalóit, feltöltöttük a tábori ételmenü készletet, és elkészítettük a munkatervet, melyhez a tábor folyamán többé-kevésbé tartottuk magunkat.

Az első héten három barlang kutatásával foglalkoztunk. Az első brigád, melynek Ferenczy Gergely volt a vezetője, a Láner Olivér-barlang ácsolatának felújításán és a valószínűsített, közvetlenül a felszínre nyíló bejárat megkeresésén fáradozott. Az ácsolatot a szükséges mértékben felújították, de a feltételezett bejáratot megnyitni nem sikerült, mert a kürtő omladékban végződik.

A második brigád, melyet Nagy Zsuzsanna és Botos Zsolt irányított, a Speizi-barlang bejáratának újrabontását kezdte el. A tábor alatti bontást folytatva, Ferenczy Gergely és Kovács Viktor bejutottak a régóta elzárt barlangba.

A harmadik csoport, az "öreg fiúk csapata" Lénárt Laci csapatkapitány instrukciói alapján a Tuskós-barlang bontását és a Létrási-Vizes-barlanggal való összekötését tűzte ki célul. Sajnos egyenlőre sikertelenül.

A hétvégén vendégeink voltak az Országos Mentőszolgálattól, akik bemutatták a speciális mentőágy használatát. Ezután Onodi László vezetésével barlangi mentőgyakorlatokat tartottunk a felszínen, majd Létrási-Vizes-barlangban. A mentőgyakorlatnál segítségünkre volt dr Komlóssy Attila is.

A tábor második hetén folytattuk a Tuskós, illetve a Speizi-barlang bontását, valamint elvégeztünk néhány karbantartási munkát is. Ilyen volt például a Létrási-Vizes-barlang Dög-szifonjának kitisztítása, belőle a létrák eltávolítása.

A tábort augusztus 25-én este és éjjel tábortűzzel zártuk.

4.6. Előadások, diavetítések, kiállítások Egyesületünkben és azon kívül (dr Lénárt László-Nagy Zsuzsanna)

- 1-6 dr Lénárt L.-Hernádi B.:
Barlangjáró I. tanfolyam előadásai (febr.1.-máj.10.)
7. Nagy Zs.: A barlangkutatóról (ápr. 18.)
8. Ferenczy G.:
A Szepessy-barlang Nyugati-ágának új részei (máj. 3.)
9. dr Lénárt L.:
Barlangos bélyegkiállítás (máj.10.-szept.23.)
10. dr Lénárt L.: Barlangi mészkőképződmények I. (máj.28)
11. dr Lénárt L.: Barlangi mészkőképződmények II.(okt.30)
12. dr Lénárt L.: A Bükk barlangjainak hőmérsékleti viszonyai (júni. 1.)
13. Csige I.-Géczy G.-Hakl J.-dr Hunyadi I.-dr Lénárt L.-dr Töröcsik I.:A barlangok természetes eredetű radonszintjének rendszeres megfigyeléséből nyerhető klimatológiai és terápiai fellelmezők. (júni. 1.)
14. Csige I.-Géczy G.-Hakl J.-dr Hunyadi I.-dr Lénárt L.-dr Nikli I.: Radon a környezetben lehetőségek és veszélyek (aug.22.)
15. dr Hunyadi I.-Hakl J.-dr Lénárt L.-Géczy G.-Csige I.:
Regular subsurface radon measurements in Hungarian karstic regions (szept.5.)
16. Kiss J.: A Kis-fennsík barlangjai (szept. 27.)
17. dr Lénárt L.-Hakl J.-dr Hunyadi I.: Barlangi vizek természetes radonszintjének vizsgálata (okt.16.)
18. Kovács A.: Lengyel barlangos túra (okt.18.)
19. Balla Bné.-dr Lénárt L.: Denevér adatok a Létrási-Vizes-barlangból (nov.22.)
20. dr Lénárt L.-Hazslinszky T.: Barlangi idegenvezetői tanfolyam (nov.28.-dec.1.)
21. Kovács Zs.: Barlangföldtani vizsgálatok (nov.29.)
22. Kovács A.: Barlangkutató tevékenységünk (dec.1.)
23. Kovács Zs.: Barlangos élet kiállítás (dec.1.)
24. Nagy Zs.: Podóliai gipszkarszt (dec.6.)
25. dr Lénárt L.: Barlangos bélyegek és képeslapok (dec.20.)
26. Reusz G.: Kinai utibeszámoló (dec.20.)

A rendezvények helyszínei: 9;20 Aggtelek, 10-11 Budapest, 14 Sárospatak, 15 Marburg, 17 Székesfehérvár (a többi Miskolc)

4.7. Tanulmányútjaink

4.7.1. Szlovákiai barlangász turné (Oláh Sándor)

1990. március 14-én kezdődött, viszont az elhatározás még hamarabb, ugyanis a szlovák barlangász társainktól meghívást kaptunk egy kis baráti látogatásra, és barlangi túrázásra. Szóval a szóbanforgó napon, este 18 óra körül gyülekezett a kis csapat a Tudomány és Technika Házának parkolójában. Mintegy 12 fő jelent meg rövid idő leforgása alatt a megbeszélthelyszínen. Általában csapatunk gyalog indul neki a túráknak, ez esetben mégis csak a gépjárművekre kellett hagyatkoznunk. Egy órán át tartó célszerű hátizsák bepakolás után el is indultunk. Mucsonyban azonban meg kellett állnunk, ahol csatlakozott hozzánk a Galán család teljes létszámában. A határon lazán átsiklottunk, csak azt nem értem, hogy került a vámáru nyilatkozatra oly sok hátizsák, hisz a felét sem vittük magunkkal. Az estét már szlovák barátaink társaságában töltöttük a Benedek Laci telkén. A fogadtatás az meleg volt, de a ház csak a kandalló beüzemelése után. A másnapi korai keltésről a Galán Misi gondoskodott. Sajnos! Majd a bevásárló turisták útnak indultak Szilistye felé. Késő délután értünk a kutatóházhoz, nem csoda, hisz a gépjárművek majdnem összeroskadtak a roppant súly alatt. A plusz hátizsákok, kötelek és egyéb apróságok alkották a terhet. No és a konzerv hegyek, ugyanis senki sem akart éhenhalni. Persze tévedtünk, barátaink vendégszeretetet határtalan volt. Hát még az ellátás!

"Vadat, halat, s mi jó falat

Szem szájnak ingere"

Ettünk, s ittunk. Persze vizet is, amely olyan hideg volt, hogy egy korty között két lehelletnyi meleg levegőt is kellett nyelni hozzá. Másnapi korareggeli ébresztőről ismét a Galán Misi gondoskodott. Volt is nagy reklamáció! No, de az elhaló morgolódás után mindenki nekivágott a teendőknek, az előző este megbeszélthetervek alapján.

Miszerint: Guri, Mici, Zsuzsika, Gergő fotótúrára indultak. A többiek: Boti, Sári, Misi, Sz. Zoli, Kristóf, Bubó, Kova, Hugi és Sanya a Kadlub bontásába segít be. El is indult a két csapat. Ez utóbbi, ásóval, kapával, csákánnyal felszerelve. A helyszínre érkezve megindult a munka, élen Galánnal!. Hosszan tartó patakmélyítés, kötörés után jelentkezett a nem várt eredmény. A barlang vízszintjének

jelentős csökkenése, ami kb. 40 cm-nyit mutatott. A sikeres akció befejezte és a kiadós ebéd után a Front-barlangba tettünk látogatást, ahol a nagy fotósok a kis és nagy Dercsényi-barlang agyonfotózása után a mi pózolásainkat is lencsevégre kapták. Este ki-ki még a Podbaniste-barlangba is lelátogathatott, kedve és kondíciója szerint. Itt főleg a Boti pajtásnak volt hidegrázó élménye a nyakig érő víztől, viszont a vendéglátók egyik vezetője, Karol sem panaszkodhatott. Az alacsony vízszint miatt, új nem sűrűn látogatott szakaszokat járhattak be. A nap folyamán megérkezett Pepító és Anyupajti, akik fontos szállítási és tájolási feladatokat végeztek a Front-barlang meglátogatása érdekében. Az estét szalonnasütéssel, enyhe alkoholizálással énekszóval zártuk. A szombat reggel lesújtó volt. Galán Misi jó szokásához híven ismét kora reggel ébresztette a "bevásárló turisták" hadát! A királyi reggeli után, jármű karaván indult Domica irányába az Ardói-barlang bejárása céljából. A barlang szinte száraz volt. Csatunk egy része ismét a fotózást választotta, másik része pedig a barlang végéig eljutott, és gazdag élményekkel telítve érkezett vissza a hosszú időtartamú túráról. Oly részeket járhattunk be, az időjárás szeszélyeinek jóvoltából, melyek a szifonok lezárása miatt kb. 10 évente csak egyszer vannak nyitva. A többi barlang is önmagában csodálatos élményeket nyújtott, cseppkő és egyéb (erózió okozta) természetes szépségével. Ámbár, ezt csak az tudja élvezni, aki ebben él és mozog. Kint barátaink ismét élelemmel vártak. Az este ismét jó hangulattal zárult.

Vasárnap reggel indultunk haza. Sajnos. Ugyanis szívesen maradtunk volna még egy pár napot. Hisz Csillag egészen kiváló szakács volt, csak ugyebár a gyomra az nem bír oly sokat.

Karel, Laci, Robi igazán jó idegenvezetők, no és Pista is, ámbár ő néha rosszemmel nézi a világot. A prima vendégszeretetüket utólag (ezúton) is szeretnénk megköszönni. Ők is szívesen látott vendégek nálunk bármikor. Itthon még ma is emlegetjük a Szilistyei négy napot.

4.7.2. Kirándulás a Lengyel-Tátrában, barlangokkal

(Kovács Attila)

A Lengyel-Tátra: számomra hegyek és barlangok, a nyári vakáció többi tagja (családom és néhány ismerősöm) számára távoli havas hegycsúcsok, jó levegő, könnyű kirándulások és

bevásárló utca Zakopaneban. Szállásunk először a Poronin, majd néhány nap múlva a Bj. Dunajec nevű kisvárosban volt. Ezek valaha önálló települések voltak, ma már azonban, mint minden környékbeli falu, a nagy Zakopane külső kerületének számítanak. Egykori hangulatuk varázsát még mutatják a régi gorál faházak, azonban a vasútvonal megépítése után gyorsan fellendülő turizmus gazdagsága minden helyet kihasználó rendetlenséget eredményezett.

Hegyi turák központjául a Gasienicova-völgy turistaházát célszerű választani (nem véletlenül van itt a lengyel hegyászok háza is), barlangi túrák számára pedig a mészkőből álló, barlangokban gazdag nyugati részben, az Ornak-turistaház az ideális központ. Mi sajnos mindkettőtől messze, 8, illetve 15 kilométernyire laktunk, sőt a Podhale fennsíkjából hirtelen kiemelkedő Tátra lábai is csak 5-7 km-es gyaloglással voltak elérhetők. (Kiválóan megközelíthető volt viszont gépkocsival a budapesti Váci-utca hangulatát idéző zakopanei belváros.)

Barlangos terveimnek nem nagyon kedvező helyzetem ellenére sikerült azonban bejárni néhány, elsősorban idegenforgalmi barlangot. Az "idegenforgalmi" kifejezést kicsit másképp kell értelmezni mint itthon, ugyanis az általam itt bejárt legjobban kiépített barlang, a Mrozna-(Zúzmará-)barlang előtt zümmögő aggregátor csak amolyan vészvilágítás szerű fényerőt képes biztosítani odabent, amely mellett az egyéni világítófelszerelés szinte kötelezően szükséges. Az útikönyvekkel ellentétben vezető nincs, az aggregátort kezelő, és a belépőjegyeket árúsító személy csak a barlang ajtajának nyitását, és a látogatók mögötti bezárását végzi.

A Mrozna-barlang volt az, ahová a Koscieliska-völgy-beli kirándulásunk alkalmával családomat és a társaság kirándulást kedvelő néhány tagját elcsalva, elsőként bejártam. A barlang a völgy első nagyobb szurdokának jobboldali sziklabordáján bújik keresztül. A patak szurdok előtti hídjától tábla mutatja a barlanghoz vezető jelzett utat, amely meredek hegyoldalon szerpentinezik fel a bejárathoz. Jegyváltás, beöltözés, ajtónyitás után sorban beléptünk a bejárati keskeny folyosóba, majd az ajtó bezárult mögöttünk, és mehettünk. Eltévedni nem lehet, a barlang az egykori patakjárat kb. 400 méternyi folyosója, jelentős hegyi-tej rétegekkel. A "bejárati keskeny folyosó" csaknem a kijáratig tart, csak időnként - különösen a vége felé - tágul 3-4 méter szélességüvé. A néhol jelentős méretű cseppkölefolyások szinte mindenhol lágy - a barlang-

nak nevet adó - hegyi-tej bevonattá alakultak át. A gyönyörű, közel függőleges, sziklás hegyoldalra kiérő barlang fölött egy másik jókora száda alatt berácsozott lyuk vezet a mélybe, de az éppen beöltöző lengyel barlangász csapat nem bizonyult túl közlékenynek. Annyit azért sikerült - nemzetközi, kézzel-lábbal magyarázó nyelven - kihúzni belőlük, hogy közel szintes lehet mint a Mrozna, és nincs ismert összekötő járat.

Otthon a Koscieliska-völgy szépségeit ecsetelve sikerült kedvet csinálnom egy újabb kiránduláshoz, mivel a völgy sziklafalainak többi barlangját is meg szerettem volna nézni anélkül, hogy a völgyig vezető út 15 kilométerét gyalog kellene megtennem. Néhány nap múlva, miután az otthonról hozott citromlé, csokoládé és a többi hasonló keresett árucikkünk zloty-vá alakult Nowy Targ piacán, valamint mindenki kiválaszthatta mit érdemes vásárolni Zakopane sétáló utcáján, a cél ismét a Koscieliska-völgy. Míg a társaság a völgytalp kényelmes sétaútján csodálta a hatalmas legömbölyített sziklákön zúgó patakot és a környező hegyoldalak sziklafalait és hegyi rétjeit, én a barlangokat kerestem.

Először a legkönnyebben megközelíthető Smocza-barlanghoz indultam. A hozzá vezető jelzett körút felső végét találtam meg (amely a völgy második nagyobb szurdokának bejáratától ágazik ki a sétaútból), és egy olyan döbbenetesen szép szurdokba jutottam, amelyet még a szurdokairól híres Szlovák Turistaparadicsomban sem láttam. A neve Krakkói-szurdok (Wawoz Krakow), alján időszakos (bár akkor igencsak bővizű) vízfolyás medre, és ennek egy tágulatánál vezet fel létra a barlanghoz. A szádában éreztem a huzatot, gondoltam, hogy jelentősebb másik nyílása is van, és valóban: a jelzet turistaút végigvezet a barlang nagyjából S alakú, 50-60 méternyi, egyre meredekebben emelkedő járatán, és a bejárat szádától valamivel kisebb, 2 méternyi nyíláson lehet kilépni a barlangot nem kedvelő turisták számára a hegyoldalon vezetett jelzett útra. Ez az út visszavezet a Koscieliska-völgy egyik alsóbb szakaszára, útközben remek kilátást nyújtva a túloldalra, a Raptawicka Turnia látványos (barlangos!) szikla-gerincére.

A szurdokhoz visszatérve, a Mylna- és a Raptawicka-barlangokhoz indultam, mivel ezek jelzett (piros és fekete) utakon megközelíthetők. Bár a völgy fölötti sziklák mindkét oldalon barlangokban gazdagok, szűkre szabott időmet nem akartam a barlangok keresésére pazarolni. Ehhez egy jó térképre is szükség lett volna, és bár volt nálam két szlovák

turistatérkép, amely a lengyelországi részt is ábrázolta, a terepi tapasztalataim alapján nem lehetett igazán hinni nekik. Tulajdonképpen minden fontosabb tereptárgyat ábrázoltak, csak nem pont ott, és nem pont úgy, mint a valóságban. A később, Zakopaneban vásárolt lengyel turistatérkép viszont nagyon jó, részletes és pontos.

Elindultam tehát a szurdokból induló, a meredek hegyoldalba bevágott piros jelzésű turistaúton a Mylna barlang felé. Kb. 10 perc múlva értem fel a másfél méternyi száda elé, amelybe bevezet a jelzett út. Ez is "kiépített" barlang, bár a kiépítést csak a barlangon végigvezető turistajelzés és egy hasadék átlépésénél egy beépített vas kapaszkodó jelenti. A bejárat előtt felvettem a barlangos overálomat és elindultam. A szádában itt is igen erős huzat fogadott, - tehát ez is többkijáratú folyosó - gondoltam. A bejáratnál rövid törmelék szakasz után változó méretű, de tágas, sima falú folyosókon keresztül haladtam, többszintes színlők között, jellegzetes inaktív patakjáratban. Egy helyen, ahol több tektonikus repedés viszonylag kis területen találkozott, a járható utat keresve letértem a jelzett útról, és egy hatalmas, 15 méter magasságú, másfél méter szélességű repedésbe jutottam. Az alján törmelék, néhány méter magasságban jókora beékelődött gambi, szivárgó víz a falakon, és huzat. Az egyik fal erősen repedezett, friss, még korrodálatlan törési felületekkel, ami a nagy nyomás alatt levő kőzet jelenlegi mozgását bizonyítja. Elindultam a repedés mentén mindkét irányba, de a tágasabb vége is úgy elszűkült, hogy (bár rendkívül erősen huzatolt) visszafordultam, mert valószínűtlennek tartottam, hogy "idegenforgalmi" barlangban kúszójáratban menne a jelzett út. A jelzett út végül is az az alacsony (kb. méternyi), vizes, köves aljú, 150 méteres folyosó volt, amit a legvalószínűtlenebbnek tartottam. E folyosó egy oldalágában láttam dús huzatborsókö lerakódást, egyébként néhány kisebb öreg cseppkővön, és hegyi-tej folton kívül képződménymentes a barlang. A szűk, alacsony folyosó után tágasabb és törmelékesebb járatok következnek, a kőzet jellege is megváltozik, majd a sajtszerűen kusza kijáratok szakaszhoz értem. Az először szembetűnő nagy száda függőleges sziklafal oldalában, a szakadékokra nyílik (egyébként remek rálátással az Ornak réjtjére). A másik lehetséges kijárat a szurdokra néz, de ez sem az igazi, végül egy további kis folyosó után lehet kijutni a völgybe visszavezető turistaútra. A felsorolt szádakon kívül, több irányban, számos

kisebb nyílás vezet a szabadba. Száz méter után újabb barlanghoz értem. Ennek nevét nem tudom, a tágas bejárati terme az egykori oldalági patak torkolati szakasza lehetett. Végéből több kényelmesen járható, de néhányszor tíz méter után elszűkülő, vagy törmelékkal feltöltött járat indul. Itt nem sokat időztem, továbbindultam a Raptawicka-barlang felé.

A Raptawicka-barlanghoz a fekete jelzésű út indul fel ugyanabból a szurdokból, ahonnan a Mylna-hoz is indultam, szerencsémre azonban a lefelé tartó piros út kb. félúton találkozik a fekete jelzéssel, így nem kellett kétszer megmásznom a meredek hegyoldalt. A fekete út meredek törmelékletűn vezet fel a (Smocza-barlangtól már látott) hatalmas sziklagerinc lábához. Itt egy lánccal biztosított hasadék menti meredek úton, 6-8 méter magasságban érhető el a barlang bejárata. A kis sziklanyergen átlépve, 4 méternyi vaslétrán lehet lejutni a barlang egyetlen nagy termébe. A terem alját jókora sziklából álló törmelék borítja. Több irányba az előzőleg látott barlangokhoz hasonló jellegű, de törmelékes és rövid oldaljáratok indulnak. Egy helyen, ahol a terem alját alkotó "törmeléket" több méteres sziklák alkotják, a fal mentén le lehet jutni az omladék alá. Itt egy korhatag falétra emlékeztet az egykor valószínűleg a továbbjutást kereső barlangászok tevékenységére.

A szurdokba visszatérve nekem már nem volt időm a rövid, de látványos sziklaszoros szépségeit csodálni (mivel a még délelőtt elhagyott társaság 3 kilométernyire várt rám), bár csodálni való van itt elég. Harsogva zúgó bővizű patak, amelynek vizét itt még két, ugyancsak bővizű karsztforrás táplálja, simára koptatott függőleges sziklafalak, rövid sziklaalagút, amelyen át áradáskor most is átfolyhat a patak, szépen példázva a magasan fent tornyosuló sziklagerinc barlangjainak kialakulását.

A vadregényes hangulatot csak a sokezernyi ember jelenléte töri meg, akik bár főleg a völgytalp sétaútján özönlnek, és nem szemetelnek, nem raknak tüzet és nem tépik a védett virágokat, de jelen vannak.

Az iszonyú emberáradatot két alkalommal sikerült elkerülnöm. Először a Bystra-időszakos források felé menő úton (amelynek bejáratánál egy "Bemenni tilos" tábla tartja vissza a tömegeket), másodszer pedig a hatalmas látványosságok között szinte jelentéktelen, a szokásos kiránduló útvonalaktól távol (1 kilométerre!) eső kis völgy, a Dziura-barlang völgyének bejárásakor. Van itt minden (csak

kicsiben), ami a Lengyel-Tátra nyugati részének látványossága. Hol sziklák, hol sima falú kövájúban futó kis patak, karsztforrás (vagy bűvópatak? kinek hogy tetszik, mivel az elszivárgó erecske és a lejjebb előbújó patak vízhozama között legalább tízszeres az arány) és barlang. A völgy felső részén, a balról lefutó sziklagerinc függőleges falának aljában, a völgy méreteihez egyáltalán nem illő hatalmas barlangterem viszonylag kis (2 méternyi) szája tátong. A bejárat után néhány méterre fent, egy jókora (8 méternyi), közel gömb formájú fülke fölszakadt tetején még bevilágít a külső fény, a hoszúkás terem további részének bejárásához azonban már lámpa kell. A kb. 50 méter-nyi terem alját száraz, morzsalékos agyag borítja, rajta kintről besodródott avar, a legbelső részeken is vastag rétegben. A falak simák, képződménymentesek, a terem végének kis területe kivétellel, ahol jelentéktelen borsóköves cseppkőkéreg látható. Jellegzetesen ősember barlang, bár ilyen irányú ismereteim nincsenek róla. A bejárat előtti lapos, terasz-szerű terület talán az egykori ásatás eredménye. A fölötté magasodó sziklagerinc oldalain is érdemes körülnézni, itt üregek és egykori barlangfalak jelentik a barlangász szemének a látványosságot.

És hogy mit (mi mindent) nem láttam? Chocholowska-völgy, Kopa Magury, Sniezna-barlang, ... Könnyű kirándulások vagy nehéz barlangtúrák, de mindenképpen már egy másik Lengyel-Tátra-beli út programjai. Remélem minél hamarabb.

4.7.3. Kínában jártunk

(Reusz Géza)

Július közepe és augusztus vége között hat hetet töltöttünk Kínában. A 7 fős társaságot az egyesület 5 tagja (Nagy Flórián, Szabó Zoltán, Vadász István, Tallós Tibor, Reusz Géza) valamint Ráki Krisztina és Ficsor Edit alkotta. Kínán belül egy körutat jártunk be. Több város (Peking, Sanghaj, Hangcsam, stb.) és a Csendes-óceán felkeresése mellett több napot töltöttünk el a D-Kinai kúp-karszton.

30 órás vonatúttal jutottunk el Pekingből Guilinba, a térség központjába. Ez a város és környéke ismét a csodálatos látnivalói miatt az egyik leglátogatottabb hely Kínában. Ennek megfelelően az árak is magasabbak, mint máshol, ezért több ember tanácsára a kb. 60-80 km-rel délebbre fekvő Yang-

shuo-ba buszoztunk. Ebben a kisvárosban az árak is alacsonyabbak, így kiválóan megfelelt nekünk és minden kispénzű turistának is.

Annál is inkább, mert itt még szebb a környék, mint Guilinban, ahol először pillantottuk meg a kúp alakú hegyeket. Amerre csak néztük, mindenhol ezeket a meredek oldalú, éppen ezért viszonylag kopár csúcsokat láttuk. A meredek oldalakon a víz könnyen lemossa a talajt, így nem csoda, hogy fákat alig látni, csupán cserjék és lágyszárúak találhatók itt. A hegyek közötti sík területen szinte minden talpaltnyi földet megművelnek. Egy hegyet megmászva, jól lehetett látni, a környező kúp vagy torony alakú, 200-300 méter magas formákat, és a közöttük fekvő rizsföldeket, csatornákat.

A Guillinon és Yangsounon keresztül folyó Li folyónak minden bizonnyal nagy szerepe volt (van) az egykori (a földtörténeti ókorban és középkorban kiemelkedett) mészkőfelszín lepusztulásában. Ahogy pusztult a felszín, úgy pusztultak el a valaha alighanem hatalmas méretű barlangrendszerek. Ezek maradványai azonban megtalálhatók a tanúhegyekben, hatalmas bejáratokkal, nagy termekkel és labirintusos járatokkal. Bár nem vittük magunkkal barlangos felszerelést, "partizán módon" mégis felkutattunk egy-két közeli barlangot. Ezekben néhány, bejárathoz emelt falszerű torlasz, néhány lépcső arról tanuskodott, hogy a környékbeli lakosság ezeket a barlangokat használta fedezékül a háborúkban (minden bizonnyal már régebben is és egy ásatásnak jelentős eredményei lehetnének). A barlangjáratokból mindenhonnan feltűnik az egzotikus táj.

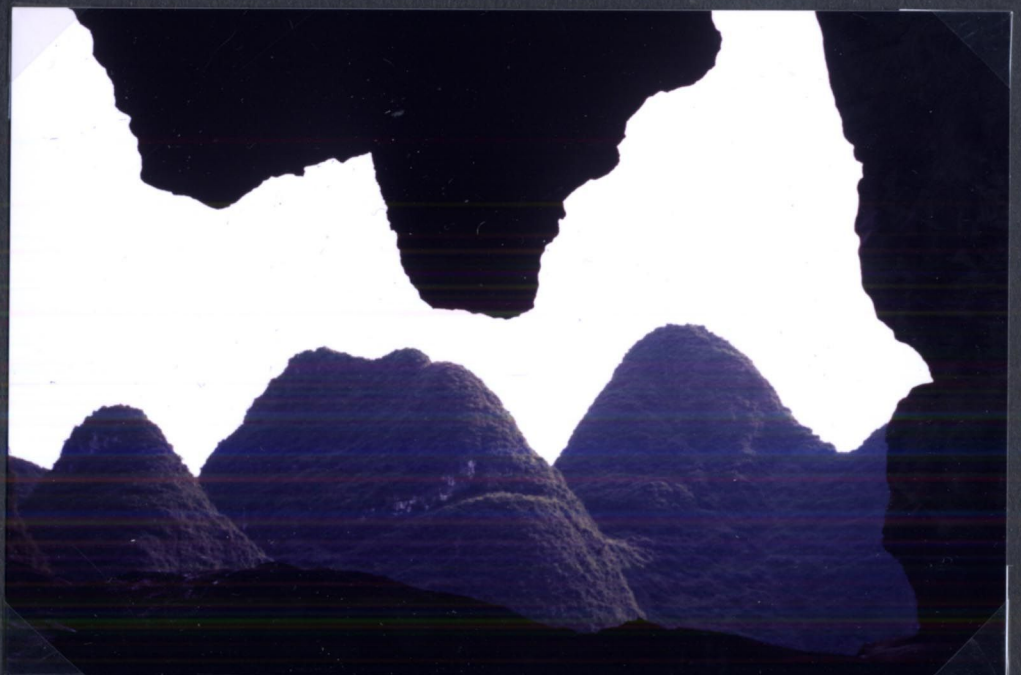
A barlangokat alig kutatják, a helybeliek is csak néhányat ismernek. Pedig érdemes lenne, hiszen a messziről is látható, azonban a meredek sziklafalak miatt sokszor csak kötéllel megközelíthető hatalmas bejáratok ismeretlen barlangok százait-ezreit sejtetik.

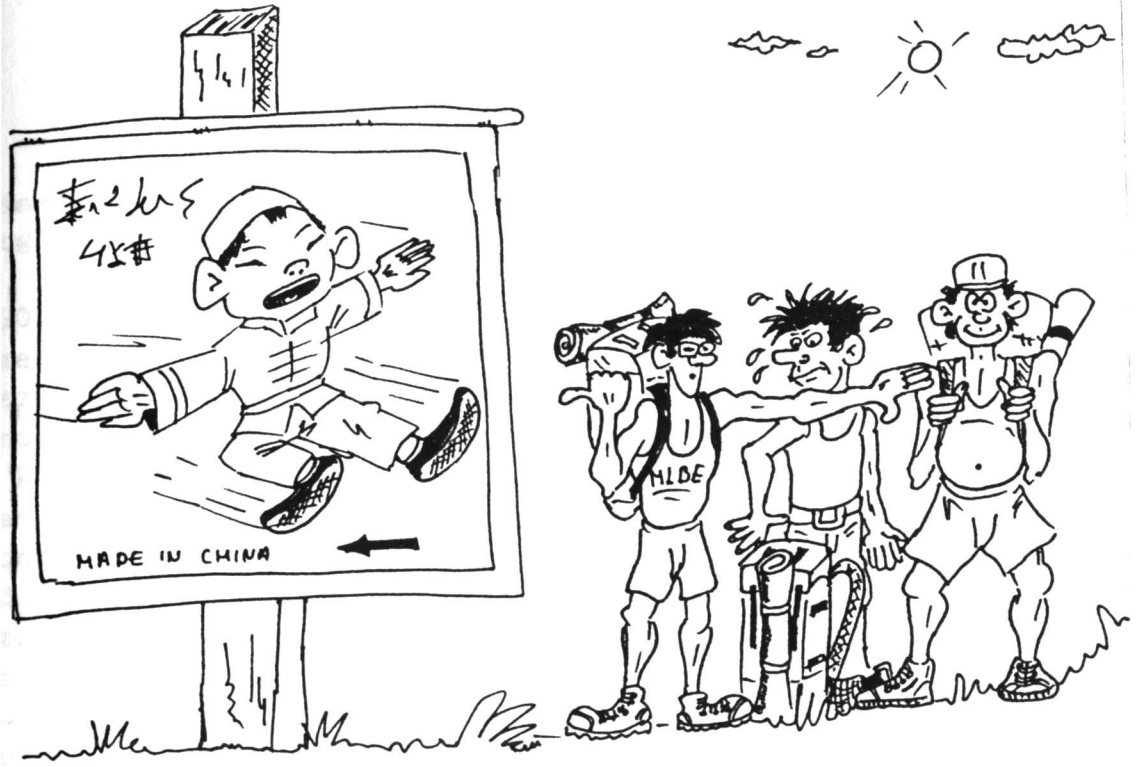
Az ismert barlangok között van idegenforgalom számára kiépített, de van olyan is, amelyet a helybeliek istállónak használnak.

A következő kongresszus (amelynek Kína lesz az otthona) jó alkalom a kínai barlangkutatók fellendítésére és valószínűleg sok újdonsággal fog szolgálni.

9. - 11.

4.7.4. Részvétel a norwichi (Anglia), környezeti problémákkal foglalkozó nemzetközi konferencián (Kovács Zsolt)

1990 augusztus 8-22 között rendezték meg az első rendszeres Nemzetközi Ifjúsági Konferenciát a Világ Környezeti Problémáiról, a kelet-angliai Norwich-ban, melynek szerencsés résztvevője lehettem.

A kiutazás előzménye volt, hogy 1990 tavaszán különdíjat nyertem a gödöllői II. Országos Környezettudományi Diákkonferencián barlangi témájú előadásommal. Ily módon a Művelődési Minisztérium és a Miskolci Egyetem ajánlásával pályázhattam meg a kinttartózkodás költségeit fedező angliai szponzorok által adományozott ösztöndíjat.

Miután a pályázatot elfogadták, 8 magyar egyetemi hallgató egyikeként utazhattam a kelet-angliai egyetemre (UEA), ahol 25 ország mintegy 50 résztvevője találkozott.

A programban (amelyet főként a helyi egyetem környezettudományi intézete szervezett) előadások, tanulmányi kirándulások, filmfesztivál, találkozók szerepeltek.

Az előadások a Föld globális problémáival foglalkoztak, helyi és meghívott előadók és professzorok tartották, többek között az alábbi témákról: egészség és környezet, rekultiváció, a levegő szennyezés történelmi háttere, globális felmelegedés, ózon hiány, földrengések hatása, tengerpartok pusztulása, sivatagosodás, stb.

Kirándulást tettünk egy közeli bioszféra rezervátumban Norfolkban és ellátogattunk az északi pusztuló tengerparthoz Shevingham-be.

Természetesen felejthetetlenek voltak a városnézések és a résztvevők részére a város főpolgármestere valamint rektorhelyettes által adott díszvacsorák.

Végigjártuk a Környezettudományi Intézet 4 szintes épületét, a pazarul berendezett laboratóriumait, kutató helységeit is.

A konferencián átadtam egyik vendéglátónknak prof. Keith Cleyton-nak a 10. Nemzetközi Barlangtani Kongresszusra megjelentetett Karszt és Barlang angolnyelvű különszámát, amelyet ő eljuttatott az Elsevir Geo Abstracts Physical Geography című kiadvány szerkesztőjének, amelyben részleteket közölnek majd a magyar kiadványból.

Tudományos és nyelvtanulási célból is rendkívül hasznos részvételt a konferencián (szerény anyagi lehetőségeim mellett) egyesületünk 1000 forinttal támogatta.

4.7.5. Osztravai tanulmányút, barlanggal (dr Lénárt László)

1990 október elején a Miskolci Egyetem és az Osztravai Bányászati Főiskola közti együttműködés keretében, 5 napot töltöttem Osztravában és környékén. Bár tanulmányutam hidrogeológiai és környezetvédelmi alapú volt, a karsztokat és barlangot "nem tudtam elkerülni".

Egy napot szántak arra, hogy a Becva-patak partján lévő Teplice nad Becvou környékén lévő karsztos területet megnézzük.

Először egy hatalmas, mészkőben képződött szakadéktöbröt néztünk meg. A tájékoztató tábla szerint 175 m mély, melynek fele részében víz van, ebben csak búvárok dolgozhatnak. Impozáns látványt nyújt felülről, de a vízig nem lehet lemenni. Viszont a barlang kutató csoportjának nevét és címét a tábla megadja!

Ezután a Zbrasobske aragonitove jeskyne-t néztem meg másodmagammal. A meglátogatható rész hossza 233 méter. Hőmérséklete 14 fok, radontartalma oly magas, hogy nyáron 3 óra 20 perc, télen 4 óra 30 perc napi időtartamig tartózkodhatnak lent a barlangi vezetők. A barlang szén-dioxid tartalma rendkívül magas. A bejárható útvonalon a megengedett érték 2-3 %-os, melyet naponta méréssel ellenőriznek. A kiépített szakaszok egyes helyein 30 %-ig is felmegy a szén-dioxid tartalom, erre halálfejes belépést tiltó táblák figyelmeztetnek! (Ezek a szakaszok a mélyebb részekben találhatóak.) A barlang csak kutatók számára - speciális védőfelszerelésben - járható részén a maximális szén-dioxid tartalom 60 % ! (Magam 1-2 fotó erejéig percekre bemerészkedtem a 20-30 %-os szén-dioxid tartalmú részekre, de a visszatérés nem mindig volt sima és egyszerű.)

A barlang szén-dioxid tartalma a barlang alatt húzódó szénmezőből, az onnan felfelé emelkedő gázokból származik. A patakban gyönyörűen látszik a felbugyborékoló gáz, a víz szén-dioxid tartalma 3500 mg/l körül van. (Erre gyógyfürdőt alakítottak ki !)

A barlangot bányászati tevékenység során találták meg 1912-ben és 1926-ban megnyitották a nagyközönség számára. A felső bejáratán lehet bemenni, s a közönség az alsó kijáraton távozik egy kb. 30 perces túra után.

A barlangban sok helyütt igen szép aragonit képződmény van. Dúsan kristályos, apróbb-nagyobb borsókövei általában

szépek. Legszebbek és leginkább kuriózumszámba menő képződményei a gejzirkúpok, melyeket az alulról feltörő szén-dioxidban igen dús víz rakott le. Láttam egymásba nőtt gejzireket, valamint ketté vágottat is, sőt a túristák ámitására egyesekből ma is "szökik a víz" a túra során. Érdekesek még az alulról feltörő víz nyomait őrző gömbüstök, gömbfüzerek, termek, melyek mészkőben alakultak ki.

Érdekes, de nem igazán szép a barlang. Elsősorban gejzírjei azok, ami miatt célszerű megnézni. Sokat fotóztam, de géphiba miatt nincs a barlangból képem. (Pedig a csinos vezetőt elég nehéz volt meggyőzőm arról, hogy nekem itt fotóznom kell !) Másnap Kobesice környékén egy szép, felszíni gipszbányát néztünk meg, ahol gipszközetben figyeltem meg igen szép karsztos formákat valamint gipszkristályokat.

4.7.6. Iskola helyett Erdélyben

(Román Renáta)

A tanév első hetét Erdélyben töltöttem. A Rózsadombi Kinizsi Sport Egyesület barlangászaival utaztam a Bihar-hegységbe. Csapatunk fővezére Adamkó Péter volt. A Kolozsvári Amatőr Barlangász Club szervezett kutatótábort Havasrekettye nevű falucska mellett, fenn a hegyekben. Összesen négy kocsiban 16 ember kinlódta át magát a határon. Ezt követően akadály mentes volt utunk és hajnali 3 órakor meg is érkeztünk a táborba. Még akkor szemügyre vettük a csodálatos vidéket és kisebb felszíni túrákat tettünk a hatalmas hegyekkel övezett tábor környékén. Másnap reggel fantasztikus látvány tárult elénk, amikor napfénynél láthattuk a monumentális, fenyvessel borított hegyeket, a hatalmas sziklafalakat és a köztük húzódó mély és végtelenbe nyúló völgyet.

A tábor mellett lévő forrás patakját, több, kisebb-nagyobb vízesés is tagolta. A végén pedig egy víznyelőbarlang szája tárult elénk, egy olyan barlangé, ahol még ember nem járt. Első lépésként bebarangoltuk a környező vidéket, megismerkedtünk a helyi lakosokkal: a hegyi pásztorral és kedves családjával, valamint kutyáival, csacsijával és egyéb állataival. Több mindent kipróbáltunk, ami egy hegyi ember életének fontos kelléke. Másnap kezdődött a kemény munka. Kisebbszámú csoportokban kezdtük meg a kutatást egymástól nagyon távoli helyeken. Olyan barlangokban bontottunk, amelyeknek még nevet sem adtak. Több ízben fedeztünk fel új járatokat és termeket. Kerestünk új barlangokat, találtunk már évtizedek óta lezu-

hant repülőgép roncsot és állati maradványokat is. Esténként a tábortüznél a kutatásvezetők beszámoltak az eredményekről, ami elég gazdag volt. Bontás folyt még olyan zsombolyban aminek az alját jégréteg borította. Felszíni illetve barlangi túrákon is résztvettünk. Felmentünk a Bihar-hegység második legmagasabb csúcsára, a Vladeasa-ra (Vigyázó), ami 1838 m magas és távolból láttuk a Királyerdőt, valamint egy több mint 7 órás barlangi túrán is voltunk. Az utolsó nap reggelén terepátfésülésre indultunk. Egy olyan hegyoldalt bóklásztunk át 3-4 fős csoportokban, amely még teljesen érintetlen volt. Több barlang bejáratra bukkantunk, de sajnos idő híján további kutatásra nem került sor. Az egyik barlang előtt egy komplett medve csontvázára leltünk, amit hazahoztunk és a leendő Kinizsi Múzeumban kerül majd elhelyezésre Budapesten. A kolozsvári Tv is figyelemmel kísérte a táborban zajló eseményeket. Alkalmam nyílt arra, hogy személyesen megismerjem Bagaméri Béla bácsit, aki Erdély egyik leghíresebb és legidősebb geológusa, barlangásza. E röpke hét alatt nem mindennapi élményekkel gazdagodtunk és közelebbről is megismerhettük az erdélyi magyarok életét.

Szerény körülmények között, barátságban teltek napjaink a kolozsvári barlangászokkal, akik szívesen látják a Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület tagjait is.

4.7.7. Három nap az István-lápai-barlangban

(Kovács Attila)

A túrát Galán Misi tervezte/szervezte, korábbi (sok évvel ezelőtti) tapasztalatait akarta megújítani, kiegészíteni, nekem pedig az egész (a barlang is, a három nap is) új volt. Hétközben Misi felhívott, hogy Guriga lemondta, nem jön, így a másik karbid-lámpáját elhozza nekem. Ez jól jött, mert az akkus lámpámmal igencsak takarékoskodni kellett volna, hogy kitartson három napig. Biztos ami biztos, azért elvittem a saját lámpámat is, de végül a létrási házban hagytam, mivel harmadikként Veres Imre jött, akinek volt saját karbid-lámpája.

Indulás előtt még varrnom kellett egy barlangos-zsákot, szerencsére volt miből, és a varrógépünk is éppen üzemképes volt, így hát a cégnél eredetileg mosható vérnyomásmérő mandzsettának szánt anyagból két délután alatt barlangos-zsák kerekedett. Hála a rugalmas munkaidőmnek, a délutánokat maximálisan a felkészülésre tudtam fordítani. Emiatt sajnos

ismét kihagytam egy "Barlangjáró" előadást, de a sok közül ezt bántam a legkevésbé.

A csütörtöki gyűlésen, a Technika Házában találkoztunk hárman, Galán Misi, Veres Imre és én, és 7 órakor indultunk Létrásra. (Utólag gondolkozva ez nagy butaság volt, az indulást valamikor korán reggelre kellett volna időzíteni.) Kb. 10-re értünk fel, ettünk, átöltöztünk, becsomagoltunk a barlangos-zsákokba, és csillagfényes, csipős időben, a Szepe-si-barlang réjtjétől 5-10 cm-es havat taposva, éjjel 1 órára értünk az István-lápai-barlang bejáratához. A zsákom egyik hátpántja eddig bírta, egy rossz mozdulat és elszakadt, de lefelé úgysem lesz szükség rá. Mérete kicsit nagyobbra sikerült, mint képzeltem, a súlya persze ezzel arányos (köbösen!), de Imre sem panaszkodhatott, mivel két zsákot is cipelt.

(Hajnali) 3-kor értünk az aknarendszer aljára; a torkom közben úgy kiszáradt, hogy a Keleti-ág elején levő forrás sem gyógyította, még órák múlva is kapart; 4-re értünk a táborhoz, hulla-fáradtan. (A Tábor-terem előtti Kötél-híd kiálló drótjaival természetesen felsebeztem a kezem, hiába vigyáztam.) A WC-teremben agyagba szűrt ásó, rajta papír, a forrásnál fogkrém, pohár és fogkefék, a Tábor-teremben kanalak, főzőedény, "Barlangkönyv" ceruzával, és buburék-fóliával leterített alvóhely jelezte a gyakori látogatottságot, és teremtett szinte "szállodai kényelmet". 6-kor feküdtünk le aludni, de sokáig ébren forgolódtam. Számomra ez egy szörnyű "éjszaka" volt: alig aludtam, ha mégis, hülyeségeket álmodtam. Ideges és feszült voltam, néha alig kaptam levegőt. Imre fejlámpája alig néhány milliméternyi lánggal, de egész idő alatt világított, többször felkeltem, majd 3 óra után végleg, hogy csináljak valamit. Bármit, csak valamivel elfoglaljam magam. Milyen más volt ez a Baradla Hangverseny-termében töltött éjszakák nagy nyugalomához képest. A mozgolódásomra Misi és Imre is felkelt, teafőzés és "reggeli" következett, bár egy kiflinél többet nem bírtam legyűrni. Javasoltam, sőt kértem a többieket, hogy egy hosszú napot csináljunk "ma", és már csak egyszer aludjunk lent, de nem mentek bele. Végül is nem baj, mert ahogy elindultunk, lassan elmúlt minden bajom. (Délután) 6 óra körül az I. szifon kerületén beereszkedtünk a Nyugati-ág patakmedrébe. Nem sírva, nézelődve végigmentünk az igazán látványos, hatalmas hasadékban képződött fő ágon, átpréselődve a III. szifonon, majd balra fel egy repedés mentén (ahol egy kötél is be volt téve), egy kis vízesés

szerű, tisztára mosott részig. Misi ennek a résznek a bejárását tervezte a következő "nap"-ra, mivel emlékei szerint legutóbb (kb. 11 éve) itt várt lent a szifon utáni kavicslejtőn, amíg Szenthe István és Nagy Mihály Zoltán 4-5 órát odavolt a fenti részen. Visszaereszkedtünk, megnéztük a IV. szifon jókora folyosóját, vizét, majd a víz előtti kanyar sima és függőleges falához betett kötelen Imi elindult. Kíváncsiak voltunk ki és miért szerelte be ide (látszólag semmiért, és bent is hagyta) a kötelet. Én is öltöztem, amikor ő már szétnézett fent, és nem talált semmit, így visszaereszkedett.

A IV. szifon sokkal mélyebben van mint a III., de a III. a főág patakmedre felől a patakmederhez látszik tartozni, a IV. szifon felől pedig a IV. szifonhoz. Hogy van ez? Merre folyik itt a víz? Tudom lefelé, de akkor a III. szifon a forrás (vagy vízváltó) mert tőle jobbra is, balra is "lefelé" van. A fenti kis vízeséstől vékony erecske szivárog a III. szifon felé, de vize elvész a homokban a szifon alja pedig száraz. Kis erecske is csinálhat nagy tavat, ha megfelelő mélyedést talál. Ezek szerint a III. szifon csak sóderszifon, a vizet elnyeli valami alsóbb szintre. A vízváltó (vagy inkább "barlangváltó") gondolata nem is olyan rossz, mert a fő ág a III. szifon két oldalán egészen más jellegű.

Ha a két oldala más is, az alja visszafelé is ugyanolyan szűknek bizonyult, ha nem még szűkebbnek. A fél köbméternyi levegő gyorsan elfogy, a lámpa kormoz, tisztítására sem kedve, sem módja nincs ott a kukacként araszoló embernek. Ruhánk homokkal, tudónk korommal telítődött, mire kijutottunk a magunk keltette füstködből, a tágas, levegős, fő-ági patakmederbe. A barlang viszonylag száraz időszakát kihasználva, "hazafelé" az I. szifonon is átkúsztunk, majd ismét kötélhíd ugyanabban az irányban, és (éjjel) 1 körül értünk vissza a táborhoz. Levest főztünk, majd teát, ami látszatra alig különbözött a levestől (és az ízében is alig), majd evés után 3-kor lefeküdtünk. Az előző "éjjeli" szorongásom teljesen elmúlt, igen jól aludtam. (Déli) 12-kor ébredtünk, ismét evés, készülődés után ugyanazon az úton indultunk 4 körül. Én csak III. szifonig mentem velük, majd - miután Misi átjutásában segítettem - visszamentem fotózni a fő-ágba. Itt cseppkovek is vannak, főleg lefolyások és borsóköves bevonatok formájában, de a fő látványosságot a meder fantasztikus (és a legtöbb helyen koromfekete) sziklaformái jelentik. Kb.

7 órára értem az I. szifon kerülőjének létrájához, itt beszereltem (mivel csak az első 5 méternyi függőleges szakaszon van létra), felmásztam, és visszamentem a táborhoz. Több műanyag zsák, benzinfőző, felszerelt telefon fogadott, és egy üzenet, hogy hárman itt alszanak ma. Egy keveset pihentem, új elemet tettem a vakuba, és indultam tovább, fotózni, először a kerülőjáratba, majd a forrás feletti terembe. Itt fennt, az I-es kerülőtől a Keleti-ág elején levő forrásig a barlang teljesen más mint a Nyugati-ág csupasz fekete sziklafalai, és (kvarc)kaviccsal feltöltött aljú patakmedre. (Egyébként a Keleti-ág végéig, de akkor ott még nem jártam.) Itt mindenfelé hatalmas nyílások, hasadékok, repedések tartanak minden irányba, de főleg lefelé. Agyag mindenhol, a sziklafalakat bevonva, a termek alját kitöltve és a sziklapárkányokon is. Ezen a szinten ritkán lehet ma már víz, talán árvízkor sem, de az egykori vízszintet (patakszintet?) jól szemlélteti a forrás feletti terem hatalmas, kb. 5 méter szélességű, vastag baldahinja. (Este) 10 óra tájban végleg befejeztem a fotózást. Beleolvastam a Barlangkönyvbe, miszerint ismeretlen hálótársaink bejutottak a Keleti-ág szifonjába a kezdő akna szűkületét áttörve, ahol is a híg dagonyában előrejutva három levegős részt találtak. A telefon közben többször is megszólalt, ebből kivehettem, hogy most is a Keleti-szifonban szivattyúznak.

Misiék legkésőbb éjjélre ígérték a visszatérést, de a "szivattyúsok" korábban megjöttek, kissé elázva, így igyekeztek lefeküdni. Éjjél után elindultam Misiék elé. A kö-télnél vártam egy kicsit, de nem jöttek, visszamentem a mászó-szere-lésért, de szerencsére meghallottam őket, mielőtt elindultam volna lefelé. (Éjjél) 1 órára értek fel, majd evés, alvásra készülődés közben befutott Misi régi ismerőse Nagy Mihály Zoltán is (beceneve Misi), aki az új szifon-járatokat jött le felvázolni. 3 körül aludtunk el, és (reggel) fél kilenckor, kissé elkésve ébredtünk. Az összecsomagolás is tovább tartott mint szeretnénk volna, és csak fél egy körül indultunk kifelé. Kissé féltem a zsákom füleinek megbízhatóságától, nehogy beejtsem útközben a számos járhatatlan hasadék valamelyikébe, de nem történt baj. Az aknarendszer kimászása könnyebb volt mint három nappal korábban a lejutás (akkor nem lett volna szabad este indulni). Egy helyen kínlódtam csak meg nagyon, de ott is csak azért, mert a lehető legrosszabb módot választottam a feljutásra. 3 órára értünk a felszínre. A hó eltűnt, gyönyörű napsütés fogadott.

A létráisi házhoz 3.45-kor érkeztünk (legkésőbb 4-re ígértük!), majd gyors "emberré" visszaalakulás után - Gergő Trabantjának hála - fél hatkor már otthon voltam.

4.7.8. Barlangos hétvége a Gerecsében (Kovács Attila)

A gercsei Külker SC barlangászcsoportjának meghívására, az október 2-7 közötti táboruk utolsó napjaira készültünk a Gerecsébe. A Polacsek Zsolt levele alapján induló túra első jelentkezői sorra lemondták az utat, csak ketten maradtunk Nagy Zsuzsával. Végül mégis csatlakozott még Galán Misi és Gergő. Ők mindannyian Misi kocsijával jönnek (ha sikerül reggel levizsgáztatni), én pedig a budapesti rokonlátogatásra igyekvő családomat kalauzolom előbb a főváros labirintusában, aztán vonattal megyek Tatabányára.

Az én utam kezdetben sikeresnek látszott, bár a Keleti-ből 15.40-kor induló vonatot alig-alig értem el, és az eső is egyre jobban esett. A Polacsek Zsolt által írt levélben az állt, hogy 17.00-kor várnak az állomáson. Nos, nem vártak. Az eső reménytelenül esett, nem tudtam a többiek jönnek-e, jöttek-e, ki jön, és hogyan. Egy darabig vártam, kószáltam az állomáson (a bolt az orrom előtt zárt be, kenyerem pedig nem volt), és már kinéztem egy visszafelé induló vonatot, amikor megláttam a Misi kocsiján érkező többieket. A helyzetem így sokat javult, mivel ha nem jönnek és mégis maradok, egy legalább 6 (később kiderült inkább 9) kilométernyi, sötétben, esőben, ismeretlen tájon megteendő út várt volna rám a vértestolnai kocsmáig, ahol állítólag a barlangászok "ügyeletet" tartanak. Ezt az utat tehát megúsztam, kenyeret is tudtunk venni, némi keresgélés után a Vértestolnára vezető utat is megtaláltuk és a kocsmában több rumos-kola társaságában a barlangászokat is. Rövid ismerkedés után a szemerklő esőben elindultunk a Szénás-hegy fennsíkján levő táborukhoz. A jellegzetes gercsei hegy meredek oldalán az esőtől és az izzadságtól elázva értünk fel a szinte teljesen lapos fennsíkra. A sötétben nem sokat láttunk, csak azt érzékeltük, hogy szép hely lehet. Aznap estére a program már csak a sátorok felállítása és az alvás volt, bár a házigazdák még sokáig hangos "műsort" adtak a tábortüznél.

Szombaton reggel az első utunk a nemrég feltárt Kullancs-os-barlangba vezetett, bár Misinek és nekem csak az első szükületig, mivel nem fértünk át. Amíg Gergő és Zsuzsa lent

volt, mi megnéztük egy másik bontásukat, amely a Küzdelem-barlang nevet kapta, mivel egy órás bontással érték el a jelenleg mintegy 10 méternyi, alján továbbjutási lehetőséget mutató, korrodált falú hasadékot. Ezután Polacsek Zsolt útmutatásai alapján ismét a Kullancsos szűkületével próbálkoztunk. Nekem sikerült is (levegő-kifújás után), Misi azonban ismét kint maradt. Visszament levetközni, és csak akkor ért ismét le, miután mi már megnéztük a közel szintes, omladékból induló, majd egy hasadékot elérve lefelé tartó oldalágat. Misi sokáig küzdött a szűkületben, de végül sikerült átjutnia. A többiekkel együtt indultunk tovább lefelé, a bejárati szakasz omladékában. Szűk rés-szerű járatok mentén egy gercsei viszonylatban hatalmas hasadék felső végéhez értünk. 3 m széles, 15-20 m mély, aknaszerű, a falán (Gergő szerint, én sajnos nem láttam) megalodus maradványokkal. Az alsó része, és az abból nyíló kis terem igen szép, cseppköves. A jelenlegi (a bontásoknak is még ellenálló) végpont a kis terem alatt néhány méterre, omladékos szűkületben van.

Közben Zsuzsa és Gergő elmentek a Benzinkút-barlangba, mivel - első "tréfa"-ként - nagy barlangot ígértek a házigazdák, de alig-alig tudták bejárni az igen szűk, néhányszor 10 méternyi járatokat. A barlang egyébként azért érdekes, mert (mint sok másik a környéken - pl. a Kullancsos- és a Küzdelem- is) teljesen jelentéktelennek látszó beszakadás megbontásával nyílt meg, olyanból, amilyen a Bükkben is számos található, és jelentéktelennek ítélve soha senki nem bontott meg. 2-3 méter mélységig csak elvétve találtak követ (ezekben azonban megalodus maradványok vannak), a szálkővet elérve azonban rögtön ott volt a barlang.

Délután a Pisznice-barlang megtekintésére indultunk, három kocsival, nagyon sokan. A barlang a Pisznice-hegy tetejének közelében nyílik, jellegzetes gercsei sziklafal oldalában. Tágas, hévizes eredetű gömbfülkés járatait a lezárt vasrács fölötti szűk résen átmászva tekinthettük meg. Rengeteg denevér lakhatta valamikor, most már csak kedvelt helyeik nyoma, és a rengeteg guanó látható. Megnéztük a szűk Palotás-ágat, amelynek feltárásában vendéglátóink is részt vettek. Ebben viszonylag sok képződmény látható: dúsan borsóköves falú folyosó, az esztramosi Földvári-barlangra emlékeztető heklititek, baldahin, cseppkövek, és egy szakaszon érdekes, valószínűleg utólag borsóköbevonatot kapott cseppkőcsoport. A Forrás-ág nevű másik szűk szakaszon ismét újabb "tréfa"

következett: a vendégek sziklaomladékkal való eltorlaszolása. Néhány fiatal barlangász avatásként való elfenekelése után, a kijáratnál, a rácson kiadogatott holmik visszadobálása volt aznapra az utolsó "tréfa". Éppen a naplementére értünk ki, és miközben fotóztam, a többiek felmentek a hegy tetején levő köbányákhoz. Gyorsan besötétedett, mire lebotorkáltam a meredek hegyoldalon, már alig láttam. Vasárnap délelőttre a Vértés László-barlang bejárását terveztük, mivel a földutakon hazafelé (Tatabánya felé) indulva útba esett volna. Sajnos a köd miatt jóval túlmentünk rajta már, mire pontosan azonosítani tudtuk a helyzetünket. Így hát tovább indultunk a Turul felé. Ennek csak a félig leomlott talpazatát találtuk meg, állítólag már két éve lebontották. Nem nagyon bántuk, mert nem is ezt akartuk látni, hanem a közeli Szelim-barlangot, amely a Tatabánya fölé magasodó (talán említenem sem kell, hogy jellegzetes gerecsei) sziklafal oldalában nyílik. Hatalmas, gömbszerű felszakadt terme, oldalfülkéi, több jókora szádája igen látványos, érdemes volt megnézni.

Ezután már csak a hazautazás maradt. Misiék kitettek Pesten a Boráros-téren, ők haza, én Csepelre mentem, hogy ismét kalauzolhassam a családomat Budapesten keresztül, hazafelé.

4.7.9. Kutatótáborban a József-hegyen

(*Román Renáta*)

1990 június 16-24 között a Rózsadombi Kinizsi Barlangkutató Sport Egyesület társulati kutatótábort szervezett a József-hegyen. A tábort Adamkó Péter vezette. A részvétel minden MKBT tag részére biztosítva volt, ennek ellenére igen gyér volt az érdeklődés. A lelkes csapatot egy tatabányai srác, 3 miskolci emberke és többségében a budapesti barlangászok alkották. Sátrainkat már egy évek óta leállított építkezés területén vertük fel. Innen indultunk naponta több műszakban a József-hegyi-barlang továbbkutatására. A már eddig feltárt rész hossza csaknem meghaladja a 4500 métert. Két aktív kutatási pont volt. A József-hegyi II. barlangnál a 41 méter mélyen lévő agyag dugó átbontása volt a fő cél, a Zsindely utcai barlangnál pedig az agyagkitöltést kellett a felszínre kihordani. A hosszan tartó, kemény munka nem sok eredménnyel kecsegtetett bennünket. A bontásban jelentős mértékben haladtunk előre, de sajnos új és ismeretlen barlangszakasz nem tárult elénk. Több ízben indultak túrák a

mesészép József-hegyi-barlangba. A Tv Hiradó operatőrjei is megörökítették a föld alatti világot illetve a tábori életet. E pár nap alatt megnéztük a Pál-völgyi-barlangot és Szemlő-hegyi-barlangot is, valamint érdekes és értékes emberekkel ismerkedtünk meg.

A tábori élet és a kutatómunka feltételei magasszintű szervezettségről tettek tanubizonyságot.

4.8. Barlangnap Cserszegtomajon

(Kovács Attila)

Az egy hete tartó kánikulában, péntek reggel, kocsival indultunk. Már reggel meleg volt az idő, napközben pedig alig elviselhető. A Balaton északi partján mentünk (bár a déli part útja szerintem rövidebb, és a Fonyódligeten nyaraló fiamat is meglátogattam volna), végül is kora délután értünk fel a szőlők és búzatáblák között álló házhoz, ahol a tábor volt. Pontosabban tábor lett, mivel elsők között értünk oda, és még csak néhány sátor állt a ház körül. Bejelentkezés és rövid ebéd után megpróbáltunk árnyékos sátorhelyet keresni, azonban a ház melletti nagy fák lombja is csak alig tudta mérsékelni a tikkasztó hőséget. Sátorverés után már nem sok időnk maradt a Kútbarlangi túráig, amire rögtön megérkezésünkkel jelentkeztünk. A barlang közvetlenül a műút mellett, a temető sarkánál nyílik, a táborhelyünktől 300 méternyire, de a hőség miatt csak félig öltöztünk be, közvetlenül leszállás előttre hagyva a meleg ruhák felvételét. Alsóruhát nem is vittünk, mivel a leírás szerint 12-13 fokos a barlang. A melegtől így is megfájdult a fejem mire leértem. A kútba az 50 méter mélyen nyíló barlangig létra van beépítve, de mi a két betett kötél felváltva ereszkedtünk, mivel így könnyebb is, gyorsabb is a lejutás.

A barlang teljesen száraz. Elvértve találtunk benne nedves agyagot, de csöpögő víz egyáltalán nincs sehol. (Szintes járatait csak mi jártuk gumicsizmában és sárba, vízre szánt overálban, a "hazaiak" öltözéke tornacipő és melegítő volt.) A kusza és szűk labirintusban néhányszor elvesztettük az utat (főleg kifelé, de hát befelé könnyű barlangtúrát vezetni), de végül gyorsan megtaláltuk a térkép alapján.

A dolomitra települt homokkő közti barlang teljesen más jellegű mint a megszokott bükki, illetve mészkőben kialakult barlangok. Képződmények nem jellemzőek, a formákat a kioldott dolomit visszamaradó mintái adják. Apró gipszkristályokat,

kék és piros színű hematit és hidrohematit foltokat láttunk, a lábunk pedig a száraz fehér dolomitport taposta. Meleg volt és por, az a két óra, amíg lent voltunk elég is volt a barlangból.

Másnapra a közeli Csóka-kő megnézését terveztem, végül a többiek is ezt az elfoglaltságot választották. Sem a Marcel Loubens-kupa, sem a Tapolcai-tavas-barlang, sem más program nem csábított senkit. A hőség volt a meghatározó: a valóban látványos Csóka-kő után igen gyorsan az egyik keszthelyi strandon kötöttünk ki.

Harmadnapra a hazautazás maradt. Délelőtt 11 tájban már a keszthelyi vasútállomáson vártam a 12.46-kor induló vonatra. Csak 12.45-kor derült ki, hogy előző nap az "Érkező vonatok" táblát néztem, és valójában 15.10-kor indul vonat Miskolcra. Időm tehát volt bőven, mivel bár Budapestre indult vonat korábban is, én a Fonyódligetről hazainduló fiammal akartam együtt utazni. A váróteremben viszonylag hűvös, a kezemben pedig a Cserszegtomajon vásárolt Kardos László féle Barlangkutató című könyv volt, így végül nem is volt olyan hosszú a várakozás.

A gyorsvonat minősítéséhez nem méltóan cammogott a Balaton partján, míg a nyugat felől érkező hatalmas vihar utol nem érte. Ritkán látott erejű felhőszakadást nézhettem végig a vasúti kocsi védelméből, bár úgy tűnt az utcán futkosók nem élvezték annyira a látványt. Az eső árvízszerűen ömlött, a szél fákat tört ki (és mint később kiderült, a vasúti felsővezetéket is eltépte). A vonat csak állt és állt, Fonyódligetre, ahol a hazainduló gyerekcsapat felszállt, már két óra késéssel érkezett. A fiammal végül is találkoztam, és együtt utaztunk hazáig, 220 perc késéssel érve Miskolcra.

14.

15.

16.

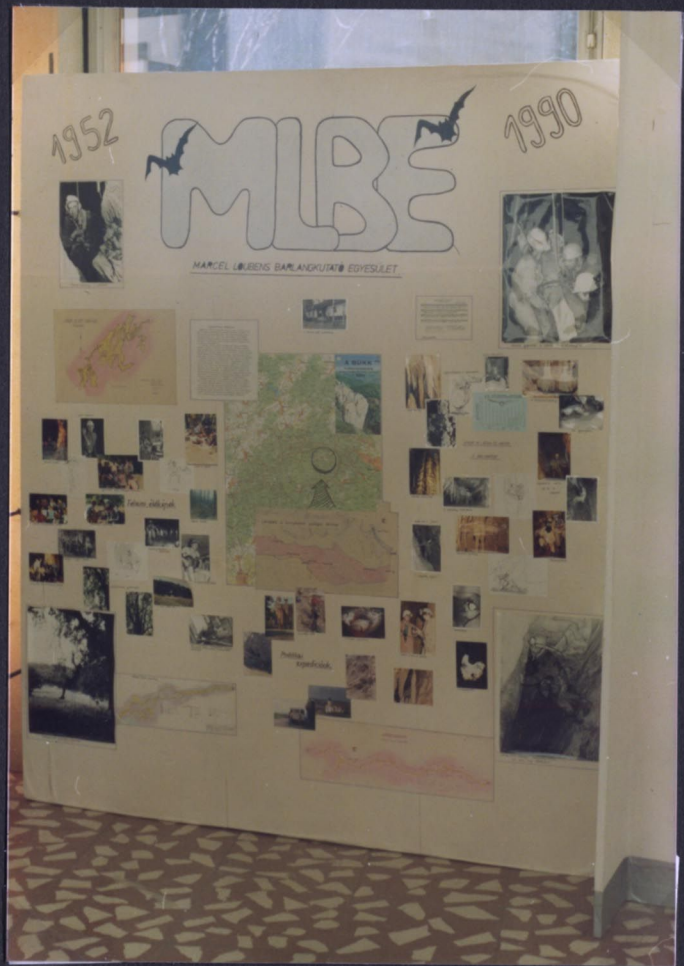

17.

18.

19.

20.

80 éves a szervezett magyar barlangkutatás
 years old organized Hungarian speleology

NME

ANP, MLBE, MKBT Ém. Tsz.
 NME (Földtani Intézet; Bélyegkör)
 Zempléni Múzeum

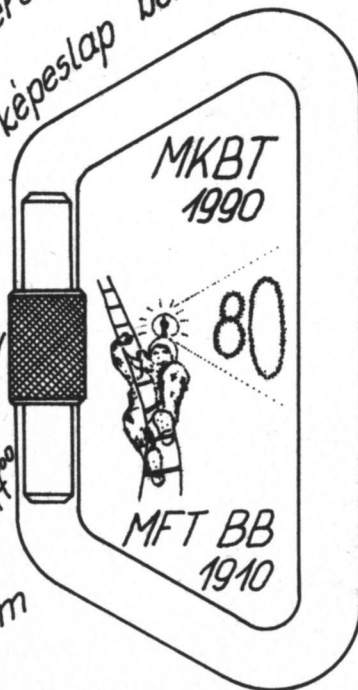

MEGHIVÓ

a 80 éves szervezett magyar
barlangkutatók tiszteletére rendezett

barlangföldtani bélyeg és képeslap bemutatóra

Aggtelek 1990. máj. 19. 10⁰⁰
szept. 23. 17⁰⁰
Barlangmúzeum

Alkalmi postahivatal a megnyitó napján.

Tisztelettel meghívjuk

a 80 éves szervezett magyar barlangkutatók
tiszteletére szervezett barlangföldtani
bélyeg- és képeslapbemutatóra
1990. május 19 és szeptember 23 között.

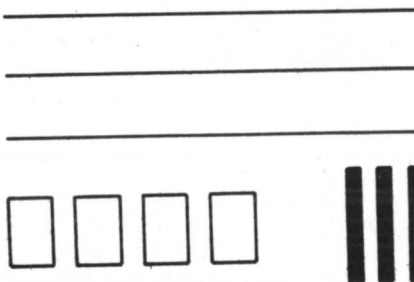
A kiállítók:

dr. Lénárt László /bélyeg/
Zempléni Múzeum /képeslap/

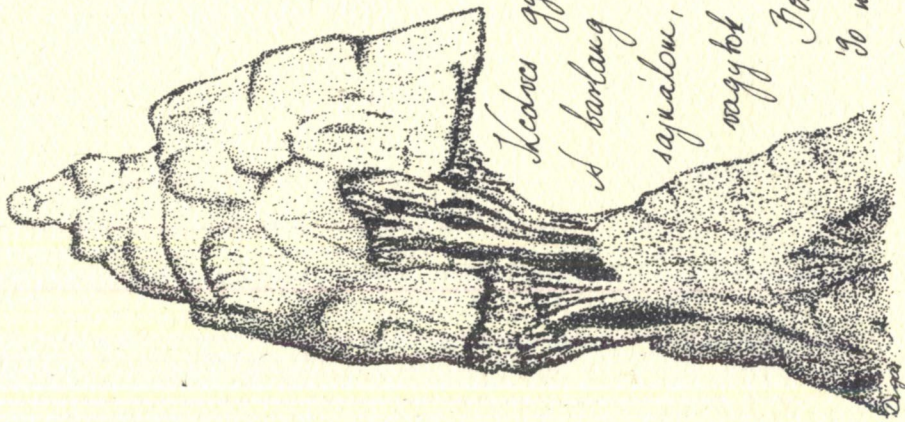
Rendezők:

Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága
Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület
Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
Északmagyarországi Területi Szervezete
Nehézipari Műszaki Egyetem
(Földtani Intézet; Bélyegkör)
Zempléni Múzeum

NME

80 éves a szervezett magyar barlagkutatók
80 years old organized Hungarian speleology

Kedves gyerekeim!
A barlang gyönyöri,
sajnálom, hogy nem
ragytotok itt.

Irei bán
'90 május 19.

23-24.

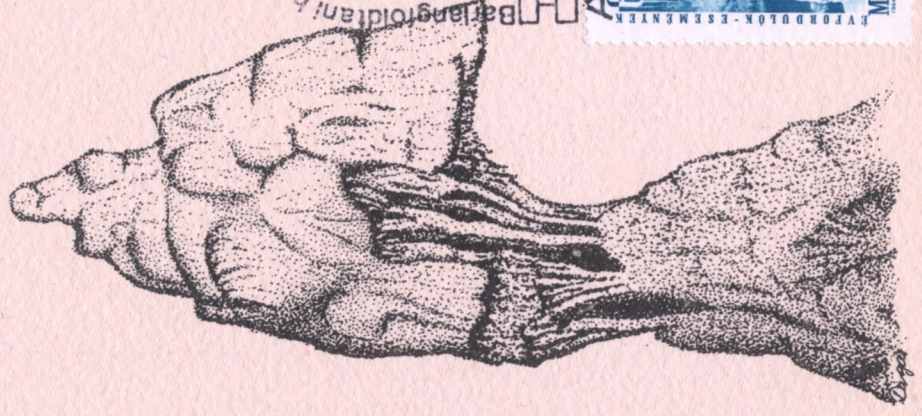
80 éves a szervezett magyar barlagkutatók
80 years old organized Hungarian speleology

Kedves gyerekeim!
A barlang gyönyöri,
sajnálom, hogy nem
ragytotok itt.

Irei bán
'90 május 19.

80 éves a szervezett magyar barlagkutatók
80 years old organized Hungarian speleology

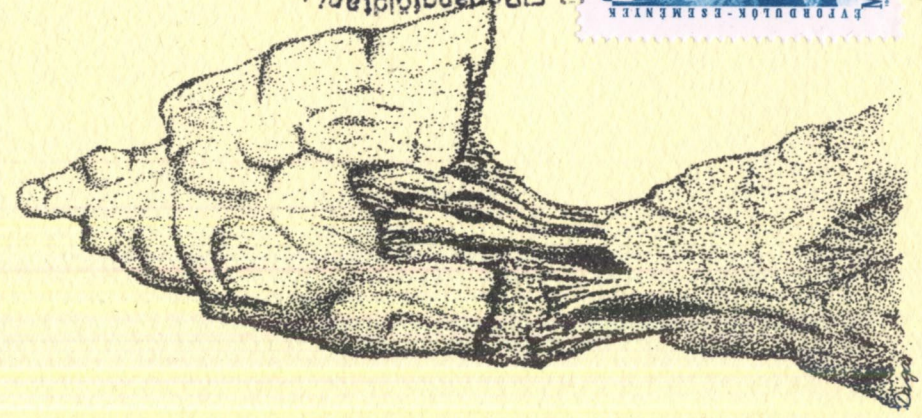

Batlangtörténelmi bélyeg-sorozat képeslap bemutató

25-26.

80 éves a szervezett magyar barlagkutatók
80 years old organized Hungarian speleology

Batlangtörténelmi bélyeg-sorozat képeslap bemutató

4.9. "Barlangjáró 1" tanfolyam
(Kovács Attila)

M E G H I V O

az MKBT Északmagyarországi Területi Szervezete által

szervezett

"Barlangjáró 1" tanfolyamra.

A tanfolyam helye: Miskolc, MTESZ, Technika Háza,
Felszabadítók útja 5. II. ea.

A tanfolyam ideje: minden csütörtökön 17,30 - 19,30

A szükséges eszközök: füzet, írószerszám

Részvételi díj: 100,-Ft/fő, amely egyben vizsgadíj is.

Jegyzetet készítünk, de annak az árát még nem tudjuk.

Előadók: Dr. Lénárt László és Hernádi Béla

Tematika:

Február 1.: Szervezési ismeretek, barlangvédelem

...
...

Május 10.: Elméleti vizsga

Május 12.: Gyakorlati vizsga, terepen

A barlangkutató csoportok tagjait, tagjelöltjeit és minden egyéni érdeklődőt szívesen látunk és várunk.

Miskolc, 1990. január 3.

A fenti (részleteiben idézett szövegü) meghívóval kezdődött minden. Az első előadásra összegyűlt hatalmas tömeg alig fért el az előadóban, a leadandó anyag pedig a kiszabott időben. Később (az ugyanebbe az időpontba eső csoportgyűlés miatt is) a hallgatóság létszáma erősen csökkent (néha túlságosan is). Feltételezem, hogy a nyomtatott jegyzet ígérete is közrejátszott ebben. Végül is a vizsga idejére a jegyzet nem készült el, ami sokak számára igen siralmas vizsgaeredményt sejttetett.

A tanfolyamon résztvevők életkora meglehetősen tág határok közé esett. Az alsó határt a 10 év körüli barlangász-csemeték jelentették, a felső határt az én 40 évet közelítő korosztályom képviselte. Azonban "jó pap holtig tanul" jelszóval, ha nem is lelkiismeretesen mindig, de ha csak tettem részt vettem az előadásokon. Sajnos volt néhány, különösen az elején a Hernádi Béla által tartott gyakorlati részből, amelyen nem vettem részt (például éppen a három napos István-lápai túra miatt), de később igen sajnáltam ezeket a kihagyott napokat. Akkor úgy gondoltam (mint talán mások is): nem sok újat lehet nekem mondani a világításról, csomókról, ereszkedésről, mászásról - de lehet. Lehetett. Bizonyítja ezt a sok előadásra nem járó "öreg barlangász" írásbeli vizsgájának eredménye.

Az előadásokat néhány gyakorlati nap követte, ahol a kötéltechnikában járatanabbak is szert tehettek a vizsgához szükséges minimális gyakorlatra, a hámori sziklafalon.

Egy próbavizsga (pontosabban: önfelmérő teszt) után május 24-én ismét megtelt az előadó. Az elméleti és gyakorlati anyagban való jártasságát bizonyíthatta a két tesztlap kérdéseire adott válaszaival mindenki, elsősorban magának, de "élesben", vizsgabizottság jelenlétében.

Három nappal később, május 27-én, Létrás-tetőn volt a gyakorlati vizsga, két helyszínen, négy csoportban. A felszínen a már sokat megérett patakparti öreg bükkfa újra "kötéldíszben" várta a mászó-, átszerelő- és ereszkedőtudását bizonyítani kívánó vizsgázókat, föld alatti vizsgaterepként pedig a Létrási-vizes-barlang szolgált (1-es bejárat, Hágcsós-terem, Sóhajok-hídja, Dög-szifon, 4-es bejárat útvonalon).

Bár a vizsgaeredményeket pontosan nem ismerem (tudtommal néhány kivételtől eltekintve mindenki "átment", tehát általában sikeres volt a tanfolyam), a vizsgáról hazafelé menet egy érdekes (vagy legalábbis elgondolkoztató) dolgot láttam: a hámori sziklafalon 15 méternyi magasságban az egyik "bukott" (sikertelen írásbeli vizsgájú) barlangász oktatta horizontális traverzálásra (gyakorlott barlangász!) társát. A "bukása" (megnevezni nem kívánom, és nem is ő volt az egyetlen) erősen megkérdőjelezi sok "átment" vizsgázó eredményét.

Befejezésül, és hogy az előbbi gondolataim élet tompítsam álljon itt a tanfolyam (és vizsga) egyik kérdése:

- Mit ad, és mire jogosít a "Barlangjáró 1" tanfolyam

sikeres elvégzése?

Hogy mit ad? Tapasztalatot. És hogy mire jogosít? A "Barlangjáró 2" tanfolyamra való jelentkezésre.

Hát rajta!

4.10. B.A.Z. megyei egyesületek II. nyílt napja

(Kovács Zsolt)

A rendezvényre a miskolci Rónai Művelődési Házban került sor 1990 november 1-2 között. A szervezőkkel történt előzetes egyeztetésnek megfelelően egyesületünk nagy méretű táblával, képeslap bemutatóval és diavetítéses előadással készült az eseményre.

A tábló elkészítésekor célunk az volt, hogy a földtani kutatómunkán kívül a csoportéletet és az egyesületünk történetét is bemutassuk. Az MLBE 1952-1990 felirat alatt négy A3 méretű fotót, csoportunk névadójának fényképét, egyesületünk történetének rövid írásos összefoglalását, a barlangász himnusz szövegét és kottáját, barlangtérképeket, Oláh Sándor karikatúráit és számos színes és fekete-fehér fényképet helyeztünk el, humoros magyarázó szöveggel kommentálva a felszíni és felszínalatti felvételeket.

A jólsikerültnek mondható kb. 220x180 méretű tábló kivitelezésében számos fiatal tagtársunk vett részt így File Ferenc, Kovács Zsolt, Kovácsné Révész Julianna Rita, Lerch Tamás, Vadász István, Vincze Klára. A felhasznált képanyagot az egyesület tagsága adta össze, a kiállítás helyszínére pedig Onodi László szállította az elkészült művet.

Jeles színfolt volt a kiállításon dr Lénárt László régi és új kiadású, miskolc környéki barlangokat ábrázoló mintegy 50 darab képeslapjának bemutatója. A fekete-fehér és színes felvételeken az István-, Anna-, Szeleta-, Istállóskői-barlangok és a Miskolc-tapolcai Tavas-barlang szerepelt.

A nyílt nap egyik kiemelkedő eseménye lehetett volna, Kovács Attila diavetítéses előadása külföldi karszterületeken tett túrákról (Lengyel-Tátra, Szlovák paradicsom), sajnos a szervezők nem gondoskodtak megfelelő propagandáról, s a félreeső klubhelyiségben csak 6-7 érdeklődő nézte végig az egyébként igen látványos felvételeket.

A nyílt nap kiállítását (melyen rajtunk kívül még 10 egyesület vett részt), a felügyelők elmondása szerint 6-700 érdeklődő nézte meg, s beszámolt róla a Miskolci Rádió is.

4.11. Mentési hírek 1990-ben

4.11.1. Baleset a Szepessy-barlangban (Vincze Ferenc)

Június 2-án délután 2 óra 30 perckor a rádióból értesültem róla, hogy baleset történt a Szepessy-barlangban. Saját autómmal mentem ki a helyszínre, ahol már nagy tömeg gyült össze, többnyire idegenek. Dr Breitenbach Géza mentőfőorvos tájékoztatót a részletekről. Megtudtam, hogy a barlangban 70 méter mélységben a 20-as kürtő tetejéről zuhant le egy 50 év körüli férfi, magával sodorta egy másik társát is. A mentést ekkor már elkezdték, a sérült mellett dr Komlóssy Attila is lent volt a mélyben. Ő látta el Angyal Lajos sebeit, s tette lehetővé a szállítást. Végig rendkívül nehéz körülmények között folyt a mentés, a szűk, hasadékjellegű aknarendszer miatt. A levegő meglehetősen párás volt, mivel a barlangban ekkor már túl sokan tartózkodtak. Nagyrésztük nyiregyházi barlangkutató, akik között ideges, kimerült hangulat uralkodott. A Nagygambi alól már az MLBE tagjai segítettek a felszínre a súlyos sérültet, akit ezután azonnal a Vasgyári Kórházba szállítottak. Mint később megtudtuk, a zuhanás közben mindkét lába és a medencéje súlyosan roncsolódott, a mentés során pedig a mellheveder okozta sérülés miatt részlegesen lebénult mindkét karja. Felgyógyulása hosszadalmas. A hiányos mentőfelszerelés és a riasztólánc működőképtelensége nagyban befolyásolta a mentést, ami végülis 9 órán át tartott. Egyesületünk fiatal tagjai rendkívül sokat segítettek. A külszínen tudtam meg, hogy ők hozták ki a másik sérültet aki szintén orvosi segítségre szorult.

4.11.2. Baleset a Jávorkúti-víznyelő-barlangban (Vincze Ferenc)

Erről a balesetről szintén a rádióból értesültem. A helyszínre érve ismét kíváncsi tömeg és mentőautók látványa fogadott. Dr Gyurkó Péter barátomtól megtudtam, hogy a barlangban 3 fiatal, egy miskolci és két pesti barlangász tartózkodott. Kerék Csaba kifelé jövet technikai hiba miatt 16 métert zuhant a mélybe. A sérült helyszíni ellátásában szintén Komlóssy Attila segített. K. Csaba igen nehéz körülmények között, állandóan folyó víz miatt bőrig ázva került a felszínre s eközben többször elvesztette az eszméletét is. Szervezete oly mértékben lehült, hogy ez okozta a legnagyobb veszélyt. Sérülései viszont olyan

jellegűek voltak amik szerencsére lehetővé tették a beülőheveder és mellheveder használatát. A mentés így is 11 órán át tartott.

4.11.3. Alapítvány és egyesület a mentőszolgálatért (Nagy Zsuzsanna)

Miután kissé elegünk lett abból, hogy ebben az évben számos barlangi balesetnél kellett aszisztálnunk, november végén úgy döntöttünk, ideje találkozoznunk a térségben működő többi csoporttal, egyesülettel is, hogy a mentések szakszerűbbé tételéről beszéljünk. Hiába volt meg ugyanis a jó szándék, ha a szerencsétlenségekhez megfelelő felszerelés és szervezés nélkül érkeztek a segíteni szándékozók. Egyértelművé vált, hogy az Északmagyarországi Barlangi Mentőszolgálat nem felel meg az elvárásoknak. (Nem is felelhetett, hiszen évek óta egyetlen találkozójuk, gyakorlatuk sem volt.)

Egyesületünk tehát kezdeményezte, hogy a Bükkben működő csoportok vezetői jöjjenek össze ebben az ügyben. Lengyel János (MIOTYS), Czakó László (Debreceni Búvár Klub), Mátyus Csaba (Herman O. SC), Nagy Zsuzsanna (MLBE), Galán Mihály (SPELEO GMK), valamint dr. Komlóssy Attila (a Miskolci Mentőszolgálat részéről) vettek részt a találkozón.

Mint kiderült, a vélemények egyértelműen megegyeztek abban, hogy pénz hiányában (azaz az alapvető mentéshez szükséges felszerelések nélkül) tehetetlenségünk megmaradna (hiába lennének szervezetebbek). Ugy véltük, jónéhány helyen lehetne kopogtatnunk támogatásért. Eppen ezért úgy határoztunk, hogy alapítványi formában érdemes gyűjtenünk az adományokat. A Cégbírósággal történő egyeztetéseket követően november 30-ára elkészült a "Barlangkutatók Észak-magyarországi Mentőszolgálatának Alapítványa" melynek célját a következőként fogalmaztuk meg: "Észak-magyarországon bekövetkezett, elsősorban földalatti, vagy kötéltechnikát igénylő felszíni baleseteknél segítségnyújtás, a helyszíni mentések, a mentési gyakorlatok személyi, tárgyi és anyagi feltételeinek megteremtése." Az alapítói közgyűlés határozata szerint dr. Komlóssy Attilát az alapítvány kuratóriumának elnökévé, Onodi Lászlót ügyvezető elnökévé választottuk. Alapító tőke 70.000 Ft (alapító okirat a függelékben). Az alapítvány végleges bejegyzése 1991 január 8-án történt meg.

Természetesen az anyagi alapok megteremtésével párhuzamban megkezdődött az Északmagyarországi Barlangi Mentőszolga-

latának újjászervezése. Néhány kivételtől eltekintve, mindenki az önnálló egyesületté való szerveződést támogatta, kinyilvánítva, hogy csakis ebben az esetben vesznek részt a munkában. Ennek megfelelően decemberben lelkes szervezés kezdődött, melynek eredményeként 1991 január 9-én megalakult a mentőszolgálati egyesület.

4.12. Barlangföldtani bélyeg és képeslapbemutató

(dr Lénárt László)

A barlangföldtani bélyeg és képeslapbemutatót a 80 éves szervezett magyar barlangkutatás tiszteletére rendeztük Aggteleken, a Barlang Múzeumban 1990 május 19 és szeptember 23 között.

Rendezők: Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága, Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület, Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat Északmagyarországi Területi Szervezete, Nehézipari Műszaki Egyetem (Földtani Intézet; Bélyegyűjtő Kör), Zempléni Múzeum.

Kiállítók: dr Lénárt László (bélyeg), Zempléni Múzeum (képeslap, összeállította Balla Béláné, dr Lénárt László).

Terjedelem 20 négyzetméter.

A bemutató előkészítésében résztvettek: Balla Béláné, dr Lénárt László, Balla Bea, Lénárt Emese, Siska József, Kiss Ernő, Lezsák Sándor, dr Szarka Zoltán, Tóth Béla, Rábai László, Dienes Endre.

Kiadványok: a bemutatóra ötféle képeslapot adtunk ki.

Emlékbélyegzés: megnyitó napján 1990. május 19-én.

Látogatottság: a vártnál kesesebb, mindössze néhány száz fő, mivel az ANP ígéretével ellentétben nem tudta a kiállítást folyamatosan nyitva tartani.

Publicitás: a helyi sajtó (Miskolci Műsor, Északmagyarország) több alkalommal adott hírt az eseményről. A MKBT kiadványain kívül tájékoztatás jelent meg a "Képes levelezőlap" c. hazai és a Speleo Stamp Collector c. holland szaklapban.

4.13. Irodalmi tevékenységünk

(dr Lénárt László-Nagy Zsuzsanna)

Csige, I.-Hakl, J.-Géczi, G.-Lénárt, L.:
Study of underground radon transport. Radon Monitoring in radioprotektion, Environmental Radioactivity and Earth Sciences. ICTP, Trieste, Italy april 3-14. 1989. 435-443

Kiss J.: A Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület ...
Csókásréti-viznyelőbarlang ... kibontását...= Műsorfüzet 1990
júl.-aug. 17.

Lénárt L.: A barlangi motívumú postai képes levelező lapok
tipusai= Képes levelezőlap 1990. ápr. 1-2.

Lénárt L.: Barlangi bélyeg és képeslapbemutató= Karszt és
Barlang 1989. 24.

Lénárt L.: Az MKBT Északmagyarországi... bélyeg és képeslap-
bemutatót szervezett 1989 szept. 23-án= Műsorfüzet 1990.
jan.-febr. 7.

Lénárt L.: Oktatási és Közművelődési szakbizottság előzetes
tájékoztatója= Műsorfüzet 1990 jan.-febr. 27.

Lénárt L.: Hírek...= Műsorfüzet 1990. máj.-jún. 13

Lénárt L.: Barlangos szemmel a 8. Miskolci Ásványbörzén=
Műsorfüzet máj.-jún. 14.

dr Lénárt L.: Oktatási szakbizottság közleménye= Műsorfüzet
1990 máj.-jún. 15

Lénárt L.-Hakl J.-Hunyadi J.: Barlangi vizek természetes
eredetű természetes radonszintjének vizsgálata. 4. Fejér
megyei környezetvédelmi szeminárium. 1990. okt. 15-17
Székesfehérvár Az előadások összefoglalói I. 309

Lénárt L.: Barlangterápia Miskolcon = Műsorfüzet 1990. júl.-
aug. 19.

Lénárt L.: 1990. ápr. 28-29 Környezettudományi Diákkör=
Műsorfüzet 1990. júl.-aug. 18.

Lénárt L.: Bélyeg és képeslap kiállítás Aggteleken= Mü-
sorfüzet 1990. júl.-aug. 20.

Lénárt L.: Hegyi Sport= Müsorfüzet 1990. nov.-dec. 25.

Nagy Zs.: Barlangász szerencsétlenség a Bükkben= Déli Hirlap
1990. jún. 4.

Nagy Zs.: Felépül a szerencsétlenül járt turista= Déli Hirlap
1990. jún. 20.

Nagy Zs.: Szükület álja útjukat= Déli Hirlap 1990. júl. 6.

Nagy Zs.: Lezuhant a Jávorkúti-barlangba= Déli Hirlap 1990.
júl. 20.

Nagy Zs.: Partizánok a barlangokban= Déli Hirlap 1990. júl.
21.

Nagy Zs.: Támogatás táborozóknak= Déli Hirlap 1990. júl. 22.

Nagy Zs.: Gábor lezuhant= Déli Hirlap 1990. aug. 22.

Nagy Zs.: Elfáradtak a barlangtúrán= Déli Hirlap 1990. szept.
22.

AZ MLEB 1990. évi kiadásai részletei

Barlangász szakosztály	31.245,50
Kutatási felkerek	7.424,20
Előmozgató (tábori tábor)	15.432,26
Utó kta. expedíció tábor	25.160,-
Ruhanemő	18.000,-
Posta kta.	1.511,-
Fotó	17.365,80
Kiadványok, tájékoztató	10.078,10
Vállalkozási nyereség adó	22.000,-
CIP hazai állami költség	282,-
Bélyeg kiállítás	2.400,-
Jóvalom	3.000,-
Összesen	128.735,80

4.14. MLBE 1990 évi gazdálkodási mérlege
(Kovácsné Révész Rita)

Bevétel	Terv	Tény
Athozat	49.576,20	49.576,20
Tagdíj	7.000,	4.940,
Vállakozás	600.000,	60.100,
Pályázat	-	20.000,
Kamat	10.000,	3.383,
Összesen:	666.576,20	137.999,20
Kiadás	Terv	Tény
Egyesületi cél	151.576,20	106.735,80
Vállalk. anyag kts.	70.000,	-
Vállakozás uti kts.	25.000,	-
Vállalk. ÁFA	120.000,	-
Alapítványra	300.000,	-
VANYA	-	22.000,
Összesen:	666.576,20	128.735,80
Egyenleg:	0,00	9.263,40

Ezen Az MLBE 1990. évi kiadásai részletezve meg, melyben egyesületünk valamely tiszta karant és barlangkutatásról

Barlangász eszközök	21.846,50
Kutatási felszerelések	7.424,20
Élelmiszer (tábori támog.)	13.632,20
Uti kts. expedíció támog.	23.160,
Ruhanemű	10.968,
Posta kts.	1.513,
Fotó	12.863,80
Kiadványok, bélyegző ...	10.076,10
Vállalkozási nyereség adó	22.000,
OTP kezelési költség	252,
Bélyeg kiállítás	2.000,
Jutalom	3.000,
Összesen	128.735,80

MLBE 1991 évi gazdálkodási terve

	Bevétel
Athozat	9.263,40
Tagdíj	10.000,
Vállalkozás	600.000,
Pályázat	50.000,
Kamat	10.000,

Összesen:	679.263,40

	Kiadás
Egyesületi cél	209.263,40
Vállalk. anyag. kts.	100.000,
Vállalkozási uti kts.	40.000,
AFA	120.000,
Alapítvány támogatás	210.000,

Összesen:	679.263,40
Egyenleg	0,00

4.15. Külső szerveknél egyénileg végzett munkák

(dr Lénárt László)

Ezen fejezetben azon munkákat említem meg, melyben egyesületünk valamely tagja karszt és barlangkutatással kapcsolatos munkát végzett egyénileg, vagy más szerven keresztül. Részletekbe nem kívánok menni, csak információt akarok adni.

dr Hunyadi I.-Hakl J.-dr Lénárt L.

Szakvélemény a Szent István-barlang Fekete-termének radonszint változásairól. 1990. 12. 12. (Miskolci Technika Háza részére)

dr Lénárt L.

Az Anna-mésztufabarlang forrásainak és potenciális szennyeződési helyeinek vízösszefüggés vizsgálata. 1990. szept. (a Miskolci Egyetemen keresztül a Miskolci Vízművek Fürdők és Csatornázási Vállalt részére)

dr Lénárt L.

Víztermelési jellemzők mérése a Miskolc-tapolcai Olasz-kútban és környezetében III. 1990. 11. 27. (a Debreceni Búvár Klubbon keresztül Miskolci Vízművek, Fürdők és Csatornázási Vállalat részére)

dr Lénárt L.

Denevér adataink (az MKBT-n keresztül a Barlangtani Intézet számára)

4.16. Elismerések

(dr Lénárt László)

Egyesületünk tagjai közül az éven is többen részesültek elismerésben.

A Bükki barlangi balesetek során tanúsított magatartásáért Vincze Ferenc "Életmentő" kitüntetést kapott, amire méltán büszke lehet ő is és az Egyesület is. (Sajnálatos módon a további elismerésre tett javaslatunkat nem vették figyelembe.)

Az MKBT az Északmagyarországi szervezetében végzett munka elismeréseként dr Lénárt László pénzjutalmat, Balla Béláné és Kovács Attila könyvjutalmat kapott.

Egyesületünk közgyűlésén Nagy Zsuzsannát és Galán Mihályt pénzjutalomban Reusz Gézát, Veres Imrét és Szalai Ferencet könyvjutalomban részesítettük a szervező tevékenységükért ill. a barlangi munkában való aktív részvételükért.

4.17. Függelék

4.17.1. A bányászati tevékenység során feltárt barlangok okozta környezetvédelmi problémák az Esztramos-hegyen c. szakmérnöki diplomadolgozat összefoglalása és záró fejezete

(dr Lénárt László)

A területet környezet és természetvédelmi szempontból értékeltem. Megállapítottam, hogy -a meglehetősen hiányos dokumentálás ellenére- az Esztramos-hegyen 52 barlang volt (19 ábra; 4. táblázat), melyből ma fokozottan védett 3 db, védett 25 db, megszüntetett 24 db.

Az első -természetes bejáratú- barlang leírás 1912-ből való, a mészkőbányászat során előkerült barlangról először Borbély Sándor írt 1961-ben.

A barlangok tudományos feldolgozása csak részben történt meg. Rendkívül alapos és európai hírű eredményekre vezetett a terület öslénytani kutatása. A többi kutatás (genetikai, tektonikai, ásványtani, vízkémiai, régészeti, biológiai) csak részeredményeket produkált, bizonyítva a természetvédelem lemondását a területről és a barlangkutatás vétkes mulasztásait.

A termelés és természetvédelem érdekütközését megállapítva, megpróbáltam felbecsülni a területen található barlangtani értékeket, majd természetbarát termelésre adtam elképzelést.

Az anyag 9 ábrát, 2 mellékletet, 6 táblázatot, a 3/1984. sz., azóta letermelt barlangról 16 fotót, 251 publikációt és 26 kéziratos dokumentációt felsoroló irodalomjegyzéket tartalmaz.

Javasolt megoldás a bánya működtetéséhez

A hazai természetvédelem egyik fontos követelése az volt, hogy az Esztramos álljon le, mert olyan értékek pusztulnak el a bányászkodás miatt, aminek nem volna szabad. Természetesen a kitermelő nem állt le, és nagyon sok esetben csak a vita folyt különböző szinteken, különböző hangnemben, a képződmények pedig tovább pusztultak.

Véleményem szerint a bánya leállítása nem okozna különösebb gondot, hiszen a termelést például a Nagykömzsai-bánya át tudná venni (kapacitásának kb. 20-40 %-val dolgozik, s még így is olcsóbban, mint az Esztramos). Ennek ellenére a bánya tevékenységének fentartását javaslom a következők megvalósítása mellett.

- a. A fúrólukak üregekre történő vizsgálata geofizikai módszerrel. A klasszikus karotázs vizsgálat mellett lyuktelevíziós módszert látnék célszerűnek. A vizsgálatnak a tömör kőzet-litoklázis-barlang dimenziókra kellene választ adni.
- b. A robbantásoknak "természetbarátoknak" kell lenniük, azaz egy-egy előkerült üreg környékén úgy robbantani, hogy a képződményekben minimális károsodás legyen (töltet nagyság, indítási idő variálása).

- c. Minden robbantás után nem a bánya alkalmazásában álló szakember vizsgálja végig az adott falszakaszt és állapítsa meg az előkerült értékeket. (Ilyen feladatú személy már dolgozott az Esztramoson, de a BNP igazgatója egy idő után máshová rendelte !)
- d. Az előkerült anyag értékesítése. Ha olyan barlang kerül elő, ami védelemre érdemes meg kell védeni. Kisebb jelentőségű üregek esetében a törvény adta lehetőségen belül biztosítani kell a barlang felmérését, térképezését, fotózását, tudományos vizsgálatát, végül leleteinek szakszerű kimentését.

Nem barlang méretű üregből előkerülő kalcit és aragonit kiválásokat be kell gyűjteni, tárolni, osztályozni, feldolgozni majd értékesíteni, elsősorban az idenforgalmi célokra kiépített barlangoknál. (Erről már évekkal ezelőtt konkrét anyagot adtam át az illetékeseknek, akik természetesen válasza sem méltatták azt.)

Miután egy díszitőkövet előállító KFT kezdte meg a működését a környéken a nagytömegű kalcitpadok, cseppkődarabok feldolgozása a díszitőkőipar számára megoldható lenne.

Az anyagok kimentésére a bánya dolgozóin kívül másokat is be lehetne vonni, s a feldolgozás folyamatát hozzáértő ásványtani szakember irányíthatná.

A bányát és dolgozóit a munkában érdelektté kell tenni, másként, az ilyen "finom" munkára nem lesznek kaphatók.

A bánya leművelhető készlete ma mintegy 20 millió to. Ha ennek 1 %-a értékesíthető kalcit és aragonit kiválás, akkor az mészkőárban számolva mintegy 30 millió forint (természetesen a feldolgozás során ez az érték igen jelentősen emelkedik így az elkövetkező kb. 25 évnyi termelés során többszáz millió forintos bevétellel lehet számolni).

- e. A meglévő barlangok idegenforgalomba való bekapcsolásával újabb bevételi forrásra lehet szert tenni.

A Rákóczi-barlangokat különleges túrákként (mint amilyenek például a Pál-völgyi, Mátyás-hegyi barlangokban történnek) lehetne "eladni", a Földvári-barlang esetében a "lakkcipős" barlanglátogatás megoldható, hiszen a barlang kiépített.

Ehhez némi szervezési változtatás kellene és egy kis beruházás.

Szervezési: a robbantások a látogatások előtt és után történhetnének; a közlekedést a bányában is szabaddá kellene tenni, (de nem a bányafalak környezetében!).

Beruházási: a hegyoldalra felmenő utat rendbe kellene hozni, esetleg egy egyszerű libegőt építeni. Emellett az üzemépületben meg lehetne teremteni a szükséges infrastruktúrát is.

f. A bányából kikerülő kalcit és aragonit képződmények értékesítéséből a barlangok üzemeltetéséből származó bevételt a helyi barlangtani kutatások finanszírozására kellene fordítani.

A gondolatmenet alapján a következő pozitív hatásokat látom:

1. A bánya tovább működne, termelés kiesés nem lenne, munkahelyek nem szünnének meg.
2. A gyönyörű képződmények nem semmisülnének meg, hanem magán és intézményi gyűjteményekbe kerülnének részben itthon, részben külföldön.
3. A bánya érdekelt lenne emberein keresztül a természetvédelmi célok érdekében végzett munkában, s a kényesítő hatás miatti ellenállás megszűnne.
4. A szemléletváltás új munkahelyeket teremtene a begyűjtés, feldolgozás, értékesítés láncban, ill. a barlangok bemutatásában.
5. A tevékenység gazdaságorientált lenne, így a támogatottság elmaradása igen sok támadási felületet tenne lehetetlenné.
6. A barlangok szakmai feldolgozása biztosítható lenne s az esetleges letermelés után is kellően jó szakmai anyag állana a kutatók rendelkezésére.

4.17.2. Barlangi vizek természetes eredetű radonszintjének vizsgálata. (Összefoglalás)

(dr Lénárt László-Hakl József-dr Hunyadi Ilona)

Debreceni ATOMKI a dr Somogyi György által kifejlesztett szilárdtest nyomdetektoros technikával 1978-ban kezdett vizsgálatokat karszterületeken és barlangok vizeiben üledékfelszínein és levegőjében.

A vizekben történő radonmérések jelentős mérvű bővítésére a miskolci NME-vel és egyéb szervekkel létrehozott kapcsolatok nyomán került sor. Vizsgálódni kezdtünk meleg réteg és karsztforrás vizekben, dolomitból, mészkőből, mésztufából kilépő, hideg karsztforrásokban, barlangi tavakban, patakokban és eruptivumokat áttörő rétegforrásokban.

A mérések során megállapítottuk, hogy a radonszintek mértékét a vizek hőmérséklete, a vízhozam, a vizadó kőzetek anyaga, a víz felszín alatti tartózkodásának ideje, a víz felszín alatti mélysége együttesen határozza meg, de a szezonális változások sem elhanyagolhatóak.

Vizsgálatainkban a radon mint természetes nyomjelző anyag szerepel, mely a rövid idejű vízkörforgalomban bekövetkező változások regisztrálására is alkalmas. Ez viszont többek között környezetvédelmi feladatok megoldásában nyújthat olcsón segítséget, ami a mai nehéz gazdasági viszonyok között nem elhanyagolható szempont.

Szám	Forrás neve	Mélység (m)	Áramlás (l/s)	Hőmérséklet (°C)	Radon (Bq/l)	Radon (Bq/l)	Radon (Bq/l)	Mérés dátuma	Forrás típusa
1.	Sas-hegy	170	forrás	10	10	10	10	1984	Hajdúszoboszló
2.	1011. sz. karsztforrás	100	radon	10	10	10	10	1984	Dejvára
3.	1012. sz. karsztforrás	100	radon	10	10	10	10	1984	Dejvára
4.	1013. sz. karsztforrás	100	radon	10	10	10	10	1984	Dejvára
5.	1014. sz. karsztforrás	100	radon	10	10	10	10	1984	Dejvára
6.	1015. sz. karsztforrás	100	radon	10	10	10	10	1984	Dejvára
7.	1016. sz. karsztforrás	100	radon	10	10	10	10	1984	Dejvára
8.	1017. sz. karsztforrás	100	radon	10	10	10	10	1984	Dejvára
9.	1018. sz. karsztforrás	100	radon	10	10	10	10	1984	Dejvára
10.	1019. sz. karsztforrás	100	radon	10	10	10	10	1984	Dejvára
11.	1020. sz. karsztforrás	100	radon	10	10	10	10	1984	Dejvára
12.	1021. sz. karsztforrás	100	radon	10	10	10	10	1984	Dejvára

AZ ESZTRAMUS BARLANGJAI

Térképi szám:	A barlang neve	190	Bej. /mtf/	Feltárási mód	idő	A barlang méretei /m/			A barlang első emli- tője	A barlang ma
						hossz	mélys.	kiterjedés		
1.	2.	190	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1.	Bódvarákói-bg. /Kördös L. 1973/	190	283	term.		12	10	10 x 2	Stümpfl G. 1912.	
2.	Nagy-Zs. /Gerinc-zs, KVM BI 1983/	190	297	term.		10	10		Majoros Zs. 1986.	
3.	Gerinc-bg. /Kétbejáratú-bg., Majoros 1986/	190	315	term.	<1930	22	10	15 x 5	Kördös L. 1973.	
4.	Sas-lik	190	330	term.		2			Majoros Zs. 1986.	
5.	Téli fellevegőzésü-bg. /8/1984/		308	robb.		8			- " -	
6.	-/Ny-i tåró, 130 m-nél/		190	robb.		3		2,5 x 4	- " -	
7.	Bernát-bg. /Kristály-bg., KVM BI 1983//		295	term.		6		3,5 x 5	- " -	
8.	- /Dny-i tåró, 220 m- nél/		190	robb.		18		13 x 5	- " -	
9.	Ledobóaknai-bg.		244	robb.		30	12	25 x 6	- " -	Bejárata időnként eltüntetve
10.	Surrantós-bg. /Rákóczi barlangcso- port; Szilvássy Gy. 1966/		190	robb.	1965	324	53	140 x 70	Szilvássy Gy. 1965	Fokozat- tan védett
11.	I. Omlás bg.ja /Rákóczi-tåró 1. sz. ürege 53 m-nél/		190	robb.		40	10	15 x 17	Majoros Zs. 1986	
12.	Rákóczi-tåró 2. sz. ürege 115 m-nél		190	robb.		3			KVM BI 1990	

4/b. TÁBLÁZAT

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10
13.	Rákóczi-bg. /Rákóczi-bg.csop./	190	robb.	1930	218	79	50 x 70	Szilvássy Gy. 1965. védett	Fokozot
14.	- Rákóczi táró 3. sz. ürege, 180 m-nél/	190	robb.		2			Majoros Zs. 1986	
15.	II. Omlás-bgja /Rákóczi-táró, 4.sz. ürege 192 m-nél/	190	robb.		20	6	9 x 3	- " -	
16.	Rákóczi-táró 5. sz. ürege, 220 m-nél	190	robb.		26	6	20 x 6	- " -	
17.	Rákóczi-táró 6. sz. ürege 240 m-nél	190	robb.		28	10	12 x 18	- " -	
18.	Reprendszer-bg. /Rákóczi-táró 7. sz. ürege 280 m-nél/	190	robb.		25	40		- " -	
19.	-/Rákóczi-táró 8. sz. ürege 300 m-nél/	190	robb.		3			- " -	
20.	Rövid táró első bgja	190	robb.		14	6		- " -	
21.	Rövid táró hátsó bgja	190	robb.		30	23		- " -	
22.	Hasadék-bg.	277	robb.		25	15		- " -	
23.	Kristály-bg.	277	robb.		8			- " -	
24.	Esztramosi.Szint bgja /Sikló mögötti táróban lévő üreg, Szilvássy Gy. 1965/	277	robb.		30	15	17 x 8	Kördös L. 1973	
25.	Reménység-bg.	260	term.					Majoros Zs. 1986	Védettség alól feloldva /törmelékkel lefedve/
26.	Keresztes-bg.	213	term.		18		13 x 4	Kördös L. 1973	
27.	Fekete-rendszer bg.-jai		robb.					Majoros Zs. 1986	

4/c. TÁBLÁZAT

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
28.	Andrási-bg.	305	term.		5	3	18 x 3	S.K., L.L., M.Zs. 1981	Védettség a feloldva
29.	Köztes-bg.	305	term.		2	1	2 x 1	Majoros Zs. 1986	Letermelve 1982.
30.	Kis-zs.	310	term.		10	4	5 x 1	Majoros Zs. 1986	Letermelve 1982.
31.	-	314	robb.	1981	20	4	12 x 9	Lénárt L. 1983	Letermelve 1981.04.
32.	4/1984 sz. bg.	305	robb.		3			Majoros Zs. 1986	Letermelve
33.	7/1984 sz. bg.	305	robb.		2			- " -	Letermelve
34.	9/1984 sz. bg.	305	robb.	1984 11.	3	1	3	- " -	Letermelve
35.	Esztramos-felső 6. bg.	305	robb.	1970	100			Kordos L. 1973.	Letermelve 1972
36.	Esztramos-felső 2. bg.	320	robb.	1968	100	10	60 x 15	- " -	Letermelve 1970
37.	Esztramos-felső 3. bg.	320	robb.	1968	25			- " -	Letermelve 1970
38.	Esztramos-felső 4. bg.	320	robb.		50			- " -	Letermelve 1970
39.	Esztramos-felső 5. bg.	312	robb.		15	20		- " -	Letermelve 1970
40.	Esztramosi-bg. /Esztramos felső 1. bg./	312	robb.	1964	30		30 x 10	Dénes Gy. 1964.	Beomlott 1971.
41.	A 2-es őslénytani lelőhely bgja	314	robb.	1965	40	14		Kordos L. 1973	Letermelve 1969.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
42.	Bódvarákói cseppkő-barlang	314	robb. 1969. 09.	28	10	28 x 4	Borbély S. 1961	Letermelve 1961.10.	
43.	Kalcitkristályos bg./5/1984. sz.bg./	308	robb.	3			Majoros Zs. 1996		
44.	1/1984. sz. bg.	305	robb. 1984.	4			- " -	Letermelve	
45.	2/1984. sz. bg.	312	robb. 1984.	5	4	4 x 4	- " -	Letermelve	
46.	3/1984. sz. bg.	300	robb. 1984.	45	8	15 x 10	- " -	Letermelve 1989.	
47.	Földvári Aladár-bg.	310	robb. 1964.10	220	8	85 x 40	- " -	Fokozottan védett	
48.	A 3-as őslénytani lelőhely bg-ja	345	robb.	10			Kordos L. 1973	Letermelve 1973.	
49.	Csúcs-alatti bg.	380	term.	10			- " -	Letermelve kb. 1950.	
50.	Okker-bgk.		robb.				Pantó G. 1948	Letermelve	
51.	Hegy-teteji-bg.	345	robb.	15		15 x 3	Szilvássy Gy. 1965	Letermelve	
52.	Fossilis-bg.	245	robb.	30	80		Kordos L. 1974		

Megjegyzés: 1./ A barlangok neveit a legelső leirótól /említettől/ vettem át;

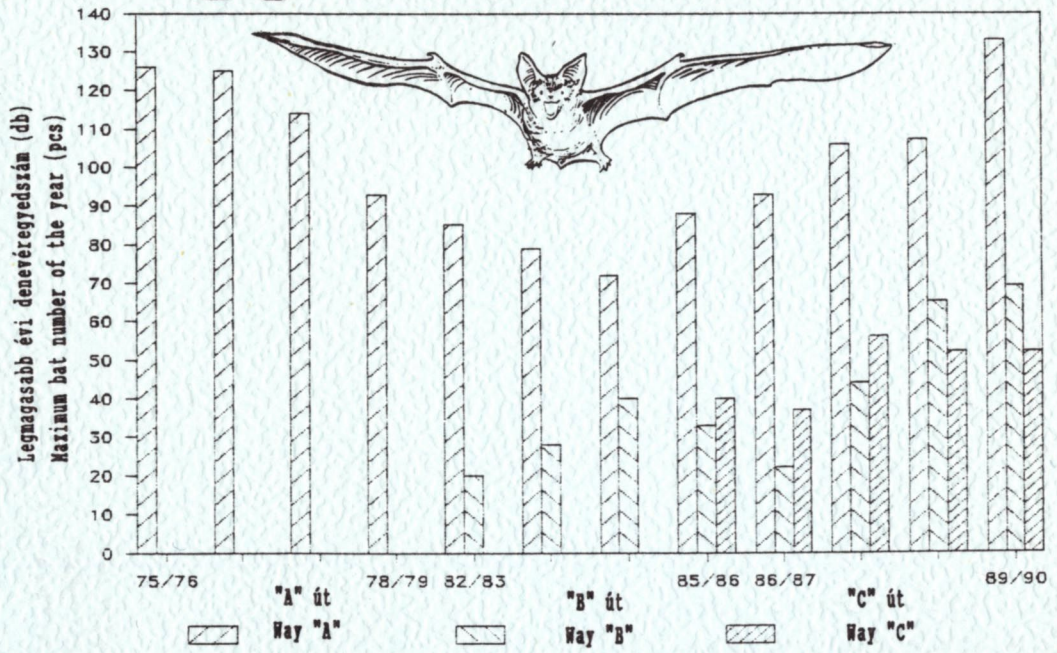
2./ A mennyiségi adatok különböző irodalmakból, kéziratok jelentéseiből származnak;

3./ A sokszor jelentős ellentmondásokat saját ismereteim alapján próbáltam feloldani;

4./ Néhány barlangot nem tudtam ábrázolni, mert a helye teljesen ismeretlen.

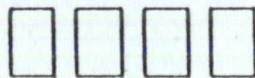
15

éve folyik rendszeres denevérszlelés a Létrási-Vizes-barlangban
 years of bat observation in the Létrási-Water-Cave (North Hungary)

27.-28.

Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület, Miskolc
 Marcel Loubens Speleo-Group, Miskolc

Mentőgyakorlat a Vizes-barlangban

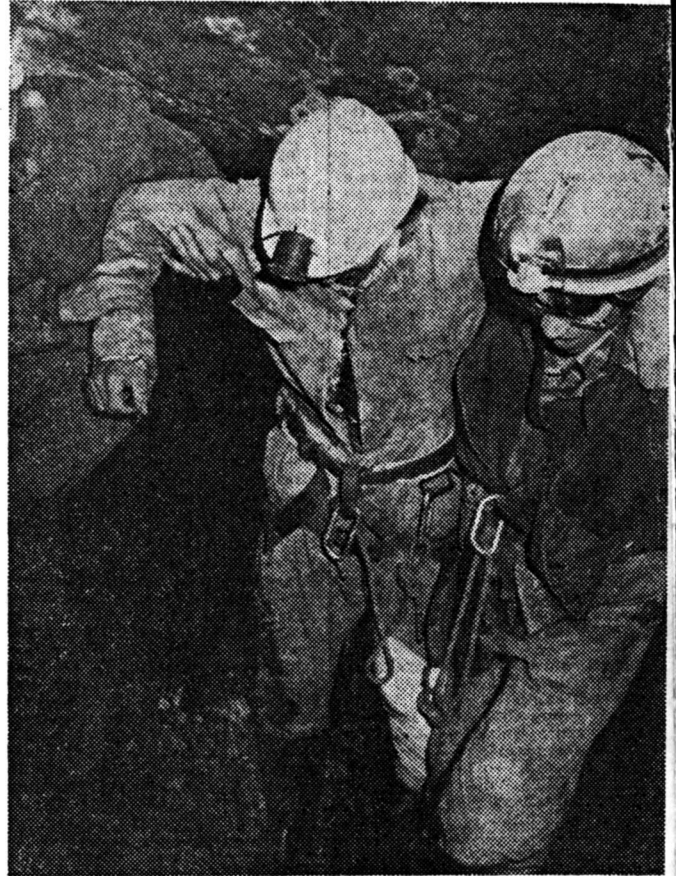
„Gábor lezuhant!”

— Gyertek azonnal! Gábor lezuhant a Sónajok hídjánál és eltört a lába. Ki kell menteni a barlangból! A létrástetői kutatóháznál rögtön megbolydult az élet. Overálok, fejlámpák kerültek fel pillanatok alatt a mentéshez indulókra. Kötelek, csigák, különböző felszerelések, egészségügyi csomag, némi élelmiszer, s más nem is igen kell már, hiszen az idő számít...

Hogy mégsem történt minden villámsebességgel, ezúttal megbocsátható. A mentés ugyanis csak gyakorlat volt, nem nehéz kitalálni, miért. Az elmúlt hónapokban két súlyos, s néhány kisebb baleset is történt bükki barlangokban. Igaz, mindkét esetben más tájról érkezettek hibáiból alakult ki a veszélyhelyzet, azonban a miskolci Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület tagjai úgy gondolták, nem árt, ha ezentúl rendszeresen mentőgyakorlatokat tartanak, hiszen elsősorban őket riasztják, ha barlangász szerencsétlenség történik a Bükkben. Így hát augusztus 20-án a létrási Vizes-barlangba elindult öt túrázó egyik tagja önként vállalta a sebesült

* Bár a Vizes-barlang Hágcsós-terében évek óta van

* Miután az alsólábszártörést csak az egyik lábra „tervezték be”, némileg a sérült is tudott segíteni a mentés során.

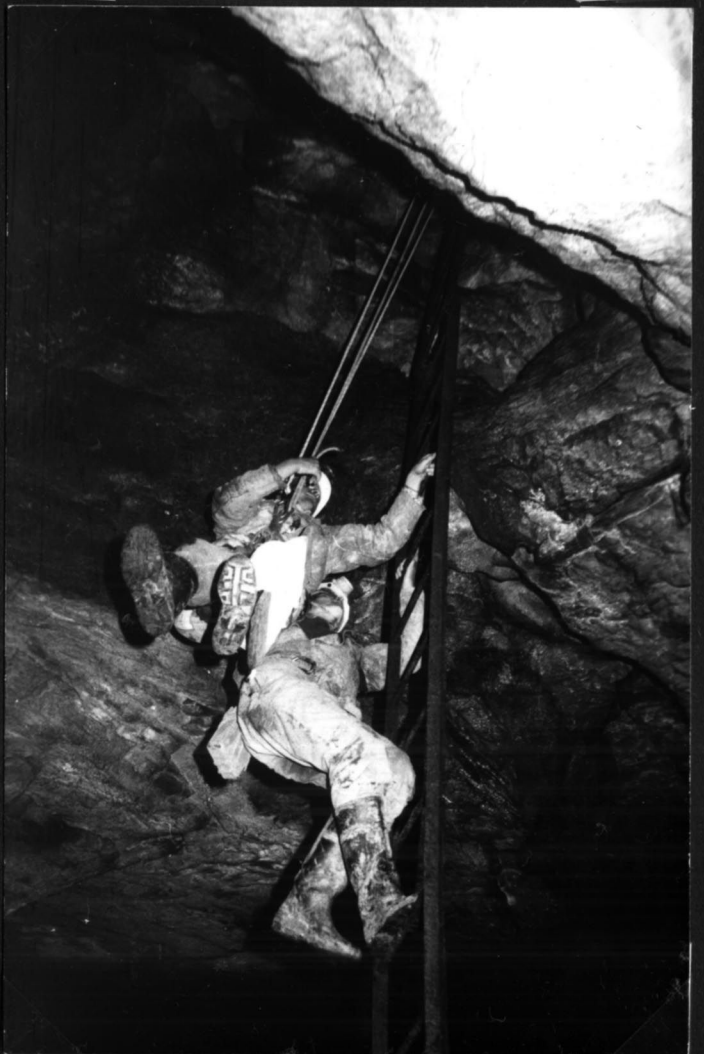
szerepét, az előző esti táborútnál megbeszélte koreográfia szerint tehetetlenül feködött a Sónajok hídjának nevezett helyen. A riasztást követően tíz perc múlva érkeztek el a barlanghoz a mentésben részt vevők, így például dr. Komlóssy Attila is, a miskolci mentőszolgálat tagja, aki a nemrégiben történt két súlyos balesetnél kulcsszerepet játszott. Az egyesület egykori aktív tagjaként évekig járta a bükki barlangokat, s ma igen megnyugtató, hogy orvosként ő tud segítségére sietni a bajbajutottaknak. A mentő-

gyakorlat részeseként tanácsokkal látta el a fiatalabb generáció tagjait; csaknem harmincan kísérték figyelemmel mit, s hogyan kell tenniük egy esetleges veszélyhelyzetben. Végül is még kihülni sem volt ideje a sebesült szerepét játszó fiúnak, mert egy óra tíz perc alatt felszínre értek vele segítők. Szűkebb és tágabb járatrészekben, egy létrán s egy tízméteres aknán kellett kézzel kézre adni, vagy kötéltre szerelni míg újra megláthatta a napvilágot.

n. zs.

29.

30.

4.17.5. Tisztelt Krajecz úr !

(Nagy Zsuzsanna)

Dr Lénárt László jutatta el hozzám levelét és bízott meg a válaszadással, melyet az egyesület tagságával együtt alakítottunk ki.

Ennek lényege: NEM üdvözljük újabb nyílt barlangi napjaik megrendezését, illetve annak formáját, annak ellenére, hogy jogilag semmilyen beleszólási lehetőségünk nincs. Etikailag kifogásolhatónak tartjuk, hogy teljesen laikus tömegeket csábítsanak olyan rendezvényükre, melyen nem tudnak megfelelő színvonalú túravezetést biztosítani. Tulságosan egyszerű elhárítani a felelősséget a meghívó végére biggyesztett néhány mondattal, miszerint mindenki saját felelősségére vesz részt a túrákon.

Ugyancsak kifogásoljuk, hogy ismét előzetes egyeztetés nélkül terveznek túrákat az egyesületünk kezelésében lévő barlangba, azaz a Létrási-Vizesbe. Azt ugyanis, hogy egy kész meghívó mellé néhány soros kérés érkezik, nem tartjuk megfelelő egyeztetésnek. Éppen ezért nem kívánunk még kis létszámú csoportok vezetésében sem segítséget nyújtani. Azt pedig csak remélni tudjuk, hogy a mentésben nem lesz szükség ránk.

Amennyiben valódi együttműködést kívánnak egyesületünkkel kialakítani, szívesen látjuk akár Létrástetőn, akár Miskolcon egy beszélgetésre.

Üdvözlettel Nagy Zsuzsanna
MLBE titkár

Miskolc, 1990.szeptember 17.

4.17.6. Alapító okirat

Alapító okirat

1. **Az alapítvány neve:** "Barlangkutatók Észak-magyarországi Mentőszolgálatának Alapítványa"
2. **Az alapítvány székhelye:** Dr Komlóssy Attila
Miskolc, Szemere B. u. 6.
3. **Az alapítvány célja:** Az Észak-magyarországon bekövetkezett, elsősorban földalatti, vagy kötéltechnikát igénylő felszíni baleseteknél segítségnyújtás, a helyszíni mentések, a mentési gyakorlatok személyi, tárgyi és anyagi feltételeinek megteremtése.
4. **Működési alapelvek:**
  - Az alapítvány a fenti célokkal egyetértő jogi és természetes személyek támogatásait gyűjti össze és annak felhasználását irányítja.
  - A célokban megfogalmazottakban együttműködni tudó társmentőszolgálatokkal kapcsolatfenntartás.
  - Az alapítványt kuratórium irányítja.
5. **Tagsági viszony:** Az alapítványhoz csatlakozhat minden olyan természetes, vagy jogi személy:
  - aki, vagy amely az alapítvány céljaival egyetért és e célok megvalósítása érdekében vagyonához és tevékenységéhez hozzájárul,
  - aki, vagy amely elfogadja az alapítvány alapszabályát.
  - A csatlakozási szándék elfogadásáról a kuratórium dönt. A támogatások nem vonhatók vissza. A vagyon kezelője a kuratórium.
6. **Az alapítvány tartama:** Határozatlan idő.
7. **Az alapítvány törvényességi felügyeleti szerve:**
  - Megyei Főügyészség: Miskolc, Dózsa György ut 5/7.

8. Az alapítvány céljaira rendelt vagyon:

- Alapítói tőke: 70.000 forint
- Az alapított tőke 90 %-a és a hozadék használható fel a célokban megfogalmazottak szerint.
- A vagyon kezelője a kuratórium.
- A vagyon kezelése az e célra elkülönített számlán, a mindenkor hatályos pénzügyi rendelkezéseknek megfelelően a legkedvezőbb lehetőségek felhasználásával történik.

9. A kuratórium visszatérítendő vagy vissza nem térítendő támogatást nyújthat: a megfogalmazott célok előteremtéséhez, mely csakis az Észak-magyarországi Barlangi Mentőszolgálat tagjainak fizethető ki.

10. Az alapítvány kezeléséről: az alapítványt 5 fős kuratórium kezeli, melynek tagjait a közgyűlés választja meg. A alapítvány képviselőjére a kuratórium elnöke illetve ügyvezető elnöke jogosult.

1. A kuratórium elnöke: Dr Komlóssy Attila
cím: Miskolc, Szemere B. u. 6.

2. A kuratórium ügyvezető elnöke: Onodi László
cím: Miskolc, Vándor Sándor u. 3. III/4

A kuratórium tagjai

Dr Breintenbach Géza
Bogdán Zsolt

Kozma György

A közgyűlést az alapítók, az Észak-magyarországi Barlangi Mentőszolgálat 2 tagja, valamint azok a csatlakozott tagok, vagy ezek képviselői alkotják, akik 10.000 forintnál magasabb összeget ajánlottak fel az alapítvány javára.

Jelen okirat csak a közgyűlés kétharmados szavazattöbbségével módosítható.

11. Az alapítvány megszűnésével vagyona az észak-magyarországi barlangkutató legmagasabb szervére száll zárolt formában s csakis konkrét mentéseknél felmerülő mentőszolgálati tagok személyi költségei fizethetők ki belőle.
12. Jelen okiratban nem szabályozott kérdésekben a Polgári Törvénykönyv alapelvei az irányadók.
13. Ez az okirat csak írásban, a közgyűlés kétharmados többségének egyező akaratával módosítható. A módosítás során is alkalmazni kell az előző pontban foglaltakat.
14. Az alapítvány a Megyei Bíróság nyilvántartásba vételével nyeri el jogi személyiségét.
15. Az alapítók a bírósági nyilvántartásba vételi kérelem benyújtásával Nagy Zsuzsannát bízzák meg.

Miskolc, 1990. november 30.

Alapítói névjegyzék (név, cím, cégszerű aláírás, összeg)

Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület	5.000 Ft
Herman Ottó S.C.	5.000 Ft
Miotys B. E.	20.000 Ft
Debreceni B. K.	20.000 Ft
SPELEO GMK	20.000 Ft

AZ ESZTRAMOSI BARLANGOK ÉS ÖSLÉNYTANI LELŐHELYEK HELYSÍNRAJZA

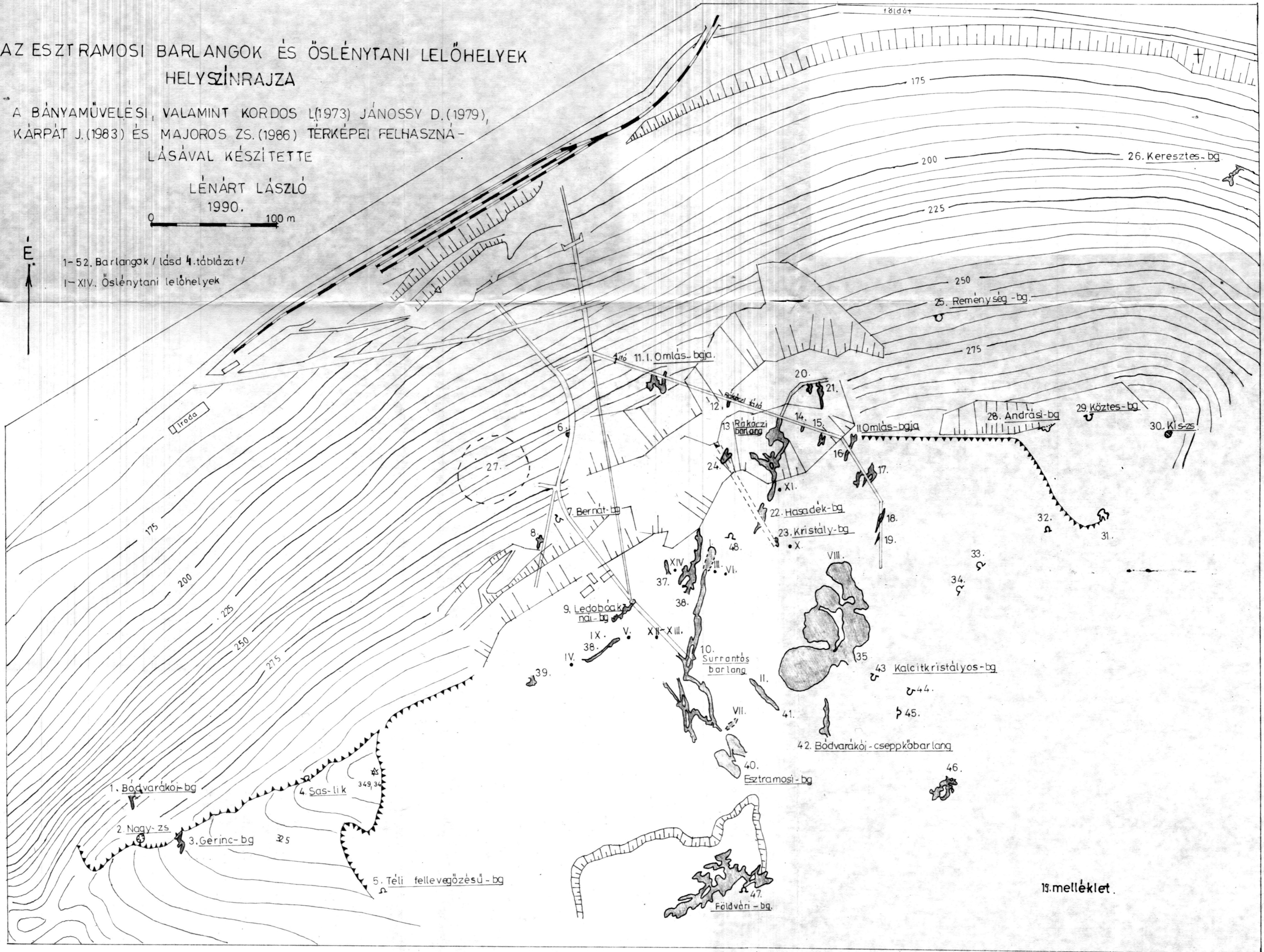
A BANYAMŰVELÉSI, VALAMINT KORDOS L.(1973) JÁNOSSY D.(1979),
KÁRPÁT J.(1983) ÉS MAJOROS ZS.(1986) TÉRKÉPEI FELHASZNÁ-
LÁSÁVAL KÉSZÍTETTE

LÉNÁRT LÁSZLÓ
1990.

0 100 m

1-52. Barlangok / lásd 4.táblázat /
I-XIV. Öslénytani lelőhelyek

19.melléklet.